162
N
14

Digitized by Google

XVI · K · 12

Digitized by Google

Digitized by Google

PONTIFICALE
ROMANUM
CLEMENTIS VIII.
ET
URBANI VIII.
AUCTORITATE RECOGNITUM

NUNC DENUO CURA

ANNIBALIS S. CLEMENTIS
PRESB. CARD. ALBANI

Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Camerarii, & Vaticanæ Baſilicæ Archipresbyteri editum, pro faciliori Pontificum, & dictæ Baſilicæ uſu

IN TRES PARTES DIVISUM.

PARS TERTIA.

ROMAE
EX TYPOGRAPHIA VATICANA
APUD JOANNEM MARIAM SALVIONI
M. DCC. XXVI.

SUPERIORUM PERMISSU.

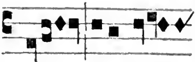
Digitized by Google

Digitized by Google

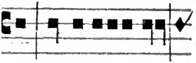
PONTIFICALIS
PARS TERTIA.

DE PVBLICATIONE Feſtorum mobilium in Epiphania Domini.

IN Epiphania Domini, cantato Euangelio, Archidiaconus, ſiue aliquis Canonicus, vel Beneficiatus, aut alius, iuxta conſuetudinem loci, pluuiali paratus aſcendet ambonem, vel pulpitum, & ibidem, vel in alio loco, vbi cantari ſolet Euangelium, è vetuſto Eccleſiæ ſanctæ inſtituto publicabit Feſta mobilia anni currẽtis iuxta infraſcriptã formulam, & diem Synodi diœceſanæ ſuo loco promulgabit, licet in formula infraſcripta, Dominica ſecunda poſt Paſcha notata ſit.

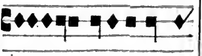
Noueritis, fratres cariſſi-

mi, quod annuente Dei

miſericordia, ſicut de

natiuitate Domini no-

ſtri Ieſu Chri ſti gaui ſi
ſumus, i ta & de Reſur-
rectione eiuſdem ſalua-
toris noſtri gaudium vo-
bis annuntia mus.
Die prima Februa ri j
erit Domi ni ca in Sep-
tua ge ſima. Vigeſi-
ma Februa ri j di es Ci-
nerum, & ini ti um ieiu-
nij ſacra ti ſsi mæ Qua-
drage ſimæ. Decima
quarta Aprilis ſanctum
Paſcha Domini noſtri

Ieſu

Ie ſu Chriſti cum gau-
di o celebra bitis.
Dominica ſecun da
poſt Paſcha Diœce-
ſa na Sy no dus ha-
be bitur. Vige ſi-
ma quinta Maij erit
Aſcen ſi o Domi ni
no ſtri Ie ſu Chri ſti.
Quar ta Iu nij feſtum
Pentheco ſtes. De-
cimatertia eiuſdem fe-
ſtum ſa cratiſsimi cor-
poris Chri ſti.

DE EXPVLSIONE publice pænitentium ab Eccleſia, in Feria quarta Cinerum.

IN capite Quadrageſimæ ſolemniter pænitentes de Eccleſia eijciuntur, hoc modo.

Pænitentes, quibus ſecundũ ius, vel conſuetudinem pro grauioribus criminibus ſolemnis pænitẽtia eſt imponenda, hac die hora quaſi tertia conueniunt ad Eccleſiã cathedralẽ, in vilibus veſtimẽtis, nudis pedibus, & vultibus ad terram demiſsis, quorũ nomina ſcribi debent; accipientes pænitentiam iuxta modum culpæ ab Epiſcopi Pænitentiario, vel ab alijs, quibus hoc officiũ cõmiſſum eſt, & poſtea omnes emittuntur, & manent ante fores Eccleſiæ. Põtifex interim, dicta Sexta, ſi non ſit celebraturus, paratur ſupra rochetum (vel ſi ſit religioſus, ſupra ſuperpelliceum) amictu, alba, cingulo, ſtola, pluuiali, violaceis, mitra

ſimpli-

ſimplici; & baculo paſtorali. Si autem Pontifex eſt celebraturus, dum dicitur Nona, more ſolito accipit ſandalia, & cætera paramenta Põtificalia, vſque ad dalmaticam incluſiue, & deſuper pluuiale coloris violacei, & mitrã ſimplicem; & benedicit cineres, atq. imponit. Quibus peractis, Põtifex cum miniſtris, ſchola, & toto clero, cruce, aqua benedicta, & duobus cereis præcedentibus, egreditur chorum circa medium Eccleſiæ, vbi parata ſit ſedes. Tunc clerus diuiditur per duos chòros, hinc, inde, verſus valuas Eccleſiæ. Pænitentes vero omnes ingreſsi proſternunt ſe cum lacrymis in Eccleſiæ pauimento coram Põtifice inter vtrumque chorum. Tunc Pontifex ſedens cum mitra, vel Archipresbyter ſtãs imponit cineres ſuper capita ſingulorum, dicens:

Memento homo, quia puluis es, & in puluerem reuerteris: age pænitentiam, vt habeas vitam æternam.

Et vnus ex Canonicis aſpergit eos aqua benedicta. Poſtea Pontifex ſtans, depoſitã mitrã, benedicit cilicia, in hunc modum.

℣. Adiutorium noſtrum in nomine Domini.

℟. Qui fecit cælum, & terrám.

℣. Domine exaudi orationem meam.

℟. Et clamor meus ad te veniat.

℣. Dominus vobiſcum.

℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

Omnipotens, & miſericors Deus, qui peccatoribus pietatis tuæ miſericordiam quærentibus hoc indumento veſtitis miſericordiam tuam, & veniam tribuiſti, obſecramus clemẽtiam tuam, vt hoc indumentum, quod vocatur cilicium, bene ✠ dicere, & ſancti ✠ ficare digneris; vt quicũque eo pro peccatis ſuis indutus fuerit, & miſericordiam tuam implorauerit, veniam, & indulgentiam tuæ ſanctæ miſericordiæ conſequatur. Per Chriſtum Dominum noſtrũ.

℟. Amen.

Aſpergantur aqua benedicta.

Digitized by Google

Benedictis cilicijs, Pontifex capita eorum cooperit cum eis, dicens:

Apud Dominũ misericordia eſt, & apud Deum redemptio: ita enim lapſis hominibus ſubuenit, nõ ſolum per Baptiſmi, & Confirmationis gratiã, ſed etiam per Pænitentiæ medicinam, vt ſpiritus humanus vita reparetur æterna.

℟. Deo gratias.

Quo facto, Pontifex incipit Antiphonam.

Ne reminiſcaris.

Et ſuper faldiſtorium accumbit, & miniſtri, & totus populus, & pœnitentes proſternunt ſe in terram, & pro ipſorum pænitentium abſolutione dicunt ſeptem Pſalmos pænitentiales alternatim, deinde dicitur Antiphona.

Ne reminiſcaris.

Poſtea dicuntur Litaniæ; quibus finitis, Pontifex dicit ſuper ipſos pænitentes.

Pater noſter.

Et ne nos.

℣. Saluos fac ſeruos tuos, & ancllas tuas.

℟. Deus meus ſperantes in te.

℣. Mitte eis Domine auxiliũ de ſancto.

℟. Et de Sion tuere eos.

℣. Nihil proficiat inimicus in eis.

℟. Et filius iniquitatis non apponat nocere eis.

℣. Eſto eis Domine turris fortitudinis.

℟. A facie inimici.

℣. Domine Deus virtutum conuerte nos.

℟. Et oſtende faciem tuam, & ſalui erimus.

℣. Domine exaudi orationem meam.

℟. Et clamor meus ad te veniat.

℣. Dominus vobiſcum.

℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

Exaudi, Domine, preces noſtras, & confitentium tibi parce peccatis, vt quos conſcientiæ reatus accuſat, indulgentia tuæ miſerationis abſoluat. Per Chriſtum Dominũ noſtrum. ℟. Amen.

Oremus.

Præueniat hos famulos tuos, vel, has famulas tuas, quæſumus, Domine, miſeri-

cordia tua; vt omnes iniquitates eorum celeri indulgentia deleantur. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. Amen.

Oremus.

ADeſto, Domine, ſupplicationibus noſtris, nec ſit ab his famulis, vel, famulabus tuis clementiæ tuæ longinqua miſeratio; ſana vulnera, eorumque dimitte peccata; vt ab omnibus iniquitatibus expiati, tibi, Domine, ſemper valeant adhærere. Per Chriſtum Dominum noſtrum.

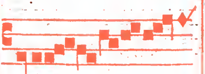
℟. Amen.

Oremus.

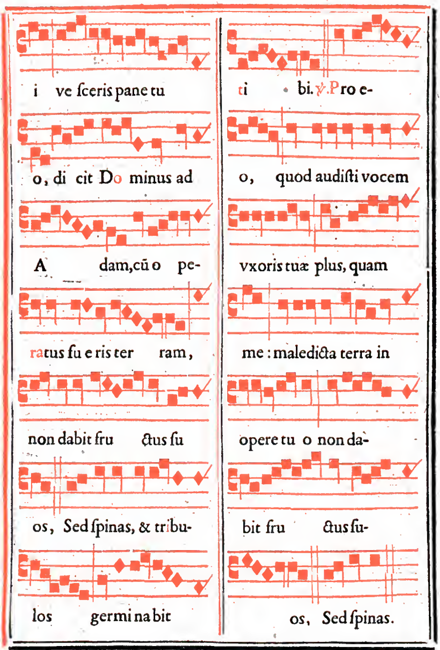
DOmine Deus noſter, qui offenſione noſtra non vinceris, ſed ſatisfactione placaris, reſpice, quæſumus, ad hos famulos tuos, vel, has famulas tuas, qui ſe tibi peccaſſe grauiter confitentur; tuum eſt enim abſolutionem criminũ dare, & veniam præſtare peccantibus, qui dixiſti, te pænitẽtiam malle peccatorũ, quam mortem; concede ergo, Domine, vt tibi pænitentiæ excubias celebrent, & correctis actibus ſuis, conferri ſibi à te ſempiterna gaudia gratulentur. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. Amen.

His peractis, ſurgunt pænitentes, & facit eis Pontifex ſermonem, oſtẽdens qualiter Adam propter peccatum eiectus eſt de paradiſo, & multa maledicta in eum congeſta ſunt; & qualiter eius exemplo ipſi de Eccleſia ad tẽpus eijciendi ſũt. Quo facto, accipiat vnum ex eis per dexteram manum, & omnes alij ſimiliter ſe manibus tenentes candelas accenſas in manibus habentes ſubſequantur eum; & ita eos eijciat de Eccleſia, cum lacrymis dicens:

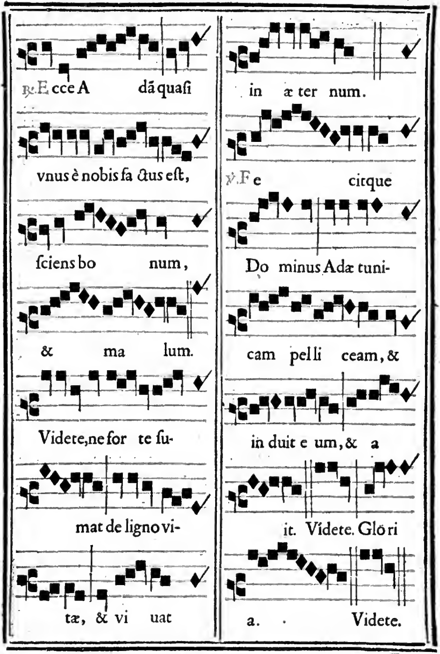
Ecce eijcimini vos hodie à liminibus ſanctæ matris Eccleſiæ propter peccata, & ſcelera veſtra, ſicut Adam primus homo eiectus eſt de paradiſo propter trãſgreſsionem ſuam. Et interim ſchola cantat Reſponſorium.

Digitized by Google

i ve ſceris pane tu
o, di cit Do minus ad
A dam, cũ o pe-
ratus fu e ris ter ram,
non dabit fru ctus ſu
os, Sed ſpinas, & tribu-
los germi na bit
ti bi. ℣. Pro e-
o, quod audiſti vocem
vxoris tuæ plus, quam
me: maledicta terra in
opere tu o non da-
bit fru ctus ſu-
os, Sed ſpinas.

℟. Ec-

℟. E cce A dã quaſi
vnus è nobis fa ctus eſt,
ſciens bo num,
& ma lum.
Videte, ne for te ſu-
mat de ligno vi-
tæ, & vi uat
in æ ter num.
℣. F e citque
Do minus Adæ tuni-
cam pel li ceam, &
in duit e um, & a
it. Videte. Glori
a. Videte.

Et ſic eis extra eiectis, & ante valuas Eccleſiæ genibus flexis gemendo manentibus, Pontifex in limine oſtij ſtans moneat eos, quod de Domini miſericordia non deſperent, ſed ieiunijs,orationibus, peregrinationibus,eleemoſynis, & alijs bonis operibus inuigilēt; vt Dominus ad dignum fructum veræ pænitētiæ eos perducāt;quodque feria quinta in cæna Domini redeant, quoniam tunc in ſanctam Eccleſiā reducentur,quam vſq.tunc ingredi non præſumant.Et mox Pontifice cum proceſsione ad chorum redeūnte, valuæ Eccleſiæ ante oculos eorū clauduntur; & incipitur Miſſa, & proceditur ordine ſuo.

DE RECONCILIATIONE pænitentium, quæ fit in quinta feria cænæ Domini.

Feria quinta cænæ Domini reconciliantur pænitentes, quibus ab Eccleſia ſolemnem agere pænitentiam iniunctum eſt, qui in capite Quadrageſimæ de ipſa eiecti fuerunt.

Pontifex paratus amictu, alba, ſtola,pluuiali coloris violacei, mitra ſimplici, & baculo paſtorali,miniſtris etiam paratis, & inſuper quatuor Subdiaconis paratis,& vno Diacono de antiquioribus induto ſolemniter, atque Archidiacono cū amictu, alba, & ſtola ſinē dalmatica, proſternit ſe ſuper faldiſtorium coram altari dicens cum præfatis miniſtris, & clero ſeptem Pſalmos pænitentiales, & Litanias. Pænitentes vero tunc ante fores Eccleſiæ nudis pedibus ad terram proſtrati manent,tenentes in manibus cereos extinctos. Cūmque in Litanijs dictum fuerit:

Omnes ſancti Patriarchæ, & Prophetæ.

℞. Orate pro nobis.

Et idem à Choro fuerit reſpōſum, pauliſper, ſubſiſtitur; & tunc Pontifex mittit ad pænitentes duos Subdiaconos cādelas accenſas in manibus ferentes. Qui cum ad portā peruenerint,ſtātes in limine oſtij,

eleua-

eleuatis manibus, oſtendunt illis candelas accenſas, dicentes Antiphonam:

V iuo e go, dicit Do-

mi nus: no lo mortem

peccato ris, ſed vt

ma gis conuerta tur,

& viuat.

Qua finita, extinguunt mox ipſas candelas coram illis, & reuertuntur ad locum ſuum. Et proceditur in Litanijs. Cũque dictum fuerit.

Omnes ſancti Martyres.
Orate pro nobis.

Et idem à Choro reſponſum fuerit, tunc etiam ſubſiſtitur à Litanijs, & Pontifex mittit ad illos, duos alios Subdiaconos, ſimili modo, cum candelis accenſis, qui in limine oſtij conſtituti cantant Antiphonam.

Dicit Do minus:

pæ ni ten ti am a gi te,

appropinquabit enim

regnum cælorum.

Et mox extinctis candelis, vt prius, reuertuntur ad locum ſuum.

ſuum. Et proceditur in Litanijs vſque ad Agnus Dei. Tunc Pontifex mittit ad illos vnum ſenem Diaconum indutum, vt ſupra, cum magno cereo illuminato. Ille igitur in limine oſtij conſtitutus cantat Antiphonam.

Et nunc accenduntur candelæ pænitentium ex illo cereo. Cereus autem ille non extinguitur, ſed Diaconus cum eo accenſo reuertitur. Et tunc dicitur in Litanijs.

Agnus Dei qui tollis peccata mundi.

℟. Parce nobis Domine. & alia vſque in finem. Quo dicto, Pontifex ab accubitu ſurgens cum miniſtris, & clero, cruce, thuribulo, cereis, & omni paratu præcedentibus, egreditur extra chorum Eccleſiæ. Et parato ſibi quaſi in medio Eccleſiæ faldiſtorio, ſedet reſpiciens ad oſtium Eccleſiæ, clero per choros verſus ipſum oſtium ab vtroque latere diſpoſito ſeriatim. Tunc Archidiaconus paratus, vt præmiſſum eſt, ſtans in limine oſtij excelſa voce in tono lectionis dicit ad illos ante oſtiū foris ſtantes.

State in ſilentio: audientes audite.

Indicto itaque ſilētio, vertens ſe ad Pontificem, dicit ſimiliter in tono lectionis.

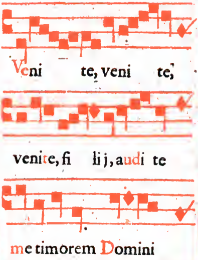
ADeſt, ò venerabilis Pontifex, tempus acceptum, dies propitiationis diuinæ, & ſalutis humanæ, quo mors interitum, & vita accepit æterna principium; quando in vinea Domini Sabaoth, ſic nouorum palmitum plantatio ſarcienda eſt, vt purgentur exe-

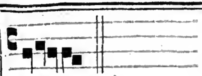
cratio

Digitized by Google

cratio vetuſtatis. Quamuis enim à diuitijs bonitatis,& pietatis Dei nihil temporis vacet, nunc tamen, & largior eſt per indulgentiam remiſsio peccatorum, & copioſior per gratiam aſſumptio renaſcentium. Augemur regenerandis; creſcimus reuerſis. Lauant aquæ; lauant lacrymæ. Inde eſt gaudium deaſſumptione vocatorum; hinc lætitia de abſolutione pænitentiũ. Inde eſt, quod ſupplices famuli tui poſteaquam in varias formas criminum neglectu mandatorum cæleſtium,& morũ probatorum tranſgreſſione ceciderunt, humiliati, ac proſtrati Prophetica ad Dominum voce clamant dicentes: Peccauimus, iniuſte egimus; iniquitatem fecimus. Miſerere noſtri, Domine. Euangelicam vocem non fruſtratoria aure capientes: Beati, qui lugent, quoniam ipſi conſolabuntur. Manducauerunt, ſicut ſcriptum eſt, panem doloris; lacrymis ſtratum ſuum rigauerunt; cor ſuum luctu, corpus afflixerunt ieiunijs, vt animarum reciperent, quam perdiderant, ſanitatem. Vnicum itaque eſt pænitentiæ ſuffragium, quod & ſingulis prodeſt, & omnibus in commune ſuccurrit.

His dictis, Pontifex ſurgens accedit cũ miniſtris ad oſtium Eccleſiæ, clericorum choro ſe non mouente. Et ſtans in medio oſtij facit eis breuem exhortationem de clementia diuina, & de veniæ promiſsione, dicens eis, qualiter mox in Eccleſiam reducentur, & qualiter viuere debent. Quo facto, cantat Antiphonam.

docebo vos.

Qua dicta, Diaconus ex parte pœnitentium ſtans dicit pro eis.

Flectamus genua.

Tunc omnes genua flectunt pœnitentes.

Quo facto, Diaconus ex parte Pontificis dicit:

Leuate.

Et Epiſcopus ſecundo dicit dictam Antiphonam:

Venite, venite, &c.

Et Diaconus idem iterum dicit:

Flectamus genua, &c.

Et mox Epiſcopus tertio repetit præfatam Antiphonam:

Venite, venite, &c.

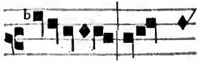
Et Diaconus idem tertio dicit

Flectamus genua, &c.

Deinde Pontifex ingreditur Eccleſiam, ſtans infra oſtium, diſtans ab illo ſpatio conuenienti, & tunc Archidiaconus inchoat, & ſchola proſequitur Antiphonam.

Accedite ad eum, & il-

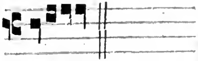
luminamini: & fa-

cies veſtræ non confun-

dentur.

Pſ. **Benedicam.**

Qua incepta, mox pœnitentes ingredientes intra oſtium Eccleſiæ corruunt ad pedes Pontificis, ſicque proſtrati, & flentes iacent, donec præmiſſa Antiphona, & Pſalmus compleantur. Quibus expletis, Archipresbyter dicit in tono lectionis id, quod ſequitur.

Redintegra in eis, Apoſtolice Pontifex, quidquid, diabolo ſuadente corruptum eſt;& orationum tuarũ patrocinantibus meritis, per diuinæ reconciliationis gratiã fac hómines proximos Deo. Vt qui antea in ſuis ſibi peruerſitatibus diſplicebant, nunc etiam placere ſe Domino in regione viuorum de victo ſuæ mortis auctore gratulentur.

Et Póntifex interrogat.

Scis illos reconciliatione fore dignos?

Et ille reſpondet:

Scio, & teſtificor, fore dignos.

Et tunc alter Diaconus dicit:

Leuate.

Quibus ſurgentibus, Pontifex accipit vnum ex illis per manum, omnibus alijs ſimiliter ſe ſe ad manus tenentibus. Tunc Archipresbyter dicit alta voce:

℣. Iniquitates meas egõ cognoſco.

℟. Et peccatum meum contra me eſt ſemper.

℣. Auerte faciem tuam à peccatis meis.

℟. Et omnes iniquitates meas dele.

℣. Redde mihi lætitiam ſalutaris tui.

℟. Et ſpiritu principali confirma me.

Quo dicto, Pontifex inchoat; ſchola proſequente, Antiphonam.

Qua dicta, trahit illum, quem manu tenet, & ille alios ducẽs eos vſque ad faldiſtorium in medio Eccleſiæ prius ibi paratum. Et ibi ſtans ſuper ſcabellum conuerſus ad illos genua flectentes inchoat, Antiphonam.

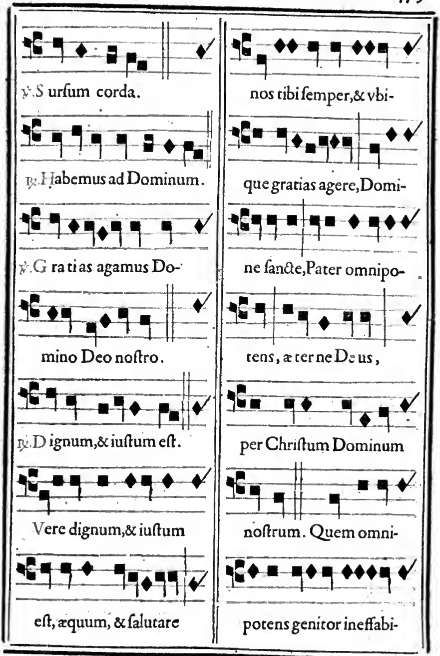
Qua dicta, dicit in modum Orationis.

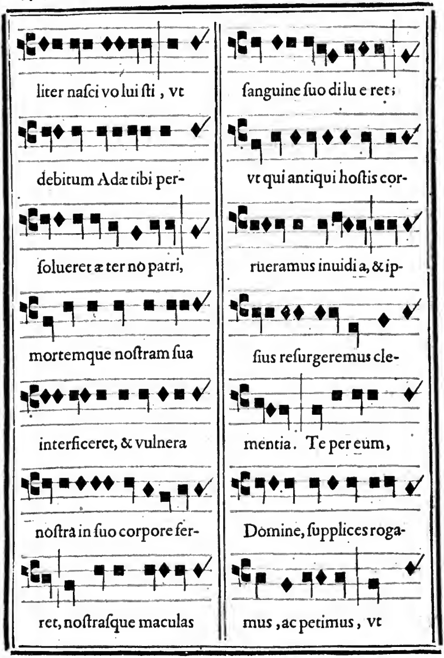
Omnipotens Deus vos abſoluat ab omni vinculo peccatorũ, vt habeatis vitam æternam, & viuatis. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum filium tuum, qui tecum viuit, & regnat in vnitate Spiritus ſancti Deus.

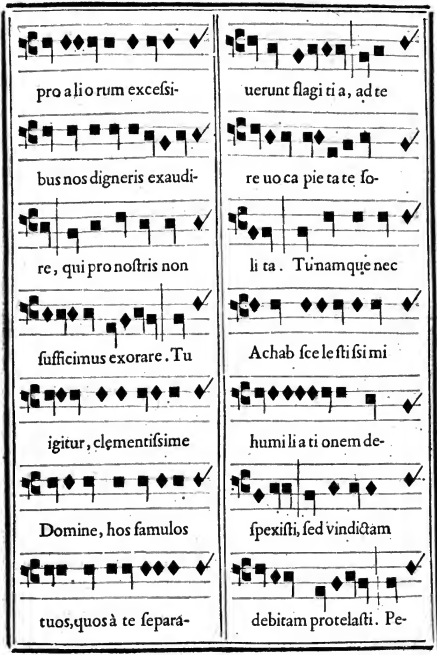
Deinde dicit ſuper illos voce mediocri, tenens manus apertas ante pectus, hanc Præfationem.

℣. S ur-

℣. S urſum corda.
℟. Habemus ad Dominum.
℣. G ra ti as agamus Do-
mino Deo noſtro.
℟. D ignum,& iuſtum eſt.
Vere dignum,& iuſtum
eſt, æquum, & ſalutare
nos tibi ſemper,& vbi-
que gratias agere,Domi-
ne ſancte,Pater omnipo-
tens, æ ter ne De us,
per Chriſtum Dominum
noſtrum. Quem omni-
potens genitor ineffabi-

liter naſci vo lui ſti , vt
debitum Adæ tibi per-
ſolueret æ ter nō patri,
mortemque noſtram ſua
interficeret, & vulnera
noſtra in ſuo corpore fer-
ret, noſtraſque maculas
ſanguine ſuo di lu e ret;
vt qui antiqui hoſtis cor-
rueramus inuidi a, & ip-
ſius reſurgeremus cle-
mentia. Te per eum,
Dōmine, ſupplices roga-
mus , ac petimus , vt

pro a li o rum exceſsi-
bus nos digneris exaudi-
re, qui pro noſtris non
ſufficimus exorare. Tu
igitur, clęmentiſsime
Domine, hos famulos
tuos, quos à te ſeparà-
uerunt flagi ti a, ad te
re uo ca pie ta te ſo-
li ta. Tu namque nec
Achab ſce le ſti ſsi mi
humi li a ti onem de-
ſpexiſti, ſed vindictam
debitam protelaſti. Pe-

trum

trum quoque lacryman-
tem exaudiſti, claueſ-
que poſtmodum cæleſtis
regni ipſi tradidiſti;& cō-
fiten ti latroni eiuſdem
regni præmia promiſiſti.
Ergo, clementiſsime
Domine, hos, pro quibus
preces tibi fundimus, cle-
mens recollige, & tuæ
Eccle ſiæ gremio red-
de, vt nequaquam de
e is vale at triumpha-
re hoſtis, ſed ti bi re-

conci-

Quod ſequitur dicit ſubmiſſa voce legendo.

Ieſus Chriſtus filius tuus Dominus noſter. Qui tecū viuit, & regnat in vnitate &c.

Præfatione finitâ Pontifex ſuper faldiſtorium, & miniſtri ſuper tapetia, & clerus, & populus ad terram proſternuntur, & cantor inchoat, ſchola proſequente Antiphonam, & Pſalmos ſequentes.

Antiphona.

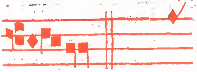
Cor mundum cre a in

me De us: & ſpi ri tum

rectum innoua in viſce-

ribus meis.

Pſ. Miſe re re
mei Deus, ſecundum.
Pſ. Miſerere mei Deus, quoniam conculcauit.
Pſ. Miſerere mei Deus, miſerere mei.
Quibus dictis, Pontifex ab accubitu ſurgens, dicit ſuper pænitentes.

Kyrie eleiſon.
Chriſte eleiſon.
Kyrie eleiſon.
Pater noſter.
Et ne nos inducas in tentationem.
℣. Domine non ſecundũ peccata noſtra facias nobis.
℟. Neque ſecundum iniquitates noſtras retribuas nobis.
℣. Domine ne memineris iniquitatum noſtrarum antiquarum.
℟. Cito anticipent nos miſericordiæ tuæ.
℣. Conuertere Domine vſquequo.
℟. Et deprecabilis eſto ſuper ſeruos tuos.
℣. Saluos fac ſeruos tuos, & ancillas tuas.
℟. Deus meus ſperantes in te.
℣. Eſto eis Domine turris fortitudinis.
℟. A facie inimici.
℣. Mitte eis Domine auxilium de ſancto.
℟. Et de Sion tuere eos.
℣. Domine exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.

℣. Domi-

℣. Dominus vobiſcum.
℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

ADeſto, Domine, ſupplicationibus noſtris, & me, qui etiã miſericordia tua primus indigeo, clementer exaudi, & quem non electione, meriti, ſed dono gratiæ tuæ conſtituiſti huius operis miniſtrũ, da fiduciam tui muneris exequendi, & ipſe in noſtro miniſterio, quod tuæ pietatis eſt, operare. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum filium tuum, qui tecum viuit, & regnat in vnitate Spiritus ſancti Deus, per omnia ſæcula ſæculorum. ℟. Amen.

Oremus.

PRæſta, quæſumus, Domine, his famulis tuis dignũ pænitentiæ fructum, vt Eccleſiæ tuæ ſanctæ, à cuius integritate deuiauerant peccãdo, admiſſorum veniam conſequẽdo reddãtur innoxij. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. Amen.

Oremus.

PRecor, Domine, tuæ clementiam maieſtatis, vt his famulis tuis peccata, & facinora ſua confitentibus veniã præſtare, & præteritorum criminũ vincula relaxare digneris, qui humeris tuis ouem perditam reduxiſti ad caulas, & Publicani preces placatus exaudiſti: tu etiam, Domine, his famulis tuis placare; tu horum precibus benignus aſsiſte; vt in confeſsione flebili permanentes clementiã tuam celeriter exorent, ac ſanctis altaribus reſtituti ſpei rurſus æternæ, ac cæleſti gloriæ reformentur. Qui viuis, & regnas cũ Deo Patre in vnitate Spiritus ſancti Deus, per omnia ſæcula ſæculorum. ℟. Amen.

Oremus.

DEus, humani generis benignisſime conditor, & miſericordisſime reformator, qui hominem inuidia diaboli ab æternitate deiectũ, vnici filij tui ſanguine redemiſti, viuifica hos famulos tuos, quos tibi nullatenus mori deſideras; & qui nõ derelinquis deuios, aſſume correctos; moueant pietatem tuam, quæſumus, Dñe, horum famulorũ tuorum lacry-

mosa

moſa ſuſpiria;tu eorum medere vulneribus;tu iacẽtibus manum porrige ſalutarem,ne Eccleſia tua aliqua ſui corporis portione vaſtetur; ne grex tuus detrimentũ ſuſtineat;ne de familiæ tuæ damno inimicus exultet;ne renatos lauacro ſalutari mors ſecunda poſsideat Tibi ergo, Domine, ſupplices fundimus preces, tibi fletum cordis effundimus; tu parce confitentibus, vt imminentibus pænis ſentẽtiam, futuri iudicij,te miſerante,non incidãt; neſciant quod terret in tenebris, quod ſtridet in flammis; atque ab erroris via ad iter reuerſi iuſtitię nequaquam vltra nouis vulneribus ſaucientur, ſed integrum ſit eis, ac perpetuum & quod gratia tua cõtulit, & quod miſericordia reformauit. Per eundem Chriſtum Dominum noſtrũ. ℟. Amen.

Oremus.

Deus miſericors,Deus clemens,Deus,qui ſecundũ multitudinem miſerationum tuarum peccata pænitentium deles, & præteritorum criminum culpas venia remiſsionis euacuas, reſpice propitius ſuper hos famulos tuos;& remiſsionem ſibi omnium peccatorum ſuorum tota cordis confeſsione poſcẽtes deprecatus exaudi. Renoua in eis, pijſsime Pater, quidquid terrena fragilitate corruptũ, vel quidquid diabolica fraude violatum eſt; & vnitati corporis Eccleſiæ membrum redemptionis annecte. Miſerere, Domine, gemituum; miſerere lacrymarũ eorum; & non habentes fiduciam, niſi in miſericordia tua, ad tuæ Sacramentum recõciliationis admitte. Per Chriſtũ Dominum noſtrum.

℟. Amen.

Oremus.

Maieſtatem tuam ſupplices deprecamur, omnipotens æternæ Deus, vt his famulis tuis longo ſqualore pænitentiæ maceratis miſerationis tuæ veniam largiri digneris; vt nuptiali veſte recepta, ad regalem menſam, vnde eiecti fuerant, mereantur introire. Per Chriſtum Dominum noſtrum.

℟. Amen.

Abſo-

Abſolutio. Oremus.

Dominus Ieſus Chriſtus, qui totius mundi peccata ſui traditione, atque immaculati ſanguinis effuſione dignatus eſt expurgare, quique diſcipulis ſuis dixit: Quæcumque ligaueritis ſuper terram, erunt ligata & in cælis, & quæcumque ſolueritis ſuper terrã, erunt ſoluta & in cælis, de quorum numero me, quamuis indignum, miniſtrum eſſe voluit, intercedente Dei genitrice Maria, & beato Michaele Archangelo, & ſancto Petro Apoſtolo, cui data eſt poteſtas ligandi, ac ſoluendi, & omnibus Sanctis; ipſe per miniſterium meum ab omnibus peccatis veſtris, quæcumque aũt cogitatione, aut locutione, vel operatione negligẽter egiſtis, vos abſoluat ſancti ſui ſanguinis interuẽtione, qui in remiſſionem peccatorũ effuſus eſt; atque à vinculis peccatorum abſolutos perducere dignetur ad regna cælorum. Qui cum Deo Patre, & Spiritu ſancto viuit, & regnat in ſæcula ſæculorum. ℟. Amen.

Tunc Pontifex aſpergat eos aqua benedicta, & thurificet eos, dicens:

Exurgite qui dormitis, exurgitis à mortuis, & illuminabit vos Chriſtus.

Vltimo dat eis indulgentiam, prout ſibi placuerit. Qua data, manibus eleuatis, & ſupra illos extenſis; dicit ſolemnem benedictionem.

Precibus, & meritis beatæ Mariæ ſemper Virginis, beati Michaelis Archangeli, beati Ioannis Baptiſtæ, ſanctorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, & omnium Sanctorum miſereatur veſtri omnipotens Deus, & dimiſsis omnibus peccatis veſtris, perducat vos ad vitam æternam.

℟. Amen.

Indulgentiam, abſolutionẽ, & remiſsionem omniũ peccatorum veſtrorũ tribuat vobis omnipotẽs, & miſericors Dominus. ℟. Amen.

Vltimo benedicit eis, dicens:

Benedicat vos omnipotens Deus Pa ✠ ter, & Fi ✠ lius, & Spiritus ✠ ſanctus.

℟. Amen.

Quo facto, crines, & barbam, quam nutrierant, deponunt; & veſtibus pœnitentialibus dimiſsis, ſe cultioribus, & mundioribus induunt.

DE OFFICIO in feria quinta cænæ Domini, cum benedicitur oleum Catechumenorum, & Infirmorum, & conficitur Chriſma.

HAc die, ſingulis annis benedicitur oleum Cathecumenorum, & Infirmorũ, & cõficitur Chriſma.

Mane itaque ſacriſta, vel ille, ad quem ſpectat, omnia, quæ ad oleorum benedictionem, & Chriſmatis confectionem neceſſaria ſunt, parat, videlicet. Tres ampullas oleo mundiſsimo plenas, quas in ſacrario ponit, & diligenter cuſtodit; vnam ad oleum infirmorum, aliam ad oleum Catechumenorum, tertiam, quæ maior ſit, ad Chriſma. Et hæc tertia cooperiri debet, de panno ſericeo albo, prima autem, & ſecunda, de ſericeo panno alterius coloris ſint coopertę. Duas mappulas mundas, ſiue vela, pro Diaconis, qui ampullas oleorum pro Chriſmate, & oleo Catechumenorum de ſacriſtia ad chorum portare debent; & vltra hæc ſedem, ſeu faldiſtoriũ, & credentiam conſuetam. Paratur etiam alia ſedes in presbyterio ab oppoſito altaris, iuxta gradus circa finem presbyterij; & ante ipſam ſedem verſus altare paratur menſa mappis ornata, quæ ſit iuxta ſedem, inter ipſam, & altare. Iuxta dictam ſedem hinc, & inde, magis tamen ad finem presbyterij, poſita ſint ſcamna pro duodecim Sacerdotibus, ita vt ibidem ſedentes facies vertant ad altare.

Deinde hora competenti, Pontifex venit ad Eccleſiam, vbi parat ſe ad Miſſam omnibus Pontificalibus ornamentis pretioſis albi coloris. Parãt ſe etiam miniſtri Pontificis, & vltra illos duodecim Presbyteri, ſeptem Diaconi, ſeptem Subdiaconi, Acoliti, & alij neceſſarij; omnes veſtibus albi

coloris

coloris ordini ſuo congruentibus. Quibus omnibus paratis, procedunt ad altare proceſſionaliter, hoc modo.

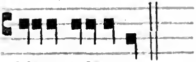
In primis procedit thuriferarius, quem ſequuntur duo ceroferarij, poſt hos ſeptem Subdiaconi bini, & bini, & in tertio loco, tres ſimul vadunt; tũ ſeptem Diaconi, etiam bini, & bini, & in tertio loco tres; poſt hos duodecim Presbyteri bini, & bini, quos ſequitur Subdiaconus librum Euangeliorũ portans ante pectus, cum manipulo in eo repoſito; deinde Diaconus, & à dexteris eius capellanus Aſsiſtens, quos demũ Põtifex ſequitur incedens medius inter duos digniores Canonicos Eccleſiæ, aut in dignitate conſtitutos, ſi Pontifex ſit in Eccleſia ſua, alioquin ibit medius inter Diaconum, & Aſsiſtentem. Et ſi Pontifex ſit Archiepiſcopus, vel Patriarcha, & in Eccleſia ſua, portatur etiam in huiuſmodi proceſſione crux per vnum ex miniſtris, ad hoc ordinatum, qui medius inter ceroferarios incedit.

Duodecim Presbyteri ſuo ordine iuxta ſedilia in fine preſbyterij poſita, hinc, & inde ſtabunt, vel ſedebunt, aut genuflectent, prout tempus poſtulabit, facies ſemper ad altare vertentes, poſt eos ſtabũt ſeptem Diaconi, & poſt Diaconos ſeptem Subdiaconi in gradibus presbyterij. Põtifex vero, poſtquam ante altare peruenerit, facit Confeſsionem, incipitur Introitus, & proceditur in Miſſa more conſueto, vſque ad illum locum Canonis, vbi dicitur:

Per quẽ hæc omnia, Domine, ſemper bona creas. excluſiue.

Priuſquam ergo Pontifex verba ipſa dicat, facta reuerentia Sacramento in altari conſecrato, retrahit ſe ad partem Epiſtolæ altaris, vbi ſuper alium calicem vacuum abluit digitos, & ad purificatorium extergit, & ablutio vſque poſt communionem Pontificis reſeruatur. Tum facta iterum Sacramento reuerentia, deſcendit primum gradum altaris, & ibidẽ accepta mitra, vadit ad dictam ſedem ſibi paratam in

presbyterio; ab oppoſito altaris; & ſedet ſuper ipſam, verſa facie ad altare, dictam mēſam ante ſe habens, circumſtantibus miniſtris, Sacerdotibus, & alijs paratis prædictis, in ſuis locis manentibus. Tunc Archidiaconus ſtans apud Pontificem dicit alta voce in tono lectionis.

Ole um infirmorum.

Et mox vnus Subdiaconus ex ſeptem paratis prædictis cum duobus Acolitis hinc, & inde aſſociatus vadit ad ſacriſtiam, vbi accipiens ampullam olei, quod pro infirmis conſecrari debet, coopertam, vt inuenit, portat eam ſiniſtro brachio circumdatam ante Pontificē, vbi eam tradit in manibus Archidiaconi, plane dicens:

Oleum infirmorum:

Archidiaconus præſentat illā Pontifici ad benedicendum, idem dicens, collocans eam coram eo ſupra menſam ſupradictam.

Pontifex ſurgens cum mitra exorcizat, & benedicit illud voce demiſſā, ita tamen, quod à circumſtantibus Sacerdotibus audiri poſsit, abſolute dicens.

Exorcizo te immundiſsime ſpiritus, omniſque incurſio ſathanæ, & omne phantaſma. In nomine Pa ✠ tris, & Fi ✠ lij, & Spiritus ✠ ſancti; vt recedas ab hoc oleo, vt poſsit effici vnctio ſpiritalis ad corroborandum templum Dei viui; vt in eo poſsit Spiritus ſanctus habitare, per nomen Dei Patris omnipotentis, & per nomen dilectiſsimi filij eius Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui venturus eſt iudicare viuos, & mortuos, & ſæculum per ignē.

℟. Amen.

Deinde depoſita mitra, benedicit ipſum oleum dicens eadem voce.

℣. Dominus vobiſcum.

℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

Mitte, quæſumus, Domine, Spiritum ſanctum tuū paraclitum de cælis in hanc pinguedinem oliuæ, quam de

viridi

Digitized by Google

viridi ligno producere dignatus es, ad refectionem mentis, & corporis, vt tua ſancta bene ✠ dictione ſit omni hoc vnguento cæleſtis medicinæ perunctio, tutamen mentis, & corporis, ad euacuandos omnes dolores, omnes infirmitates, omnemque ægritudinē mentis, & corporis: vnde vnxiſti Sacerdotes, Reges, Prophetas, & Martyres ſit Chriſma tuum perfectum, Domine nobis, à te benedictum, permanens in viſceribus noſtris. In nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti.

His expletis, oleum ipſum eo modo, quo apportatum fuit, ad ſacrarium reportatur, & diligentiſsime cōſeruatur. Tunc Pontifex, reaſſumpta mitra, ſedet, & lauat manus: tum ſurgit, & cum mitra, & cum miniſtris ſuis, cæteris Sacerdotibus, & alijs paratis in locis ſuis manētibus, accedit vſque ad gradū altaris, vbi depoſita mitra, facit reuerentiam Sacramento, tum aſcendit ad altare, & incipiens vbi dimiſerat, videlicet; Per quem omnia, &c.

Procedit in Miſſa vſque ad communionem corporis, & ſanguinis incluſiue, quam Pōtifex ipſe ſolus ſumit. Quo facto, Diaconus ponit hoſtiam conſecratam pro craſtina die reſeruandam in calicem, ſeu vaſculum ad hoc paratum, & reuerenter collocat ipſam ſuper medium altaris. Deinde Pontifex communicat Diaconum, & Subdiaconum, ac alios de clero, & poſtquam ſe purificauerit, ac etiam primam digitorum ablutionem ex alio calice ſumpſerit, facta reuerētia Sacramento in altari poſito, in ſecundo gradu altaris mitram accipit, & redit ad prędictam ſedem cum miniſtris ſuis, & alijs aſsiſtentibus, eo ordine, quo præmiſſum eſt, & ibi cum mitra ſedet. Tunc Archidiaconus ſtans apud Pontificem dicit alta voce in tono lectionis.

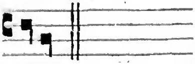

Chriſma.

Et mox eadem voce, & tono ſubiungit:

O leum Catechume-

norum.

Quo dicto, oblato Pontifici thuribulo, Pontifex imponit incenſum, & benedicit, more ſolito. Tum duodecim Preſbyteri, ſeptem Diaconi, & ſeptem Subdiaconi parati prædicti, & alij miniſtri, quot neceſſarij fuerint, eo ordine, quo venerunt, pergunt ad ſacrarium ad deferẽdum cum omni decore, & reuerẽtia oleum Chriſmale, & oleum Cathecumenorum, miniſtris tamen Pontificis cum eo remanentibus. Incedunt autem redeuntes ad chorum cum ampullis, hoc ordine. Primo thuriferarius cum thuribulo fumigante, quem ſequitur Subdiaconus crucem deferens, medius inter duos Acolitos cum cereis ardẽtibus; tum duo Cantores cantantes verſus.

O redemptor.

vt infra habẽtur, quos ſequuntur bini, & bini Subdiaconi, & Diaconi; deinde vnus Subdiaconus portans vaſculum cum balſamo; tum duo Diaconi ampullas olei ad ſanctum Chriſma, & pro oleo Cathecumenorum portantes, qui habent mappulas mundas, ſiue vela ad collum, quorum extremitates ante pectus dependent, tenentes ipſas ampullas ſiniſtris brachijs circumdatas, & extremitatibus mappularum, quæ à dexteris dependent, inuolutas, & coopertas; ita tamen, vt à medio ſupra videri poſſint. Diaconus autem, qui oleum ad ſanctum Chriſma portat, à dexteris vadit; hos ſequuntur duodecim Sacerdotes, Diaconi, & Subdiaconi prædicti bini, &

bini.

bini. Quibus ſic à ſacriſtia verſus Pontificem procedentibus, duo Cantores prædicti cantant verſus ſequentes.

O redem ptor ſu me

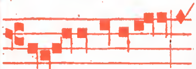

carmen temet con-

cinenti um.

Et Chorus idẽ replicat. Deinde dicti duo Cantores proſequuntur ſequentes verſus.

A udi iudex mor tuorum,

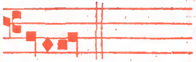
vna ſpes morta li um,

audi vo ces proferen-

tum donum pa cis

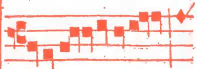
præ ui um.

Chorus repetit verſum.

O redemptor.

Deinde dicti duo Cantores proſequuntur verſus.

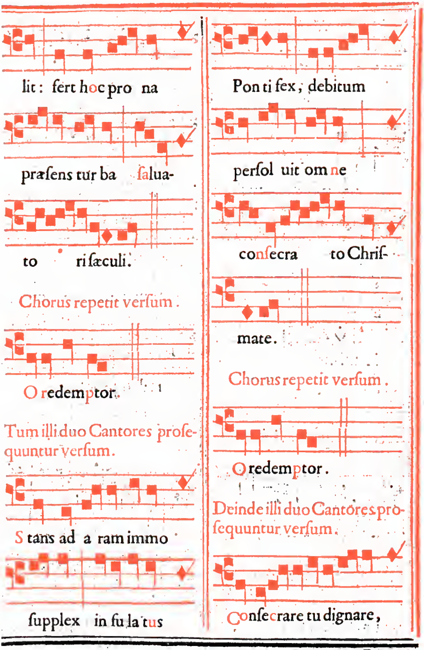

Arbor fæ ta alma lu ce

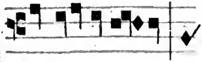

hoc ſacrandum protu-

lit:

lit: fert hoc pro na
præſens tur ba ſalua-
to ri ſæculi.
Chorus repetit verſum.
O redemptor.
Tum illi duo Cantores proſequuntur verſum.
S tans ad a ram immo
ſupplex in fu la tus
Pon ti fex, debitum
perſol uit om ne
conſecra to Chriſ-
mate.
Chorus repetit verſum.
O redemptor.
Deinde illi duo Cantores proſequuntur verſum.
Conſecrare tu dignare,

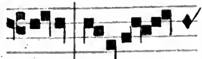
Rex

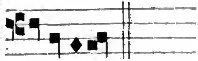
Rex perennis patriæ,

hoc oli uum ſignum

vi uum, iu ra con-

tra dæmonum.

Chorus repetit verſum.

O redemptor.

Eis igitur ordine præmiſſo in presbyterium Eccleſiæ cantãdo Verſus præmiſſos peruenientibus, crux cum candelabris, & incenſo ſituãtur prope altare, iuxta cornu Epiſtolæ. Archidiaconus, Diaconus, & Subdiaconus miniſtrantes ſint circa Pontificem hinc, & inde: Sacerdotes vero duodecim parati iuxta eos duo cornua faciunt, ſex hinc, & ſex illinc, vertentes faciem ad altare, à lateribus aſsiſtentes Pontifici, tamquam eius teſtes, & miniſterij ſacri Chriſmatis cooperatores. Diaconi vero poſt tergum Pontificis, & poſt eos, Subdiaconi parati ſtant, tamquam miniſtri, & inſpectores. Interim Diaconi ampullas olei Chriſmalis, & olei Cathecumenorum portantes, & Subdiaconus cum balſamo ſubſiſtunt, quouſque omnes prædicti in ſuis locis fuerint ordinati. Omnibus itaque diſpoſitis, Diaconus ampullam olei Chriſmalis ferens venit ante Pontificem, & Archidiaconus illam inuolutam cum mappula, quam Diaconus ipſe circa collum portauit, de manu eius accipiens, eam ſic inuolutam oſtendit Pontifici ſedenti, & illam ſuper menſam ante Epiſcopum poſitam collocat diligenter, alio Diacono ampullam aliam aſsidue inter bra-

chia

Digitized by Google

chia tenente. Tunc Subdiaconus vaſculum cum balſamo portans illud tradit Archidiacono, qui balſamum Pontifici ſimiliter oſtendens ipſum ſupra menſam collocat. Tum Pontifex, depoſita mitra, ſurgit, & verſus ad altare, habens ante ſe ſuper menſam ampullam olei Chriſmalis, & balſamum, ante omnia benedicit ipſum balſamum, dicens:

℣. Dominus vobiſcum.

℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

DEus, myſteriorum cæleſtium, & virtutum omnium præparator, noſtras, quęſumus, preces exaudi, hanc odoriferā ſicci corticis lacrymam) quæ felicis virgæ profluendo ſudorem Sacerdotali nos opimat vnguento) acceptabilem tuis præſta myſterijs, & conceſſa benedictione ſancti ✠ fica. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum filium tuum, qui tecum viuit, & regnat in vnitate Spiritus ſancti Deus, per omnia ſæcula ſæculorum.

℟. Amen.

Oremus.

CReaturarum omniū Domine pro creator, qui per Moyſen famulum tuum permiſtis herbis aromatum fieri præcepiſti ſanctificationē vnguenti, clementiam tuam ſuppliciter depoſcimus, vt huic vnguento, quod radix produxit ſtirpea, ſpiritualem gratiam largiendo, plenitudinem ſancti ✠ ficationis infundas. Sit nobis, Domine, fidei hilaritate conditum; ſit ſacerdotalis vnguenti Chriſma perpetuum; ſit ad cæleſtis vexilli impreſsionem digniſsimum; vt quicumque Baptiſmate ſacro renati iſto fuerint liquore peruncti, corporum, atque animarum benedictionem pleniſsimam cōſequantur, & beatę fidei collato munere perenniter amplientur. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtū filium tuum, qui tecum viuit, & regnat in vnitate Spiritus ſancti Deus, per omnia ſæcula ſæculorum. ℟. Amen.

Deinde accepta mitra, ſtans adhuc Pontifex, miſcet ſuper Patenam, vel in aliquo paruo

Digitized by Google

vaſculo balſamum cum modico olei de ampulla Chriſmali ſumpti, dicens:

Oremus Dominum Deũ noſtrum omnipotentem qui incomprehenſibilem vnigeniti filij ſui, ſibique coæterni diuinitatem mirabili diſpoſitione veræ humanitati inſeparabiliter coniunxit, & cooperante gratia Spiritus ſancti, oleo exultationis præ participibus ſuis liniuit, vt homo frau de diaboli perditus gemina, & ſingulari conſtans materia, perenni redderetur, de qua exciderat, hæreditati; quatenus hos ex diuerſis creaturarum ſpeciebus liquores creatos ſãctæ Trinitatis perfectione bene ✠ dicat, & benedicẽdo ſancti ✠ ficet, concedatque, vt ſimul permiſti vnum fiant; & quicumque exterius inde perunctus fuerit, ita interius liniatur, quod omnibus ſordibus corporalis materiæ carens ſe participem regni cæleſtis effici gratuletur. Per eundem Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum filium ſuum, qui cum eo viuit, & regnat in vnitate Spiritus ſancti Deus, per omnia ſæcula ſæculorum. ℟. Amen.

Quo facto, ſedet Pontifex, retenta mitra, & halat tertio in modum crucis ſuper os ampullæ Chriſmalis inuolutæ ante ſe ſuper mẽſam ſtantis. Deinde duodecim Sacerdotes parati, qui iuxta eum ſunt, ordinatim facientes reuerentiam Sacramento in altari poſito, & Pontifici, ad menſam prædictã accedunt, & ſtantes ante eam ſinguli ſucceſsiue eodem modo, vt Pontifex fecerat, in modum crucis ſuper os ampullæ prædictæ halant. Tum reuerentiam, vt ſupra, facientes ad loca ſua reuertuntur. Quo facto, ſurgit Pontifex, & ſtans cum mitra legẽdo dicit exorciſmũ Chriſmalem, abſolute dicens:

Benedictio Chriſmatis.

Exorcizo te creatura olei per Deum Patrem omnipotentem, qui fecit cælum, & terram, mare, & omnia, quæ in eis ſunt, vt omnis virtus aduerſarij, omnis exercitus diaboli, omniſque incurſio, &

omne phantaſma ſathanæ eradicetur, & effugetur à te; vt fias omnibus, qui ex te vngendi ſunt, in adoptionem filiorum per Spiritum ſanctum. In nomine Dei Pa ✠ tris omnipotentis, & Ieſu ✠ Chriſti Filij eius Domini noſtri, qui cum eo viuit, & regnat Deus, in vnitate eiuſdem Spiritus ✠ ſancti.

Deinde depoſita mitra, extenſis manibus ante pectus, dicit Præfationem.

Per omnia ſæcula ſæcu-

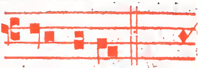
lo rum. ℟. A men.

℣. Dominus vobiſcum.

℟. Et cum ſpiritu tu o.

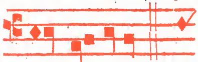
℣. Surſum cor da.

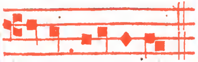
℟. Habemus ad Dominum.

℣. Gra ti as agamus Do-

mino De o noſtro.

℟. Dignum, & iuſtum eſt.

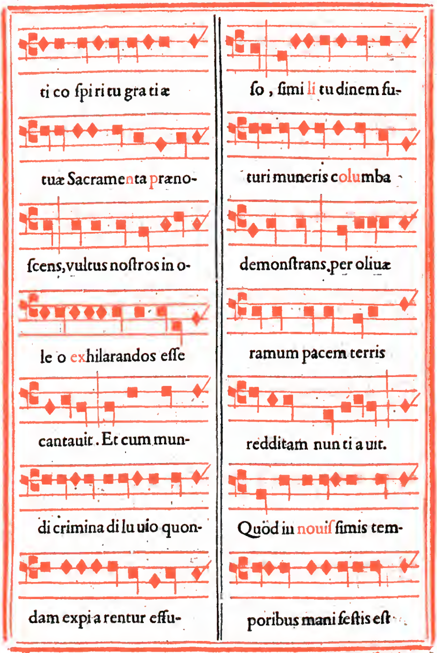
Vere dignum, & iuſtum

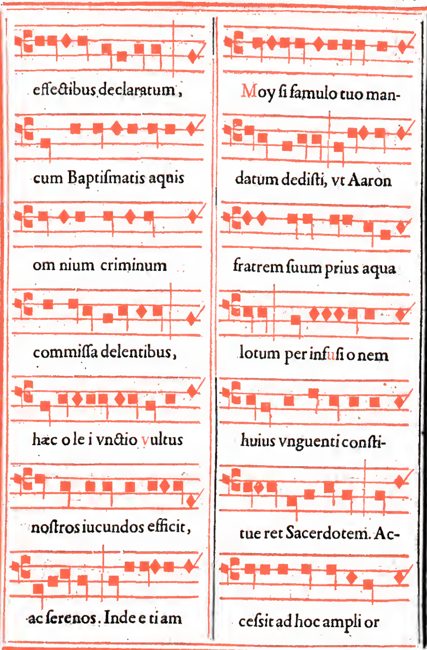
eſt, æquum, & ſalutare

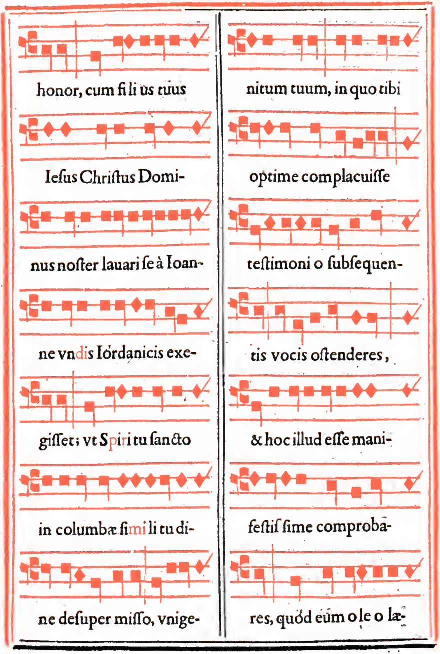
Digitized by Google

nos tibi ſemper, & vbi-
que gratias agere, Domi-
ne ſancte, Pater omnipo-
tens, æ ter ne De us,
Qui in principio in ter
cæ te ra boni ta tis tu æ
mune ra terram produ-
cere fructifera ligna iuſ-
ſiſti, inter quæ huius
pinguiſsimi liquoris mi-
niſtræ oliuæ naſcerentur,
quarum fructus ſa cro
Chriſma ti de ſeruiret.
Nam & Dauid prophe-

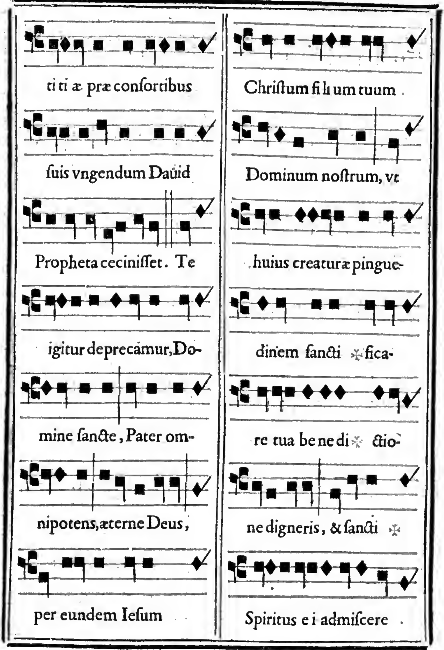

ti co ſpi ri tu gra ti æ
tuæ Sacramenta præno-
ſcens, vultus noſtros in o-
le o exhilarandos eſſe
cantauit. Et cum mun-
di crimina di lu uio quon-
dam expi a rentur effu-
ſo, ſimi li tu dinem fu-
turi muneris columba
demonſtrans, per oliuæ
ramum pacem terris
redditam nun ti a uit.
Quòd in nouiſſimis tem-
poribus mani feſtis eſt

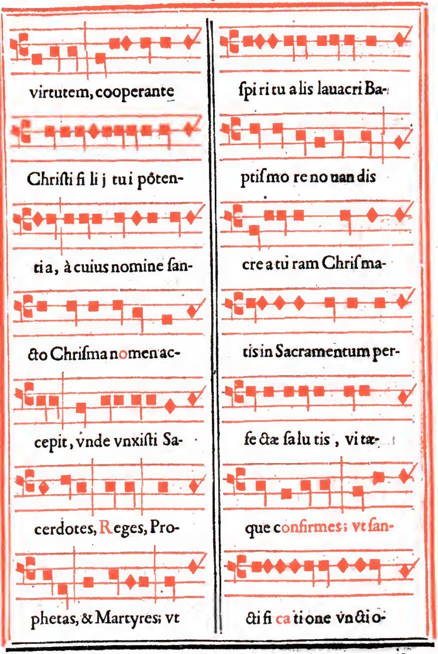
effecti-

effectibus declaratum,
cum Baptiſmatis aquis
om nium criminum
commiſſa delentibus,
hæc o le i vnctio vultus
noſtros iucundos efficit,
ac ſerenos. Inde e ti am
Moy ſi famulo tuo man-
datum dediſti, vt Aaron
fratrem ſuum prius aqua
lotum per inf u ſi o nem
huius vnguenti conſti-
tue ret Sacerdotem. Ac-
ceſsit ad hoc ampli or

honor, cum fi li us tuus
Ieſus Chriſtus Domi-
nus noſter lauari ſe à Ioan-
ne vndis Iordanicis exe-
giſſet; vt Spiri tu ſancto
in columbæ ſimi li tu di-
ne deſuper miſſo, vnige-
nitum tuum, in quo tibi
optime complacuiſſe
teſtimoni o ſubſequen-
tis vocis oſtenderes,
& hoc illud eſſe mani-
feſtiſſime comproba-
res, quód eúm o le o læ-

titiæ

ti ti æ præ conſortibus
ſuis vngendum Dauid
Propheta ceciniſſet. Te
igitur deprecamur, Do-
mine ſancte, Pater om-
nipotens, æterne Deus,
per eundem Ieſum
Chriſtum fi li um tuum
Dominum noſtrum, vt
huius creaturæ pingue-
dinem ſancti ✠ fica-
re tua be ne di ✠ ctio-
ne digneris, & ſancti ✠
Spiritus e i admiſcere

virtutem, cooperante
Chriſti fi li j tu i pôten-
ti a, à cuius nomine ſan-
cto Chriſma nomen ac-
cepit, vnde vnxiſti Sa-
cerdotes, Reges, Pro-
phetas, & Martyres; vt
ſpi ri tu a lis lauacri Ba-
ptiſmo re no uan dis
cre a tu ram Chriſ ma-
tis in Sacramentum per-
fe ctæ ſa lu tis , vi tæ-
que confirmes; vt ſan-
cti fi ca ti one vn cti o-

nis

fuerint

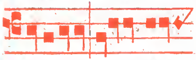
Digitized by Google

fuerint ex aqua, &

Spiritu ſancto, Chriſ-

ma ſalutis, eoſque æter-

næ vitæ parti cipes, &

cæleſtis glo riæ ſa ci at

eſſe conſortes.

Quod ſequitur dicit ſubmiſſa voce legendo, ita tamen quod à circumſtãtibus audiri poſsit. Per eundem Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum filium tuum, qui tecum viuit, & regnat in vnitate eiuſdem Spiritus ſancti Deus, per omnia ſæcula ſæculorum. ℞. Amen.

Præfatione huiuſmodi finita, Põtifex balſamũ cũ illo modico oleo ex ampulla Chriſmali ſumpto miſtum commiſcet ſancto Chriſmati, reponens ipſum in ampullam Chriſmalem, & dicens:

HAec cõmiſtio liquorum fiat omnibus ex ea perũctis propitiatio, & cuſtodia ſalutaris in ſæcula ſæculorum. ℞. Amen.

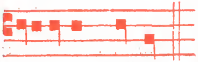
Tum Diaconus, qui ampullam Chriſmalem de ſacriſtia portauit, deponit mappulam, ſiue velum de ipſa ampulla, dimiſſa ei ſua ſerica veſte alba, quam antea habebat, &, Pontifex, capite inclinato, ſalutat Chriſma, dicens:

Aue ſanctum Chriſma.

Et hoc ſecundo, & tertio facit, ſemper altius dicendo; quod

poſtquam tertio dixerit, oſculatur labium ampullæ, quo facto, ſedet Pontifex, & accipit mitram. Tum ſinguli duodecim Sacerdotes parati prædicti accedunt ſucceſsiue per ordinem ad menſam, ſupra quã poſita eſt ampulla Chriſmatis, & factis reuerentijs Sacramento in altari poſito, & Pontifici, tertio in varia diſtantia genuflectunt coram ampulla, qualibet vice ſemper altius dicendo in tono prædicto.

Aue ſanctum Chriſma.

Quo tertio dicto, labium ampullæ reuerenter oſculantur, & ad ſua loca reuertũtur. Quo peracto, ampulla in vno latere mẽſæ prædictæ collocatur. Et mox Diaconus aliam ampullam ſua veſte coopertam cum oleo Catechumenorũ ferens accedit ad præſentiam Pontificis, & ampullam ipſam ſine mappula, quam Diaconus ipſe circa collum retinet, tradit Archidiacono, qui illam ſuſcipiens eam oſtendit Pontifici, & collocat ſupra menſam prędictam, in medio ante Pontificem; ſuper quam ampullam ſtatim tam ipſe Pontifex, quã etiam duodecim Presbyteri prædicti halent, prout ſupra de ampulla Chriſmatis factũ eſt. Quo facto, Pontifex ſurgens cum mitra ſubmiſſa voce legendo abſolute exorciſmum olei Catechumenorum, dicit:

BENEDICTIO OLEI Catechumenorum.

EXorcizo te creatura olei. In nomine Dei Pa ✠ tris omnipotẽtis, & in nomine Ieſu ✠ Chriſti, & Spiritus ✠ ſãcti, vt in hac inuocatione indiuiduæ Trinitatis, atque vnius virtute deitatis, omnis nequiſſima virtus aduerſarij, omnis inueterata malitia diaboli, omnis violenta incurſio, omne confuſum, & cæcum phantaſma eradicetur, & effugetur, & diſcedat à te; vt diuinis Sacramen-

Digitized by Google

cramentis purificata fias in adoptionem carnis, & ſpiritus eis, qui ex te vngendi ſunt, in remiſsionem omnium peccatorum; vt efficiantur eorum corpora ad omnem gratiam ſpiritualem accipiendam ſanctificata. Per eundem Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui venturus eſt iudicare viuos & mortuos, & ſæculum per ignem. ℟. Amen.

Deinde depoſita mitra, Pontifex ſtans benedicit dictum oleum Catechumenorum eadem voce dicens:

℣. Dominus vobiſcum.

℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

Deus incremẽtorum omnium, & profectuum ſpiritualiũ remunerator, qui virtute ſancti Spiritus imbecillarum mentium rudimenta cõfirmas, te oramus, Domine, vt emittere digneris tuam bene✠dictionem ſuper hoc oleũ, & venturis ad beatæ regenerationis lauacrum tribuas per vnctionẽ huius creaturæ purgationem mentis, & corporis; vt ſi quę illis aduerſantium ſpirituum inhæſere maculæ, ad tactum ſanctificati olei huius abſcedant; nullus ſpiritualibus nequitijs locus, nulla refugis virtutibus ſit facultas, nulla inſidiantibus malis latendi licentia relinquatur. Sed venientibus ad fidem ſeruis tuis, & ſancti Spiritus tui operatione mundãdis ſit vnctionis huius præparatio vtilis ad ſalutẽ, quam etiam cæleſtis regenerationis natiuitate in Sacramento ſunt Baptiſmatis adepturi. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum filium tuum, qui venturus eſt iudicare viuos, & mortuos, & ſæculũ per ignem. ℟. Amen.

Deinde Pontifex, & ſucceſsiue duodecim Sacerdotes prædicti reuerenter ſalutant oleum ipſum, dicentes tertio in tono lectionis.

Aue ſanctum oleum.

Et poſtquã tertio id fecerint, oſculantur os ipſius ampullæ,

prout

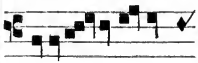
prout ſupra de Chriſmate poſitum eſt. His itaque peractis, ambę ampullę per dictos duos Diaconos eo ordine, & decore, quo delatæ fuerāt, ad ſacrariū, ſiue ſacriſtiam proceſſionaliter reportantur. Interim dum reportātur, duo præmiſſi Cantores cantant hos verſus:

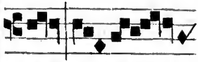
Vt noue tur ſexus omnis

vnctione Chriſmatis,

vt ſa ne tur ſau ci-

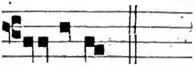

a ta di gni ta tis

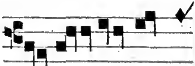
glori a.

Chorus replicat totū verſum.

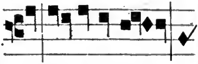

O redemptor.

Tum dicti duo Cantores proſequuntur verſum.

L ota mente ſacro ſon-

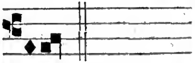
te aufugantur crimina;

vncta fronte ſacro ſan-

cta influunt chariſ-

mata.

Chorus

Chorus replicat verſum.
O redemptor.
Deinde dicti duo Cantores proſequuntur verſus.
Cor de na tus ex pa-
rentis aluum implens
virginis: præſta lu cem,
claude mortem: Chriſ-
ma tis con ſor tibus.
Chorus replicat verſum.
O redemptor.
Quo replicato, dicti duo Cantores proſequuntur verſum.
Sit hæc di es feſta nobis
ſæculorum ſæculis: ſit
ſacra ta digna laude.
nec ſeneſ cat tem-
pore.

Chorus

Chorus replicat verſum.

O **redemptor.**

Vetus autem Chriſma, & oleum Cathecumenorum, ac Infirmorum (ſi quod remãſerat in ampullis) ponitur in lampadibus Eccleſiæ ante Sacramentum, vt comburatur. Reliquum autem, quod eſt in pyxidibus, ſiue capſulis cum bõbyce, igni comburitur; & nouum deinde cum noua bombyce in pyxidibus, ſiue capſulis imponitur.. Interim dum Chriſma, & oleum Cathecumenorum ad ſacriſtiam portantur, Pontifex ſedens cum mitra lauat manus, deinde redit ad altare, proſequitur Miſſam, vt in Miſſali habetur, & dicto:

I te Miſſa eſt.

dat benedictionem, & dicens Euãgelium ſancti Ioannis, accedit ad faldiſtorium, vbi ſedet cũ mitra, & iubet Presbyteros attente, vt iuxta Canonũ traditionem Chriſma, & olea fideliter cuſtodiãt, & nulli ſub prætextu medicinæ vel maleficij tradere præſumant; alioquin honore priuentur.

ORDO AD SYNODVM.

Sacerdotes, & clerici vniuerſi, qui ad Synodum de iure, vel cõſuetudine venire tenentur, conueniunt in ciuitate, vel alio loco, prout Pontifex ordinauerit. Prima autem die ſynodi Pontifex ſummo mane cappã indutus ab vniuerſo clero cũ ſuperpelliceis comitatus ad Eccleſiã pergit, paratur in ſede, celebrat Miſſam de Spiritu ſancto, & præbet clero ſacram cõmunionem. Qua finita, paratur faldiſtorium ante medium altaris, iuxta inferiorem gradum, per quem ad altare aſcẽditur: & alia ſedes in plano altaris (poterit tamẽ faldiſtorium ſuo tẽpore, loco ſecũdæ ſedis, cum tẽpus erit, poni.) Põtifex vero ſupra rochetum, vel ſi

ſit regularis ſupra ſuperpelliceum, amictu, ſtola, pluuiali rubeo, & mitra pretioſa induitur quibus paratus, baculũ paſtoralem manu ferens, accedit coram altari. Diacono, & Subdiacono paratis rubeis ornamentis, ac ſi in Miſſa ſeruire deberent, ipſum hinc, & inde aſſociantibus, & ibi ante faldiſtorium ſibi paratum genufléxus depoſita mitra, incipit, ſchola proſequente, Antiphonam.

Pſalmus.

SAluum me fac Deus: quoniam intrauerunt aquæ: vſque ad animam meam.

Incepto Pſalmo, ſedet Pontifex, accepta mitra, & ſic manet quouſque finiatur Pſalmus, & Antiphona repetatur.

Infixus ſum in limo profundi: & non eſt ſubſtantia.

Veni in altitudinem maris: & tempeſtas demerſit me.

Laboraui clamans, raucæ factæ ſunt fauces meæ, defecerunt oculi mei, dum ſpero in Deum meum.

Multiplicati ſunt ſuper capil-

los

Digitized by Google

los capitis mei, qui oderunt me gratis.
Confortati ſunt qui perſecuti ſunt me inimici mei iniuſte: quæ non rapui; tunc exoluebam.
Deus tu ſcis inſipiĕtiam meã: & delicta mea à te non ſunt abſcondita.
Non erubeſcant in me qui expectant te, Domine, Domine virtutum.
Non confundãtur ſuper me: qui quærunt te, Deus Iſrael:
Quoniam propter te ſuſtinui opprobrium: operuit confuſio faciem meam.
Extraneus factus ſum fratribus meis, & peregrinus filijs matris meæ.
Quoniam zelus domus tuæ comedit me: & opprobria exprobrantium tibi, ceciderunt ſuper me:
Et operui in ieiunio animam meam: & factum eſt in opprobrium mihi.
Et poſui veſtimentum meum cilicium: & factus ſum illis in parabolam:
Aduerſum me loquebantur, qui ſedebant in porta: & in me pſallebant, qui bibebant vinum.
Ego vero orationem meam ad te Domine: tempus beneplaciti Deus.
In multitudine miſericordiæ tuæ exaudi me, in veritate ſalutis tuæ.
Eripe me de luto, vt non infigar: libera me ab ijs, qui oderunt me, & de profundis aquarum.
Non me demergat tempeſtas aquę, neque abſorbeat me profundum, neque vrgeat ſuper me puteus os ſuum.
Exaudi me Domine, quoniã benigna eſt miſericordia tua: & ſecundum multitudinem miſerationum tuarum reſpice in me.
Et ne auertas faciem tuam à puero tuo: quoniam tribulor, velociter exaudi me.
Intende animæ meæ, & libera eam: propter inimicos meos eripe me.
Tu ſcis improperium meum, & confuſionem meam: & reuerentiam meam.
In conſpectu tuo ſunt omnes qui tribulant me, impropе-

rium expectauit cor meum, & miſeriam.
Et ſuſtinui qui ſimul contriſtaretur, & non fuit: & qui conſolaretur, & non inueni.
Et dederunt in eſcam meam fel: & in ſiti mea potauerunt me aceto.
Fiat menſa eorum coram ipſis in laqueum, & in retributiones, & in ſcandalum.
Obſcurentur oculi eorum ne videãt: & dorſum eorum ſemper incurua.
Effunde ſuper eos iram tuam: & furor iræ tuæ comprehendat eos.
Fiat habitatio eorum deſerta: & in tabernaculis eorum non ſit, qui inhabitet.
Quoniam quem tu percuſſiſti, perſecuti ſunt: & ſuper dolorem vulnerum meorum addiderunt.
Appone iniquitatem ſuper iniquitatem eorum: & nõ intrent in iuſtitiam tuam.
Deleantur de Libro viuentiũ: & cum iuſtis non ſcribantur.
Ego ſum pauper & dolens: ſalus tua Deus ſuſcepit me.
Laudabo nomen Dei cum cantico: & magnificabo eum in laude.
Et placebit Deo ſuper vitulũ nouellum: cornua producentem, & vngulas.
Videant pauperes & lætentur: quærite Deum, & viuet anima veſtra.
Quoniam exaudiuit pauperes Dominus: & vinctos ſuos non deſpexit.
Laudẽt illum cæli & terra: mare, & omnia reptilia in eis.
Quoniam Deus ſaluam faciet Sion: & ædificabuntur ciuitates Iudæ.
Et inhabitabunt ibi, & hæreditate acquirent eam.
Et ſemen ſeruorum eius poſſidebit eam, & qui diligunt nomen eius, habitabunt in ea.
Gloria Patri, & Filio, & Spiritui ſancto.
Sicut erat in principio, & nũc, & ſemper: & in ſæcula ſæculorum. Amen.

Finito Pſalmo, repetita Antiphona, Pontifex ſurgit, depoſita mitra, & verſus ad altare, dicit:

Adſumus Domine, ſancte Spiritus, adſumus, pec-

cati quidem immanitate detẽti, ſed in nomine tuo ſpecialiter aggregati: veni ad nos, adeſto nobis, dignare illabi cordibus noſtris: doce nos, quid agamus, quo gradiamur, oſtende; quid efficiamus, operare. Eſto ſolus, & ſuggeſtor, & effector iudiciorũ noſtrorũ, qui ſolus cum Deo Patre, & eius Filio nomen poſsides glorioſum: non nos patiaris perturbatores eſſe iuſtitiæ, qui ſumme diligis æquitatem; vt ſiniſtrum nos non ignorantiæ trahat, nõ fauor inflectat, non acceptio muneris, vel perſonæ corrumpat: ſed iunge nos tibi efficaciter ſolius tuæ gratiæ dono, vt ſimus in te vnum, & in nullo deuiemus à vero; quatenus in nomine tuo collecti, ſic in cunctis teneamus cũ moderamine pietatis iuſtitiam, vt hic à te in nullo diſſentiat ſententia noſtra, & in futuro pro bene geſtis conſequamur præmia ſempiterna.

Reſpondetur ab omnibus.

Amen. Oremus.

Omnipotens ſempiterne Deus, qui miſericordia tua nos incolumes in hoc loco ſpecialiter aggregaſti, mentes noſtras, quæſumus, Paraclitus, qui à te procedit, illuminet, & inducat in omnem, ſicut tuus promiſit filius, veritatem, cunctoſque in tua fide, & caritate corroboret; vt excitati à temporali ſynodo proficiamus ad æternæ felicitatis augmẽtum. Per eundem Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum filium tuum, qui tecum viuit, & regnat in vnitate eiuſdem Spiritus ſancti Deus, per omnia ſæcula ſæculorum. ℟. Amen.

Finita oratione, Pontifex, accepta mitra, procumbit ſupra faldiſtorium prædictum, alijs ómnibus genuflectentibus; & Cãtóres dicunt Litanias, prout habentur ſupra. Et poſtquam dictum fuerit.

℣. t omnibus fidelibus &c.

℟. Te rogamus audi nos.

Pontifex ſurgit, & baculum paſtoralem in ſiniſtra tenens, ſtãs verſus ad ſynodum, dicit:

℣. t hanc præſentem ſynodum viſitare, diſponere, & benedicere digneris. ✠

℟. Te rogamus audi nos.

Producens ſignum crucis pariter ſuper omnes, quo facto, iterum accumbit, Cantoribus Litanias perficientibus. Quibus dictis, ſurgunt omnes, & Pontifex depoſita mitra, dicit ſtans verſus ad altare:

O remus.

Et miniſtri:

F lectamus genua.

℟. L euate.

DA, quæſumus, Eccleſiæ tuæ miſericors Deus, vt Spiritu ſancto congregata ſecura tibi deuotione ſeruire mereatur. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum filium tuum, qui tecum viuit, & regnat in vnitate eiuſdem Spiritus ſancti Deus, per omnia ſæcula ſæculorum.

℟. Amen.

Deinde Pontifex, accepta mitra, aſcendit ad ſedem ſibi paratam in plano altaris, ita vt in ea ſedens dorſum ſuum vertat ad altare. Et imponit incẽſum in thuribulum, & benedicit more ſolito. Diaconus dalmatica indutus, præcedẽtibus thuriferario, & duobus ceroferarijs, & Subdiacono tunicella induto paramentis rubeis, benedictione accepta à Põtifice, cantat in loco conuenienti:

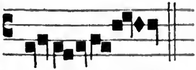
S equentia ſancti Euangelij ſecundum Lucam.

IN illo tempore. Conuocatis Ieſus duodecim Apoſtolis, dedit illis virtutem, & poteſtatem ſuper omnia dæmonia, & vt languores curarent. Et miſit illos prædicare regnũ Dei, & ſanare infirmos. Et ait ad illos. Nihil tuleritis in via, neque virgam, neque peram, neque panem, neque pecuniam, neque duas tunicas habeatis. Et in quamcumque domum intraueritis, ibi manete, & inde ne exeatis. Et quicumque non receperint vos: exeũtes de ciuitate illa, etiam puluerem pedum veſtrorum excutite in teſtimonium ſuper illos. Egreſsi autem circuibant per caſtella euangelizantes, & curantes vbique.

Quo finito, liber Euangeliorũ apertus per Subdiaconũ portatur Pontifici per eum oſculandus, qui & deinde incenſatur. Quo facto, Pontifex ipſe ante ſedem ſuam prædictam,

Digitized by Google

depoſita mitra, verſus ad altare, atque alij omnes in locis ſuis genuflectunt. Tum Pontifex ſic genuflexus incipit cantando, ſchola proſequente, hymnum:

Et dicitur totus, prout habetur ſupra. Finito primo verſu, Pontifex ſurgit ſtans verſus ad altare ſine mitra vſque ad finẽ hymni: ſimiliter omnes alij cũ Pontifice ſurgunt. Expleto hymno, omnes ſedent in ſilentio, & Pontifex, accepta mitra, ſedens in ſede prædicta ſupra in plano altaris poſita, eos, ſi placet, in hanc ſententiam alloquitur.

VEnerabiles conſacerdotes, & fratres noſtri cariſſimi, præmiſsis Deo precibus, oportet vt ea, quæ de diuinis officijs, vel ſacris ordinibus, aut etiam de noſtris moribus, & neceſsitatibus Eccleſiaſticis à nobis conferenda ſunt, cum caritate, & benignitate vnuſquiſque veſtrũ ſuſcipiat, ſummaque reuerentia, quantum valet, Domino adiuuãte, percipiat; vel quæ emendatione digna ſunt, omni deuotione vnuſquiſque fideliter ſtudeat emendare, & ſi cui forte, quod dicetur, aut agetur, diſpliceat, ſine aliquo ſcrupulo contentionis, palam coram omnibus conferat; quatenus Domino mediante, & hoc ad optimum ſtatum perueniat, ita, vt nec diſcordans contentio ad ſubuerſionem iuſtitiæ locum inueniat, neq. iterum in perquirenda veritate vigor noſtri ordinis, vel ſolicitudo tepeſcat.

Poſt allocutionem huiuſmodi, vel prius, prout magis placuerit Pontifici, fit per aliquẽ virum doctum idoneum ſermo, in quo tractatur de diſciplina Eccleſiaſtica, de diuinis myſterijs, & de correctione morum in clero, ſecundum ea, quæ Pontifici videbuntur. Et poſt ſermonem querelæ, ſi quæ ſint, audiuntur.

Deinde Archidiaconus ex ſuggeſto alta voce legit decre-

ta ſacri Concilij Tridentini de Reſidentia, & de Profeſsione fidei, quam tūc emittent omnes, qui ad eam tenentur, in manibus Pontificis, iuxta formam infra poſitam; item de eligēdis Examinatoribus, qui ſtatim nominantur, & approbantur, & iurant in manibus Pontificis; demum de eligendis Iudicibus cauſarum, qui ſimiliter proponuntur, vt ſupra.

Poſtremò caritatiue monentur omnes, quod durante Synodo honeſte ſe habeant in omnibus, & extra, ita quòd eorum conuerſatio cæteris ſit merito in exemplum. Quo facto, ſurgit Pontifex, & ſolemniter omnibus benedicit, dicens:

Sit nomen Domini benedictum, &c.

more conſueto, qua data, diſcedunt omnes.

FORMA IVRAMENTI.

EGo N. firma fide credo, & profiteor omnia, & ſingula, quæ cōtinentur in Symbolo fidei, quo ſancta Romana Eccleſia vtitur, videlicet, Credo in vnum Deum, Patrem omnipotentem, factorē cæli, & terræ, viſibiliū omniū; & inuiſibilium. Et in vnū Dominum Ieſum Chriſtum, filium Dei vnigenitum. Et ex patre natum, ante omnia ſęcula. Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero. Genitum, non factum, conſubſtantialem patri: per quem omnia facta ſunt. Qui propter nos homines, & propter noſtram ſalutem deſcendit de cælis. Et incarnatus eſt de Spiritu ſancto ex Maria Virgine: & homo factus eſt. Crucifixus etiam pro nobis ſub Pontio Pilato: paſſus, & ſepultus eſt. Et reſurrexit tertia die, ſecundum ſcripturas. Et aſcendit in cælum: ſedet ad dexteram Patris. Et iterū venturus eſt cum gloria iudicare viuos & mortuos: cuius regni non erit finis. Et in Spiritum ſanctum Dominum, & viuificantem: qui ex Patre, Filioq. procedit: Qui cū Patre, & Filio ſimul adoratur, & conglo-

rifica-

rificatur: qui locutus eſt per Prophetas. Et vnam Sanctam Catholicam, & Apoſtolicam Eccleſiam. Confiteor vnum baptiſma in remiſsionem peccatorum. Et expecto reſurrectionem mortuorum. Et vitam venturi ſæculi. Amen.

Apoſtolicas & Eccleſiaſticas traditiones, reliquaſque eiuſdem Eccleſiæ obſeruationes, & conſtitutiones firmiſsime admitto, & amplector.

Item ſacram Scripturam iuxta eũ ſenſum, quem tenuit, & tenet ſancta Mater Eccleſia, cuius eſt iudicare de vero ſenſu, & interpretatione ſacrarũ Scripturarum, admitto; nec eam vmquam, niſi iuxta vnanimem cõſenſum Patrum, accipiam, & interpretabor.

Profiteor quoque ſeptem eſſe vere, & proprie Sacramenta nouæ legis à Ieſu Chriſto, Domino noſtro, inſtituta, atque ad ſalutem humani generis, licet non omnia ſingulis, neceſſaria, ſcilicet Baptiſmum, Confirmationem, Euchariſtiam, Pænitentiam, Extremam vnctionem, Ordinem, & Matrimonium: illaque gratiam conferre, & ex his Baptiſmum, Confirmationem, & Ordinẽ, ſine ſacrilegio reiterari nõ poſſe. Receptos quoque, & approbatos Eccleſiæ Catholicæ ritus, in ſupradictorum omnium Sacramentorum ſolemni adminiſtratione recipio, & admitto: omnia & ſingula, quæ de peccato originali, & de iuſtificatione in Sacroſancta Tridentina Synodo definita, & declarata fuerunt, amplector, & recipio. Profiteor pariter in Miſſa offerri Deo verum, proprium, & propitiatorium ſacrificium, pro viuis, & defunctis, atque in ſanctiſsimo Euchariſtiæ Sacramento eſſe, vere, realiter, & ſubſtantialiter corpus, & ſãguinem, vna cum anima, & diuinitate Domini noſtri Ieſu Chriſti, fierique conuerſionem totius ſubſtantiæ panis in corpus, & totius ſubſtantiæ vini in ſanguinem, quam conuerſionem Catholica Eccleſia Trãſubſtantiationem appellat. Fateor etiã ſub altera tantum ſpecie totum, atque integrũ Chriſtum, ve-

rumque Sacramentum ſumi. Conſtanter teneo Purgatoriū eſſe, animaſque ibi detentas fidelium ſuffragijs iuuari. Similiter, & Sanctos vna cum Chriſto regnantes, venerandos atque inuocandos eſſe, eoſq. orationes Deo pro nobis offerre, atque eorum reliquias eſſe venerandas. Firmiſſime aſſero imagines Chriſti, ac Deiparæ ſemper Virginis, nec non aliorum Sanctorum habendas, & retinendas eſſe, atque eis debitum honorem, ac venerationem impertiendam. Indulgentiarū etiam poteſtatem à Chriſto in Eccleſia relictam fuiſſe, illarumq. vſum Chriſtiano populo maxime ſalutarem eſſe, affirmo. Sanctam Catholicam, & Apoſtolicam Romanam Eccleſiam, omnium Eccleſiarum matrē, & magiſtram agnoſco; Romanoq. Pontifici, beati Petri Apoſtolorum principis ſucceſſori, ac Ieſu Chriſti Vicario veram obedientiam ſpondeo, ac iuro. Cætera item omnia à ſacris Canonibus, & œcumenicis Concilijs, ac præcipue à Sacroſancta Tridentina Synodo tradita, definita, & declarata, indubitanter recipio atque profiteor, ſimulque contraria omnia, atque hæreſes quaſcūque ab Eccleſia damnatas, & reiectas, & anathematizatas, ego pariter damno, reijcio, & anathematizo. Hanc veram Catholicam fidē, extra quam nemo ſaluus eſſe poteſt, quā in præſenti ſponte profiteor, & veraciter teneo, eandem integram, & inuiolatam, vſque ad extremum vitæ ſpiritum, conſtantiſsime (Deo adiuuante) retinere, & confiteri, atque à meis ſubditis, vel illis, quorū cura ad me in munere meo ſpectabit, teneri, doceri, & prædicari, quātum in me erit, curaturum. Ego idem N. ſpōdeo, voueo, ac iuro. Sic me Deus adiuuet, & hæc Sancta Dei Euangelia.

Secunda die conuenietibus iterū omnibus in Eccleſia, finita Miſſa, Pontifex paratus, vt ſupra, procedit coram altari, Diacono, & Subdiacono paratis, vt ſupra, ipſum aſſo-

ciantibus; & ibi in faldiſtorio ante medium altaris iuxta inferiorem gradum ſibi parato genuflexus, depoſita mitra, inchoat, ſchola proſequente, Antiphonam.

Finita Antiphona, & incepto Pſalmo, ſedet Pontifex, reaſſumpta mitra, vſque ad finem Pſalmi.

Pſalmus:

DEus venerunt gentes in hæreditatem tuam, polluerunt templum ſanctũ tuũ: poſuerunt Ieruſalem in pomorum cuſtodiam.

Poſuerunt morticinia ſeruorum tuorum, eſcas volatilibus cæli: carnes ſãctorum tuorum beſtijs terræ.

Effuderunt ſanguinem eorũ, tamquam aquam in circuitu Ieruſalem: & non erat qui ſepeliret.

Facti ſumus opprobrium vicinis noſtris, ſubſannatio & illuſio his, qui in circuitu noſtro ſunt.

Vſquequo Domine iraſceris in finem: accendetur velut ignis zelus tuus?

Effunde iram tuã in Gentes, quæ te non nouerunt: & in regna quæ nomen tuum non inuocauerunt:

Quia comederunt Iacob: & locum eius deſolauerunt.

Ne memineris iniquitatum noſtrarum antiquarum, cito anticipent nos miſericordiæ

tuæ:

tuæ: quia pauperes facti ſumus nimis.
Adiuua nos Deus ſalutaris noſter: & propter gloriam nominis tui Domine libera nos: & propitius eſto peccatis noſtris, propter nomen tuum.
Ne forte dicant in Gentibus: vbi eſt Deus eorum? & innoteſcat in nationibus corā oculis noſtris.
Vltio ſanguinis ſeruorum tuorum, qui effuſus eſt: introeat in conſpectu tuo gemitus cōpeditorum.
Secundum magnitudinē brachij tui, poſside filios mortificatorum.
Et redde vicinis noſtris ſeptuplum in ſinu eorum: improperium ipſorum, quod exprobrauerunt tibi Domine.
Nos autem populus tuus, & oues paſcuæ tuæ, confitebimur tibi in ſæculum:
In generatione & generationē annuntiabimus laudē tuā.
Gloria Patri, & Filio, & Spiritui ſancto.
Sicut erat in principio, & nūc, & ſemper: & in ſæcula ſæculorum. Amen.

Deinde finito Pſalmo, & repetita Antiphona, Pontifex, depoſita mitra, ſurgit; & ſtans verſus ad altare, dicit:

Oremus.

NOſtrorum tibi, Domine, curuantes genua cordiū, quæſumus, vt bonum, quod in nobis à te requiritur, exequamur, ſcilicet, vt prompta tecū ſolicitudine gradientes diſcretionis arduæ ſubtile iudicium faciamus, ac miſericordiā diligentes clareamus ſtudijs tibi placitæ actionis. Per Chriſtum Dominum noſtrum.
℟. Amen. Oremus.

MEntibus noſtris, quæſumus, Domine, Spiritum ſanctum benignus infūde, quatenus in nomine tuo collecti ſic in cūctis teneamus cū moderamine pietatis iuſtitiam, vt hic à te in nullo diſsētiat volūtas noſtra, ſed ſemper rationabilia meditantes, quæ tibi ſunt placita, & dictis exequamur, & factis. Per Dñm noſtrum Ieſum Chriſtū filiū tuū, qui tecū viuit, & regnat in vnitate Spiritus ſancti Deus, per omnia ſæcula ſæculorum. ℟. Amen.

Oremus.
Et miniſtri dicunt:
Flectamus genua.
℟. Leuate.

Deus, qui nos iuſtitiam loqui, & quæ recta ſunt, præcipis iudicare, tribue nobis, vt neque iniquitas in ore, nec prauitas inueniatur in mẽ te: vt puro cordi purior ſermo conſentiat: oſtendatur in opere iuſtitia, neque appareat dolus in lingua, ſed ex corde veritas proferatur. Per Dominũ noſtrum Ieſum Chriſtum filium tuum, qui tecum viuit, & regnat in vnitate Spiritus ſancti Deus, per omnia ſæcula ſæculorum. ℟. Amen.

Poſt hæc Pontifex, accepta mitra, aſcendit ad planum altaris ſedens in ſede, ſeu faldiſtorio ibidem ſibi parato.

Tum accedit Diaconus cum thuriferario, & Pontifex imponit incenſum; deinde Diacono benedicit, qui procedens ad locum cõſuetum ſignat, incenſat, & cantat Euangelium, vt heri, Pontifice ante ſedem prædictam ſine mitra verſus ad Diaconum ſtante.

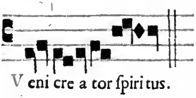
Sequentia ſancti Euangelij ſecundum Lucam. *Cap. 10.*

IN illo tempore; Deſignauit Dominus & alios ſeptuaginta duos; & miſit illos binos ante faciem ſuam in omnem ciuitatem, & locum, quo erat ipſe venturus. Et dicebat illis: Meſsis quidem multa, operarij autem pauci. Rogate ergo Dominum meſſis vt mittat operarios in meſſem ſuam. Ite: ecce ego mitto vos ſicut agnos inter lupos. Nolite portare ſacculum, neque peram, neque calceamẽta, & neminem per viam ſalutaueritis. In quamcumque domum intraueritis, primum dicite: pax huic domui: & ſi ibi fuerit filius pacis, requieſcet ſuper illum pax veſtra: ſin autem, ad vos reuertetur. In eadem autem domo manete edentes, & bibentes, quæ apud illos ſunt: dignus eſt enim operarius mercede ſua. Nolite tranſire de domo in domum. Et in quamcumque ciuitatem intraueritis, & ſuſceperint vos, manducate quæ apponuntur vobis: & cu-

Digitized by Google

rate infirmos, qui in illa ſunt, & dicite illis: Appropinquauit in vos regnum Dei.

Quo finito, & per Pontificem libro oſculato, & ipſo incenſato, Pontifex ſine mitra ante ſedem prædictam verſus ad altare, ac alijs omnibus in ſuis locis genuflexis, incipit, ſchola proſequente hymnum.

Et dicitur totus, quem ſchola proſequitur, vt in primo die. Finito primo verſu, Pontifex ſurgit ſtãs verſus ad altare, detecto capite vſq; ad finẽ hymni. Simili modo faciunt omnes alij. Expleto hymno, omnes ſedeãt in ſilentio. Tunc Pontifex ſedens in ſede prædicta cũ mitra, Synodum his verbis alloquitur, ſi velit.

Venerabiles, & dilectiſsimi fratres noſtri, oportet, vt ſicut heſterna die admonuimus benignam manſuetudinem veſtrã, de diuinis officijs, & ſacris altaris gradibus, aut etiam de moribus, & neceſsitatibus Eccleſiaſticis, quæcũq. emendanda, vel, renouanda ſunt, caritas omnium veſtrum, vbicumque nouerit aliqua emendatione condigna, in medium proferre non ambigat; vt per ueſtræ caritatis ſtudiũ, Domino largiente, ad optimũ perueniãt ſtatum, ad laudem, & gloriam nominis Ieſu Chriſti Domini noſtri.

Poſt allocutionem huiuſmodi, uel prius, ſi magis placet Põtifici, fit ſermo per aliquem doctum idoneũ, in quo iterum tractetur de diſciplina Eccleſiaſtica, & alijs, de quibus Põtifici uidebitur. Deinde Archidiaconus alta uoce legit Apoſtolicas conſtitutiones ibi non promulgatas, uel alias, pro Põtificis arbitrio. Quo finito, leguntur conſtitutiones per Synodum approbandæ; quibus lectis, habito ſcrutinio, quæ placent, per patres confirmãtur. His peractis, Pontifex ſurgens benedicit omnibus ſolemniter, ut heri. Deinde omnes diſcedunt.

Digitized by Google

DIe tertia conuentione facta in Eccleſia, finita Miſſa, Pontifex paratus, vt heri, aſsiſtentibus ſibi Diacono, & Subdiacono paratis, genuflexus in faldiſtorio iuxta inferiorem gradum ante medium altaris ſibi parato, depoſita mitra, incipit, ſchola proſequente Antiphonam:

Exaudi nos Domine, quoniã benigna eſt miſericordia tua: & ſecundum multitudinem miſerationum tuarum reſpice nos Domine. Pſalmus.

SAluum me fac Deus quoniam intrauerunt aquæ: vſque ad animam meam.

Et dicitur totus, prout habetur ſupra in primo die. Deinde repetitur Antiphona. Incepto Pſalmo, Pontifex ſedet, & accipit mitram; ſic manens quouſque Pſalmus finiatur, & Antiphona repetatur; qua repetita, depoſita mitra, ſurgit, & ſtans verſus ad altare, dicit:

Oremus.

AD te, Domine, interni clamoris vocibus proclamantes, vnanimiter poſtulamus, vt reſpectu tuæ gratiæ ſolidati, præcones veritatis efficiamur intrepidi, tuumq. valeamus verbum cum omni fiducia loqui. Per Dominũ noſtrum Ieſum Chriſtum filium tuum, qui tecum viuit, & regnat in vnitate Spiritus ſancti Deus, per omnia ſæcula ſæculorum. ℟. Amen.

Oremus.

OMnipotens ſempiterne Deus, qui ſacro verbi tui oraculo promiſiſti, vbi duo, vel tres in nomine tuo congregati eſſent, te medium fore. Adeſto cætui noſtro propitius, & cor noſtrum illumina miſericors, vt à bono miſericordiæ tuæ nullatenus aberremus, ſed rectum iuſtitiæ tuæ tramitem in omnibus teneamus. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum filium tuum, qui tecum viuit, & regnat in vnitate Spiritus ſancti Deus, per omnia ſæcula ſæculorum. ℟. Amen. Oremus.

Et miniſtri dicunt:

Flectamus genua.

℟. Leuate.

DEus, qui populis tuis, & indulgentia conſulis, &

Digitized by Google

amore dominaris, da ſpiritũ ſapientiæ tuæ, quibus dediſti regimen diſciplinæ; vt de profectu ſanctarũ ouium fiant gaudia æterna paſtorũ. Per Dominũ noſtrum Ieſum Chriſtum filium tuum, qui tecum viuit, & regnat in vnitate Spiritus ſancti Deus, per omnia ſæcula ſæculorum. ℟. Amen.

Poſt hæc Põtifex, accepta mitra, aſcendit ad planum altaris ſedens in ſede, ſeu faldiſtorio ibidem ſibi parato. Tum accedit Diaconus cum thuriferario, & Pontifex imponit incenſum; deinde benedicit Diacono, qui procedens ad locum conſuetum ſignat, incenſat, & cantat Euangelium, vt heri, Pontifice ante ſedem prædictam ſine mitra verſo ad Diaconum ſtante:

Sequentia ſancti Euangelij ſecundum Matthæum. *Cap. 18.*

IN illo tempore: Dixit Ieſus diſcipulis ſuis. Si peccauerit in te frater tuus, vade, & corripe eum inter te, & ipſum ſolũ. ſi te audierit, lucratus eris fratrem tuum; ſi autem te nõ audierit, adhibe tecum adhuc vnum, vel duos, vt in ore duorum vel trium teſtiũ ſtet omne verbum. Quod ſi non audierit eos: dic Eccleſiæ; ſi autẽ Eccleſiam non audierit: ſit tibi ſicut ethnicus, & publicanus. Amen dico vobis, quæcumque alligaueritis ſuper terrã, erunt ligata & in cælo: & quæcumque ſolueritis ſuper terram, erũt ſoluta & in cælo. Iterum dico vobis, quia ſi duo ex vobis conſenſerint ſuper terram, de omni re quãcumque petierint, fiet illis à patre meo, qui in cælis eſt. Vbi enim ſunt duo, vel tres congregati in nomine meo, ibi ſum in medio eorum. Tunc accedẽs Petrus, ad eum dixit: Domine, quoties peccabit in me frater meus, & dimittam ei? vſque ſepties? Dicit illi Ieſus: Non dico tibi vſque ſepties: ſed vſque ſeptuagies ſepties.

Quo finito, & per Pontificem libro oſculato, & ipſo incenſato, Pontifex ſine mitra ante ſedem prædictam verſus ad altare, ac alijs omnibus in locis ſuis genuflexis, incipit, ſchola proſequente hymnum.

Digitized by Google

Et dicitur totus. Finito primo verſu, Pōtifex ſurgens ſtat verſus ad altare detecto capite vſque ad finē hymni. Simili modo faciunt omnes alij. Expleto hymno, omnes ſedent in ſilētio. Tunc Pontifex ſedens in ſede prædicta cum mitra, concilium, ſeu ſynodum his verbis alloquitur, ſi velit. Poterit tamē huiuſmodi allocutionem omittere, & quod eius loco, ſi placebit, per aliquem doctum idoneum de his, quæ in allocutione continentur, & alijs opportunis ſermo fiat, committere.

VEnerabiles, & dilectiſsimi fratres, cōuenit, vt ea, quæ de Eccleſiaſticis officijs, & Sacerdotalibus gradibus, vel etiā canonicis ſanctionibus, propter diuerſas occupationes, aut (quod negare non poſſumus) propter noſtram, aliorumque deſidiam non tam plenè; vt oportet, executa ſunt, omniū noſtrum vnanimi conſenſu, & voluntate requirantur, & humiliter coram caritate veſtra recitentur; vt quæ digna ſunt emendatione ad meliorem ſtatum, auxiliante Domino, perducantur. Et cui fortaſſe aliquid, quod digeſtū eſt, diſplicet, caritati veſtræ cū benignitate, & modeſtia intimare non differat; quatenus totū quod ſynodali conuentione noſtra ſtatutum fuerit, vel renouatum, abſque omni contrarietate, concordia ſanctæ pacis ab omnibus æque cuſtodiatur, ac teneatur, ad augmentum æternæ beatitudinis omnium noſtrum.

Poſt hæc leguntur conſtitutiones, ſi quæ ſint per Synodū approbandæ, quibus lectis, & per partes, ſi placet, cōfirmatis, atque omnibus terminatis, Pontifex ſedens cum mitra omnium orationibus ſe commendat. Deinde leguntur nōmina omnium, qui ſynodo intereſſe debent, & præſentes ad ſua nomina ſurgunt, & reſpondent ſinguli:

Adſum.

Abſentes vero notantur, & per Pontificem debita pœna mulctantur. Demum Pontifex adhuc in ſede prædicta cũ mitra ſedens, ſi placet, congregatos admonet, & exhortatur ſub huiuſmodi verbis.

FRatres, dilectiſsimi, & Sacerdotes Domini. Cooperatores ordinis noſtri eſtis. Nos, quamuis indigni, locum Aaron tenemus, vos autem locum Eleazari, & Ithamari. Nos vice duodecim Apoſtolorum fungimur, vos ad formam ſeptuaginta duorum diſcipulorum eſtis. Nos paſtores veſtri ſumus, vos autẽ paſtores animarum vobis commiſſarũ. Nos de vobis rationẽ reddituri ſumus sũmo paſtori noſtro Domino Ieſu Chriſto, vos de plebibus vobis commendatis. Et ideo fratres dilectiſsimi, videte periculum veſtrũ. Admonemus itaque, obſecramus fraternitatem veſtram, vt quæ vobis ſuggerimus, memoriæ commẽdetis, & opere exercere ſtudeatis. In primis admonemus, vt vita, & conuerſatio veſtra ſit irreprehenſibilis. In domibus veſtris mulieres non cohabitent. Omni nocte ad nocturnas horas ſurgite. Officiũ veſtrum horis certis decantate. Nullus, niſi ieiunus, Miſſam celebret, & non in veſtibus communibus, ſed ſacris, & nitidis, amictu, alba, cingulo, manipulo, ſtola, & caſula, quæ ad alios vſus nõ ſeruiant. Miſſas religioſe celebrate: Corpus, & Sanguinem Domini noſtri Ieſu Chriſti cum omni reuerentia, & tremore ſumite. Corporalia mundiſsima ſint. Vaſa ſacra proprijs manibus abluite, & extergite diligenter. Nulla fœmina ad altare Domini accedat, nec calicem Domini tangat. Altare ſit coopertum mundis linteis, ſaltem tribus diuerſis. Et deſuper nihil ponatur, niſi reliquiæ, ac res ſacræ, & pro ſacrificio opportunæ. Miſſale, Breuiarium, & Martyrologiũ, vnuſquiſq. habeat. Eccleſiæ veſtræ bene ſint coopertæ, & mundæ. In ſacriſtijs, ſiue ſecretarijs, aut iuxta altare maius ſit locus præparatus ad infundẽdum aquam ablutio-

Digitized by Google

nis corporalium, & vaſorum ſacrorum, ac manuum, poſtquam ſanctum Chriſma, aut oleum Catechumenorũ, vel Infirmorum tractaueritis. Ibique pendeat vas cum aqua munda, pro lauandis manibus Sacerdotum, & aliorum, qui rem ſanctam, & officium diuinum ſunt peracturi, & prope, linteum mundum ad illas abſtergendum. Atria Eccleſiæ ſint bene munita. Nullus ſine ſcitu, & conſenſu noſtrò per poteſtatem ſæcularem, Eccleſiam obtineat. Nullus Eccleſiam, ad quam intitulatus eſt, dimittat, & ad aliam quæſtus gratia ſe trãsferat. Nullus plures Eccleſias ſine titulo, & cõtrà ſacrorum canonum diſpoſitiones nanciſci præſumat. Nullatenus etiam vna Eccleſia inter plures diuidatur. Nullus extra Eccleſiã in locis non conſecratis celebret. Nullus alterius parochianum, niſi itinerantem, & tunc de Rectoris ſui licẽtia ad communionem recipiat. Nullus in alterius parochia abſq. proprij Sacerdotis licentia Miſſam celebret. In celebratione quiſque calicem, & oblata, non circulo, aut digitorum vacillatione, vt quidã faciunt, ſed iunctis, & extenſis digitis cruce ſignet, ſicq. benedicat. Calix, & patena ſint aurei, vel argentei, non ærei, aut aurichalcei, vitrei, vel lignei. Quiſque Presbyter clericum habeat, vel ſcholarem, qui cum eo Pſalmos cantet. Epiſtolam, & lectionem legat, & in Miſſa reſpondeat. Ipſe quoque Presbyter infirmos viſitet, & reconciliet, & iuxta Apoſtolum propria manu cõmunicet, Oleo ſancto inũgat. Nullus præſumat tradere cõmunionem laico, aut fæminæ, ad deferẽdũ infirmo. Nullus pro baptizandis infantibus, ſiue adultis, aut infirmis reconciliandis, aut mortuis ſepeliẽdis præmiũ, vel munus exigat. Per negligentiã veſtrã nullus infans ſine Baptiſmo, & adultus ſine Cõmunione pereat. Nullus veſtrum ſit ebrioſus, aut litigioſus. Nullus arma ferat. Nullus canum, aut auium iocis inſeruiat, ſeu in tabernis bibat. Quiſque veſtrum, quã-

Digitized by Google

tum ſapit, de Euágelio Dominico, & cæteris feſtiuis diebus ſuæ plebi annuntiet. Verbum Domini prædicate. Curam pauperum, peregrinorum, viduarum, & orphanorũ habete; ipſoſq. peregrinos ad prandiũ veſtrũ vocate. Eſtote hoſpitales, alijs exinde bonum exemplũ præbentes. Singulis diebus Dominicis ante Miſſam aquam, qua populus aſpergatur, benedicite, ad quod vas proprium habetote. Vaſa ſacra, & veſtimẽta Sacerdotalia nolite negotiatori, aut tabernario in pignus dare. Minus digne pænitẽtem cuiuſcũque rei gratia ad reconciliationem non adducite, neque ei reconciliationis teſtimonium perhibete. Vſuras nõ exigite. Nec facultates veſtras poſt ordinationem veſtrã acquiſitas alienate, quoniam Eccleſiæ ſunt. Nullus etiam res, poſſeſsiones, aut mancipium Eccleſiæ vẽdere, commutare, aut quocumq. ingenio præſumat alienare. Nullus decimam alterius recipiat. Nullus pænitentem, carnem manducare, aut vinum bibere inuitet, niſi pro eo tunc eleemoſynam fecerit. Quiſque fontes baptiſmales lapideos habeat bene mundos, quos ſi habere non poterit, vas aliud ad hoc opus ſolũ deputatum teneat. Omnibus parochianis veſtris ſymbolũ, & orationem Dominicam inſinuate. Ieiunia quatuor temporum, & alia Eccleſiæ mandata ſignificate obſeruanda. Ante quadrageſimam quarta feria populum ad confeſsionem inuitate, & confeſsis iuxta qualitatem criminum pænitentiam iniungite. Tribus temporibus in anno, id eſt, Natali Dñi, Paſcha, & Penthecõſte omnes fideles accedere ad communionem corporis Dñi noſtri Ieſu Chriſti admonete, & ne omittat, quin ſaltẽ in Paſcha communicet. Certis temporibus coniugatos ab vxoribus abſtinere exhortamini. Nullus veſtrum rubeis, aut viridibus, vel laicalibus veſtibus vtatur. Diem Dominicam, & cæteras feſtiuitates, abſque opere ſeruili, à veſpera in veſperam celebrari docete.

cete. Cantus, & choreas mulierum in atrio Eccleſiæ prohibete. Incantationes ſuper mortuos, nocturnis horis à vulgo fieri conſuetas, ſub conteſtatione Dei omnipotẽtis vetate. Cum excommunicatis nolite cõmunicare. Nec quis veſtrum in eorum præſentia celebrare præſumat, quod etiam plebi nuntiate. Et nullus ex plebe vxorem domum ducat, niſi prius nuptiæ temporibus ab Eccleſia permiſſis, publice fuerint celebratæ. Quod nullus ad raptam, vel conſanguineam accedat, aut alterius ſponſam ducat, omnimodis prohibete. Porcarios, & alios paſtores, ſaltem Dominica die faciatis venire ad Miſſam. Patrinos, ut filios ſymbolum, & orationem Dominicã doceãt, aut doceri faciant, exhortamini. Sacramẽtum Euchariſtiæ, ſanctum Chriſma, & oleum Catechumenorum, ac ſanctum, ſeu Infirmorum, in Eccleſia, in loco mundo, condecenti, & ſecuro, ſub ſera, & fida cuſtodia diligenter ſeruate. Quiſque veſtrum expoſitionem ſymboli, & orationis Dominicæ iuxta orthodoxorum Patrum traditiones penes ſe habeat, eaſque atq. Orationes Miſſarum, & Epiſtolas, Euangelia, & Canonem bene intelligat, ex quibus prædicando, populum ſibi commiſſum ſedulo inſtruat, & maxime nõ bene credentem. Introitum Miſſæ, Orationes, Epiſtolam, Graduale, Euangelium, Symbolum, & cætera non ſecreta, alta, & intelligibili voce proferat. Secreta vero, & Canonẽ moroſe, & diſtincte ſubmiſſa voce legat. Pſalmorũ verba, & diſtinctiones regulariter cũ cãticis cõſuetis intelligibiliter pronuntiet. Symbolum ſancti Athanaſij de Trinitate, & fide Catholica memoriter teneat. Exorciſmos, & orationes ad Catechumenos faciendos, ac reliquas preces ſuper maſculum, & fœminam pluraliter, vel ſingulariter reſpectiue, diſtincte proferat. Ordinem baptizandi, & ad ſuccurrendum infirmis, recõciliationis, & commendationis animæ, & in agẽdis exequijs defunctorum, iuxta mo-

ta mo-

ta modum canonicum obſeruet. Exorciſmos, & benedictiones ſalis, & aquæ pertinenter legat. Canticum diurnum, & nocturnum ſciat. Computum etiam minorem ad inueniendum litteram Dominicalem, tempus interualli diei Paſchæ, & maiorum mobiliũ feſtorum non ignoret. Volumus autẽ, fratres dilectiſsimi, quatenus, quæ noſtra percepiſtis traditione, bonis ſtudeatis operibus adimplere, præſtante Domino noſtro Ieſu Chriſto, cui cum Patre, & Spiritu ſancto eſt honor, & gloria in ſæcula ſæculorum.

Tum Pontifex, dimiſſa mitra, ſurgit, & ſtans verſus ad altare, dicit abſolute:

Oremus.

NVlla eſt, Domine, humanæ conſciẽtiæ virtus, quæ inoffenſe poſsit tuæ voluntatis iudicia experiri, & ideo, quia imperfectum noſtrum vident oculi tui, perfectioni deputa miſericors Deus, quod perfecto æquitatis fine concludere peroptamus; te in noſtris principijs occurſorem popoſcimus, te in hoc fine iudiciorum noſtrorum indultorem noſtris exceſsibus ſperamus, ſcilicet, vt ignorãtiæ parcas, errori indulgeas, vt perfectis votis perfectam operis efficaciam largiaris, & quia conſcientia remordente tabeſcimus, ne aut ignorãtia nos traxerit in errorem, aut præceps forſitan voluntas impulerit iuſtitiam declinare: hoc te poſcimus, te rogamus, vt ſi quid offenſionis in hac Synodi celebritate contraximus, te miſerante, indulgentiam ſentiamus, vt in eo, quod ſoluturi ſumus aggregatam Synodum à cunctis primum abſoluamur noſtrorum nexibus delictorum, qualiter, & tranſgreſſores venia, & confitentes tibi ſubſequatur remuneratio sẽpiterna. Per Chriſtum Dominum noſtrum.

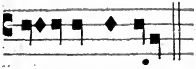
℟. Amen.

Deinde benedicit ſolemniter omnibus dicens:

Sit nomen Domini benedictum, &c.

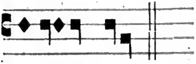
Et dat indulgentiam. Quibus peractis, Archidiaconus ſtans

iuxta Pontificem, dicit alta voce:

Recedamus cum pace.

Et reſpondent omnes.

In nomine Chriſti.

Tunc omnes pariter ſurgentes, Pontificem cappa indutum cum ſuperpelliceis ad domum reducunt. Si vero in primo die, vel in ſecundo omnia negotia Synodi expediuntur, approbatis omnibus, & concluſione Synodi facta, Pontifex ſedens cum mitra, vt ſupra, commendat ſe omnium orationibus, & leguntur nomina intereſſe debentium, admonentur per Pontificem congregati, & alia fiunt, prout ſupra ſunt ordinata.

ORDO SVSPENSIONIS, reconciliationis, depoſitionis, diſpenſationis, degradationis, & reſtitutionis ſacrorum Ordinum.

PRænotandum eſt, quod clericus quã doque ſuſpenditur, quandoque deponitur, quandoque degradatur. Suſpenditur quis quandoque ab homine, quandoque à iure, & quandoque ad tempus, quandoque in perpetuum.

Ab homine, quando Prælatus ſic in ſcriptis pronuntiat:

Quia conſtat te tale quid commiſiſſe, ideo ab officio, & executione Ordinum tuorum te ſuſpendimus.

Vel quando ſic in genere, dicit:

Qvicumque tale quid fecerit, aut non fecerit, ipſum in his ſcriptis ſuſpendimus, vel in his ſcriptis nouerit ſe ſuſpenſum.

Huiuſmodi autem ſuſpenſionis ſententia taliter reuocatur.

QVia de tali negotio propter quod ſuſpenſionis ſententiam incurreras, emendationem plenam, & pænitentiam condignam egiſti, ideo ſententiam ſuſpenſionis huiuſmodi miſericorditer relaxamus.

Illud autem ſciendum eſt, quod ſimpliciter, & ſine temporis præfinitione ab homine, vel à iure ſuſpenſus perpetuo intelligitur eſſe ſuſpenſus; ad tempus vero ſuſpenſus, vtpote donec pænituerit, vel à crimine abſtinuerit, eo ipſo, quod abſtinet, vel pænitet, executionem ſui officij recuperat; nec alia eſt recõciliatio, ſeu ſententiæ ſuſpenſionis relaxatio neceſſaria. Ad hæc clerici publice delinquentes, & enormiter, executionem ſui Ordinis ſecundum canones perdunt; & etiam poſt peractã pænitentiam ab executione ſuorum Ordinum ſuſpenſi remanent, adeo, quod abſque diſpenſatione, & reconciliatione non poſſunt in illis licite miniſtrare, neque ad maiores Ordines promoueri, præcipue, ſi de hoc conuicti fuerint in iudicio, & puniti. Epiſcopi tamen poſſunt in adulterijs, & alijs criminibus, quæ sũt minora, & generaliter vbicũque à iure expreſſe non prohibentur, poſt peractam pænitentiam, vel partem ipſius, cũ talibus diſpenſare, & eos recõciliare, quæ reconciliatio, & diſpenſatio fit hoc modo.

QVamuis tale enorme crimen publice commiſeris, quod confeſſus es (vel de quo conuictus es) & in iudicio condemnatus, propter quod ſecũdum iuris rigorem merueras ab officio, & beneficio amoueri, & propterea nõ vales vlterius ſecundum canones in tuis Ordinibus licite miniſtrare: quia tamen defectus noſtri temporis antiquã non patitur canonum manere cenſuram, eligentes potius de miſericordia, quam de ſeueritate reddere rationem, idcirco vitam tuã plenius agnoſcentes, & meliora, & ſaluti viciniora de te de cætero veriſimiliter expectantes, de miſericordia, quæ ſuperexaltat iu-

dicium

dicium, hanc pœnam auctoritate nobis in hac parte à iure conceſſa tibi duximus relaxãdam, & relaxamus: Indulgentes tibi, vt, hoc non obſtante, licite poſsis ad ſuperiores Ordines conſcendere, & in ſuſceptis etiam Ordinibus licite miniſtrare. Infamiam inſuper canonicam propter hoc per te contractam penitus abolentes, & reſtituentes te in integrum priſtino ſtatui, ac famæ.

Circa depoſitionem vero notandum eſt, quod ſi agitur, vt deponatur quis à beneficio, ſolus Epiſcopus hoc poteſt. Sicut poteſt deponere ab Ordine cum capitulo ſuo, ſiue ab ipſo capitulo deputatis, & etiã ſolus ex conſuetudine. Et ſimiliter Epiſcopus cum capitulo ſuo deponit ab Ordine clericos primæ tonſuræ, & in minoribus Ordinibus conſtitutos, ſi poſt huiuſmodi verbalem depoſitionem ſecutura ſit actualis degradatio. Et ſi iſto modo agitur, in depoſitione Subdiaconi, vel Diaconi ab Ordine, requiritur numerus trium Epiſcoporũ vltra proprium Epiſcopũ, in examine, & in definitione, & ſex in cauſa Presbyteri, excepta cauſa hæreſis. In depoſitione vero Epiſcopi ab ordinatione exigitur numerus duodecim Epiſcoporum, præter Metropolitanum, qui debet eſſe tertiusdecimus, qui omnes poſsint procedere contra Epiſcopum vſque ad concluſionem tantum, & definitio tam circa cõdemnationem, quam abſolutionem, reſeruatur Papæ. Sed in ipſa actuali degradatione non requiritur numerus Epiſcoporum. Et præmiſſa de numero Epiſcoporum adhibendo procedunt, ſi agitur ex poteſtate ordinaria. Dictabitur autem ſententia depoſitionis ab Ordine, ſi intenditur, vt poſt eam ſequatur actualis degradatio nomine Epiſcopi ordinarij, cum præſentia capituli, ſiue cum conſilio, & aſſenſu Epiſcoporum reſpectiue, prout eam requirit, in hunc modum, videlicet:

QVia nobis euidenter, & legitime conſtat, te cri-

men, ſeu flagitium commiſiſſe, quod non ſolum graue, verumetiam damnabile eſt, & damnoſum, idcirco de talium cõſilio, & aſſenſu ab omni ordine, & priuilegio clericali te ſententialiter perpetuo duximus deponendum, & deponimus. Per talem itaque ſententiam taliter depoſitus, omni Ordinum, tam maiorum, quam minorum executione perpetuo eſt exutus. Verum ſi Epiſcopus deponẽs euidenter agnouerit in poſterum emendationem vitæ, & morum depoſiti, vel forte ſentẽtiam ſuam iniuſtam fuiſſe, poterit ei de iure miſericorditer reſtituere graduum, & Ordinum executionem, qua priuatus extiterat; quæ reſtitutio debet fieri in Eccleſia, in qua Epiſcopus elegerit hoc facere, ſiue ſit Cathedralis, ſiue alia; & coram altari, quia & ibi Ordinum gradus diſtribuuntur; & poteſt fieri per Epiſcopum ſolum cũ capitulo ſuo, non ſolum in quatuor temporibus, verum etiã quolibet tempore, & ſine Miſſæ celebratione; & tam reſtituens, quam reſtituendus debent eſſe ieiuni. Depoſitus ergo, qui reſtitutionem priuilegij clericalis, & executionis quatuor minorum Ordinum petierit, veſtibus ſuis conſuetis indutus debet genua flectere coram Pontifice parato amictu, ſtola, pluuiali, tempori conuenientibus, & mitra ſimplici, baculum paſtoralem in manu tenente, & in faldiſtorio ante medium altaris ſedente, qui, depoſita mitra, ſurgit, & ſtans verſus ad illum coram ſe genuflexum, dicit:

℣. Deus in adiutorium meum intende.

℟. Domine ad adiuuandum me feſtina.

℣. Gloria Patri, & Filio, & Spiritui ſancto.

℟. Sicut erat in principio, & nunc, & ſemper, & in ſæcula ſæculorum. Amen.

Et hæc ſecundo, & tertio dicuntur. Deinde ſubiungit Põtifex.

Kyrie eleiſon.
Chriſte eleiſon.
Kyrie eleiſon.
Pater noſter.

℣. Et

℣.Et ne nos inducas in tentationem.
℟.Sed libera nos à malo.
℣.Saluum fac ſeruum tuum Domine.
℟.Deus meus ſperantẽ in te.
℣.Mitte ei Domine auxilium de ſancto.
℟.Et de Sion tuere eum.
℣.Domine exaudi orationem meam.
℟.Et clamor meus ad te veniat.
℣.Dominus vobiſcum.
℟.Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

DEus, qui in ſanctis habitas, & pia corda non deſeris, ſuſcipe propitius orationem noſtram, & hunc famulum tuum quem delictorum catena conſtringit, miſeratio tuæ pietatis abſoluat. Per Chriſtũ Dominũ noſtrum. ℟.Amen.

Tum ſedet Pontifex, accepta mitra, & ſuper caput illius, coram eo genuflexi, imponit manum dexteram, dicens:

IN nomine Domini. Ego, licet peccator, tamen Epiſcopus auctoritate à Deo mihi conceſſa per hanc manus impoſitionem reſtituo tibi cariſſimo filio priuilegium clericale, & executionem Ordinis, & gradus Oſtiariatus, Lectoratus, Exorciſtatus, atque Acolitatus, quibus fueras iuſte priuatus, & ab eis depoſitus; vt amodo poſsis digne cuſtodire oſtia domus Domini cũ omnibus, quæ intra retinentur; & diſtincte legere de codice audiente populo Dei; & ab hinc in antea habeas poteſtatẽ imponẽdi manus ſuper energumenos, ſiue baptizatos, ſiue Catechumenos; & vt deinceps digne poſsis accẽdere luminaria Eccleſiæ, & ante Euãgelium portare. Præſtante Domino noſtro Ieſu Chriſto, qui viuit, & regnat in vnitate Spiritus ſancti Deus, per omnia ſæcula ſæculorum.

Deinde Pontifex, adhuc cum mitra ſedens, benedicit illi, dicens:

BEnedictio Dei omnipotentis Pa ✠ tris, & Fi ✠ lij, & Spiritus ✠ ſancti deſcendat ſuper te, & maneat ſemper. ℟.Amen.

Quo facto, ille oſculatur ma-

num dexteram Pontificis, ſurgenſque diſcedit.

Executionis Subdiaconatus, & minorum Ordinum, ac priuilegij clericalis reſtitutio fit ſimiliter per omnia, prout ſupra, vſque ad manus impoſitionem, ad quam Pontifex cum mitra ſedens dicit:

IN nomine Domini. Ego, licet peccator, tamen Epiſcopus per hanc manus impoſitionẽ reſtituo tibi dilectiſsimo filio priuilegiũ clericale, & executionẽ Ordinum, & graduũ Oſtiariatus, Lectoratus, Exorciſtatus, Acolitatus, & Subdiaconatus, quibus fueras iuſte priuatus, & ab eis depoſitus; vt amodo digne poſsis cuſtodire oſtia domus Domini cũ omnibus, quæ intra retinentur; & diſtinctè legere de codice, audiente populo Dei; ab hinc in antea habeas poteſtatẽ imponẽdi manus ſuper energumenos, ſiue baptizatos, ſiue Catechumenos; & poſsis digne accẽdere luminaria Eccleſiæ, & ante Euangeliũ portare; ac legere Prophetias, Epiſtolas ad Miſſas, & miniſtrare Diacono, ac Presbytero, vel Epiſcopo. Præſtante eodem Domino &c.

Tum benedicit ei, vt ſupra; quo facto, ille oſculatur manum dexteram Pontificis, ſurgenſque diſcedit.

Executionis vero Diaconatus, Subdiaconatus, & minorũ Ordinum, ac priuilegij clericalis reſtitutio fit ſimiliter per omnia, prout ſupra, vſque ad manus impoſitionem, ad quã Pontifex ſedens cum mitra, dicit:

IN nomine Domini. Ego licet peccator, tamen Epiſcopus, per hanc manus impoſitionẽ, reſtituo tibi dilectiſsimo filio priuilegium clericale, & executionem Ordinum, & graduum Oſtiariatus, Lectoratus, Exorciſtatus, Acolitatus, Subdiaconatus, & Diaconatus, quo fueras iuſte priuatus, & ab eo depoſitus, vt amodo poſsis digne cuſtodire Oſtia domus Domini; cũ omnibus, quæ intra retinentur, & diſtinctè legere de codice, audiente populo Dei; & habeas poteſtatem imponendi ma-

nus ſuper energumenos, ſiue Catechumenos, ſiue baptizatos; & poſsis digne accendere luminaria Eccleſiæ, & ante Euangelium portare, ac legere Prophetias, & Epiſtolas, ac Lectionem Euangelicam ad Miſſas, & in eis miniſtrare Presbytero, vel Epiſcopo, & fundere aquam in Euchariſtiam ſanguinis Chriſti. Præſtante Domino &c.

Tum benedicit ei, vt ſupra; quo facto, ille oſculatur manũ dexteram Pontificis, ſurgenſque diſcedit.

Executionis autem Presbyteratus, Diaconatus, Subdiaconatus, & minorum Ordinũ, & priuilegij clericalis reſtitutio fit ſimiliter, prout ſupra, vſque ad manus impoſitionem, in qua Pontifex cum mitra ſedens, dicit:

IN nomine Domini. Ego, quamuis peccator, tamen Epiſcopus per hanc manus impoſitionem reſtituo tibi dilectiſsimo filio priuilegiũ clericale, & executionem Ordinum, & graduum Oſtiariatus, Lectoratus, Exorciſtatus, Acolitatus, Subdiaconatus, Diaconatus, & Presbyteratus, quibus fueras iuſte depoſitus, & priuatus; vt amodo poſsis digne cuſtodire oſtia domus Domini cum omnibus, quæ intra retinentur; & diſtincte legere de codice, audiente populo Dei; & ab hinc in antea habeas poteſtatem imponendi manus ſuper energumenos, ſiue baptizatos, ſiue Catechumenos; & poſsis dignè accendere luminaria Eccleſiæ, & ante Euangelium portare; ac dicere Prophetias, & Epiſtolas; ac lectionem Euãgelicam ad Miſſas, & in eis miniſtrare Diacono, Presbytero, & Epiſcopo, & fundere aquam in Euchariſtiam ſanguinis Chriſti; ac Miſſas celebrare pro viuis, ac defunctis, acceptabiles quoq. hoſtias offerre Deo, & miniſterium Presbyterale deuote perficere, præſtante Domino noſtro Ieſu Chriſto, qui viuit, & regnat Deus in ſæcula ſæculorum. Amen.

Tũ benedicit ei, vt ſupra; quo facto, ille oſculatur manũ dexterã Põtificis, ſurgẽſq. diſcedit.

Digitized by Google

Nunc degradatione ſubijcimus.

SI clericus ſecundum primã formã ſentẽtialiter depoſitus,incorrigibilis appareat,debet excõmunicari. Et ſi poſtmodum in profundum malorum veniens contempſerit, tunc,vt cum Eccleſia non habeat vltra, quid faciat, Pontifex debet illum degradare, & curiæ ſæculari relinquere, quæ degradatio fit hoc modo.

DEGRADATIONIS Forma.

DEgradandus indumẽtis Sacerdotalibus,ſi Sacerdos ſit, indutus, vel Diaconalibus,ſi ſit Diaconus,& ſic de reliquis Ordinibus,& indumentis,offertur Pontifici. Põtifex vero quaſi exequendo ſententiam depoſitionis in illum dudum prolatam, præſẽte iudice ſæculari,cui degradãdus debet relinqui,publice abradit cũ vitro, vel cultello, vel alio huiuſmodi leuiter,ſine ſãguinis effuſione loca manuũ illius, quæ in collatione Ordinum inuncta fuerunt, & etiam tonſuram, ſi velit. Et conſequenter ſeriatim, & ſigillatim detrahit illi omnia inſignia, ſiue ſacra ornamẽta,quæ in Ordinum ſuſceptione recepit, & demum exuit illũ habitu clericali, & induit laicali, dicens publice iudici ſæculari præſenti, vt illum propter ſcelera ſua ſic depoſitum, degradatum, expoliatum, & exauctoratum in ſuum, ſi velit, forum recipiat.

Et eſt notandum,quod in hac executione ſententiæ non eſt neceſſaria coepiſcoporũ præſentia,nec etiam refert, ſiue in Eccleſia fiat, ſiue extra in platea, ſiue Pontifex degradans indutus ſit Põtificalibus ornamentis,ſiue non; & talis degradatio, ſolemnis depoſitio vocatur, proprie tamen loquẽdo, quis à dignitatibus, & honoribus deponitur, ſed ab Ordinibus degradatur, & poſt talem degradationem iuſte,& rite factam ſolus Romanus Põtifex cum tali diſpẽſat. Epiſcopus tamẽ ante ipſam inſigniũ

detra-

detractionem, & etiam poſt ſententiæ depoſitionis prolationem diſpenſare, & reſtituere ſolo verbo poteſt, ſicut & verbaliter depoſitus fuit, vt præmiſſum eſt.

Sed ſi, priuſquam ſæcularis iudex in illum animaduerterit, talis depoſitio, & degradatio iniuſta, vel nulla inueniatur, tunc non ſolum verbo, ſed etiam facto ſecundum ea, quæ præmiſſa ſunt, diſpenſatio, & reſtitutio fiat, & inſignia ſibi detracta ſeriatim, ſigillatim, & ſolemniter ei coram altari reſtituantur. Et, ſi ſit Epiſcopus, recuperabit orarium, baculũ, annulum, ſandalia, mitram, & alia inſignia Põtificalia; ſi Preſbyter, orariũ & planetã; ſi Diaconus, orariũ, & dalmaticam; ſi Subdiaconus, tunicellam, & manipulum. Et reliqui gradus in reſtitutione ſua recuperant ea, quæ, cum ordinarentur, receperunt. Poterit tamẽ (quod cõuenientius videtur) ad aliorum terrorem actualis degradatio ſic fieri. In primis in publico extra Eccleſiam paratur aliquis eminens congruentis ſpatij locus, pro degradatione facienda, ſupra quem ordinatur vna credentia ſimplici tobalea cooperta, ſupra quam ponuntur ampulla vini, ampulla aquæ; calix cum patena, & hoſtia; vnum vas vini; vnum vas aquæ; liber Euãgeliorum; liber Epiſtolarum; bacile cum buccali, & mantili; vnum candelabrum cum candela extincta; liber Exorciſmorum; liber Lectionũ; claues; Antiphonarium; forfices; cultellus, aut vitrum; paramenta pro degradando, videlicet, ſi degradandus ſit Archiepiſcopus: Ordinentur ſuper dictam credentiam ſuperpelliceum; ſandalia, cum caligis; amictus; alba; cingulum; manipulus; tunicella; ſtola; dalmatica; chirothecæ; alia ſtola; planeta; mitra; annulus Pontificalis; pallium; baculus paſtoralis; & aliqua veſtis habitus ſæcularis. Si vero degradandus non ſit Archiepiſcopus, ſed Epiſcopus tantum, omiſſo pallio, ponuntur ſuper credentiam omnia alia prædicta. Si vero Presbyter tantum, omiſsis, pallio, & alijs

Ponti-

Pōtificalibus paramentis prædictis, ponuntur ibidem omnia alia prædicta. Idem in alijs Ordinibus, etiam in ordinatione credentiæ obſeruatur. Item paratur in dicto loco faldiſtorium pro Pontifice degradatore, ſedilia pro officialibus. Vocantur, & ibidem adſint miniſtri Pontificis; iudex ſæcularis, cui degradatus cōmittitur; notarius, qui proceſſum degradationis legit (ſi opus erit, vel Pontifici placet) & barbitonſor.

Hora congruenti ducitur degradandus, ſiue ſit Archiepiſcopus, ſiue quicumq. alius, quotidiano ſuo habitu indutus, ſuper dictum locum ad hoc præparatum; vbi cum fuerit, ſoluitur, & liber ibidem manet. Tum à clericis induitur omnibus paramentis ſui Ordinis. vt præmittitur, ſupra credentiam ordine ſuo poſitis incipiendo à ſuperpelliceo, & continuando vſque ad vltimum paramentum ſui Ordinis. Quo ſic induto, Pontifex degradator indutus amictu, alba, cingulo, ſtola, & pluuiali rubeis, ac mitra ſimplici, baculum paſtoralem in ſiniſtra tenēs aſcendit ad locum prædictum, & ibidem ſedet in faldiſtorio in conuenienti loco ſibi parato, verſus ad populū, aſtante ſibi iudice ſæculari. Tū degradandus, ſiue Archiepiſcopus fuerit, ſiue alius, omnibus ſuis Ordinis veſtibus ſacris indutus, & ſingulis ornamentis ornatus, habens in manibus ornamentum ad Ordinem ſuum ſpectans, ac ſi deberet in ſuo officio miniſtrare, adducitur ante Pontificem, coram quo genuflectit. Tum Pontifex, vt ſupra, ſedens populo in vulgari notificat degradationis huiuſmodi cauſam; deinde contra degradandum ſententiam fert in hæc verba, ſi ſit Sacerdos, aut Diaconus, aut Subdiaconus, vel clericus, & prius huiuſmodi ſententia lata non ſit.

IN nomine Pa✠tris, & Fi✠lij, & Spiritus ✠ ſancti. Amen. Quia nos N. Dei, & Apoſtolicæ ſedis gratia Epiſcopus N. per viam accuſationis, vel denunciationis, aut in-

quiſitionis cognoſcentes de crimine N.contra N.Presbyterum, vel Diaconum, vel Subdiaconum, ſeu Clericum propter ipſius confeſsionem, vel legitimas probationes, euidenter inuenimus eum ipſum crimen cõmiſiſſe, quod cum non ſolum grande, ſed etiam damnabile, & damnoſum ſit, & adeo enorme, quod exinde non tantum diuina maieſtas offenſa, ſed & vniuerſa ciuitas commota eſt, & ob hoc indignus officio, & beneficio Eccleſiaſtico ſit redditus; idcirco nos auctoritate Dei omnipotentis, Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, & noſtra ipſum omni huiuſmodi officio, & beneficio Eccleſiaſtico ſententialiter perpetuo priuamus in his ſcriptis, ipſumque ab illis verbo deponimus, & pronuntiamus realiter, & actualiter ſecũdum traditionem canonũ deponendum, & degradandum.

Qua ſententia ſic, vt præfertur, lata, Pontifex degradator aufert ab illo ſingula ornamẽta ſibi iuxta Ordinem ſuum tradita, inchoando ab vltimo ornamento, & deſcendendo gradatim, cõtinuans vſque ad primum, quod in prima Tonſura ſibi datũ fuit, hoc ordine.

DEGRADATIO AB Ordine Pontificali.

Si degradandus ſit Archiepiſcopus, Pontifex degradator aufert ab eo pallium, ſic dicendo:

PRærogatiua Põtificalis dignitatis, quæ in pallio deſignatur, te exuimus, quia male vſus es ea.

Deinde, vel ſi degradandus ſit Epiſcopus tantum, Pontifex degradator amouet ei mitrã, dicendo:

MItra, Pontificalis dignitatis, videlicet, ornatu, quia eam male præſidendo fœdaſti, tuum caput denudamus.

Deinde vnus ex miniſtris tradit degradando librum Euangeliorum, quem Pontifex degradator aufert de manibus degradandi, dicens;

REdde Euangelium, quia prædicandi officio, quo, ſpreta Dei gratia, te indignum feciſti, te iuſte priuamus.

Deinde Pontifex degradator amouet annulum de digito degradandi, ſic dicens:

Annulum fidei, ſcilicet, ſignaculum, tibi digne ſubtrahimus, quia ipſam ſponſam Dei Eccleſiam temere violaſti.

Tum vnus ex miniſtris tradit degradando in manus baculũ paſtoralem, quem mox Pontifex degradator tollit de manibus degradandi, dicens:

Auferimus à te baculũ paſtoralem, vt inde correctionis officium, quod turbaſti, non valeas exercere.

Deinde extractis ſibi per miniſtros chirothecis, Pontifex degradator abradit degradando pollices, & manus leuiter cum cultello, aut vitro, dicens:

Sic ſpiritualis benedictionis, & delibutionis myſticæ gratia, quantum in nobis eſt, te priuamus, vt ſanctificandi, & benedicendi perdas officium, & effectum.

Poſt hæc Pontifex cum eodẽ cultello, aut vitro abradit leuiter caput degradandi, dicens:

Conſecrationem, & benedictionem, atque vnctionem tibi traditam radendo delemus, & te ab ordine Pontificali, quo inhabilis es redditus, abdicamus.

Tum degradando per miniſtros extrahuntur ſandalia.

DEGRADATIO AB Ordine Presbyteratus.

Miniſtri tradunt in manus degradandi calicem cum vino, & aqua, ac patena, & hoſtia, quẽ Põtifex degradator aufert de manibus degradandi, dicẽs:

Amouemus à te, quin potius amotam eſſe oſtendimus poteſtatem offerendi Deo ſacrificium, Miſſamque celebrandi tam pro viuis, quã pro defunctis.

Deinde Pontifex degradator abradit leuiter cum cultello, vel vitro pollices, & indices vtriuſque manus degradandi, dicens:

Poteſtatẽ ſacrificandi conſecrandi, & benedicendi, quam in vnctione manuum, & pollicum recepiſti, tibi tollimus hac raſura.

Quo dicto, Pontifex degradator accipit caſulam, ſiue planetam per poſteriorem partem caputij, & degradandum exuit, dicens:

VEſte Sacerdotali caritatẽ ſignante te merito exſpoliamus, quia ipſam, & omnem innocentiam exuiſti.

Tum Põtifex degradator aufert à degradando ſtolã, dicẽs:

SIgnum Domini per hanc ſtolam turpiter abieciſti, ideoq. ipſam à te amouemus, quem inhabilem reddimus ad omne Sacerdotale officium exercendum.

DEGRADATIO AB Ordine Diaconatus.

Miniſtri tradunt degradando in manus librum Euangeliorum, quem Pontifex degradator tollit de manibus eius, dicens:

AMouemus à te poteſtatẽ legendi Euangelium in Eccleſia Dei, quia id non competit, niſi dignis.

Tum Pontifex degradator exuit degradandum dalmatica, dicens:

LEuitico ordine te priuamus, quia tuum in eo miniſterium non impleuiſti.

Deinde Pontifex degradator amouet degradando ſtolam de humeris, proijciens eam poſt tergum, dicens:

STolam candidam, quam acceperas, immaculatam in conſpectu Domini perferendam, quia non ſic cognito myſterio, exemplum conuerſationis tuæ fidelibus præbuiſti, vt plebs dicata Chriſti nomine poſſet exinde imitationem acquirere, iuſte à te amouemus, omne Diaconatus officium tibi prohibentes.

DEGRADATIO AB Ordine Subdiaconatus.

Miniſtri tradunt in manus degradandi librum Epiſtolarũ, quem Põtifex degradator de manibus illius accipit, dicens:

AVferimus tibi poteſtatẽ legendi Epiſtolam in Eccleſia Dei, quia hoc miniſterio indignus es redditus.

Tum Pontifex degradator exuit degradandum tunicella, dicens:

TVnica Subdiaconali te exuimus, cuius cor, & corpus timor Domini caſtus, & ſanctus in æternũ permanens non conſtringit.

Deinde Pontifex degradator accipit à degradando manipulum, dicens:

DEpone manipulum, quia per fructus bonorũ operum, quos deſignat, non expugnaſti ſpirituales inſidias inimici.

Tum Pontifex t : :gens amictum degradandi, dicit:

QVia vocem tuam non caſtigaſti, ideo amictum à te auferimus.

Poſt hæc vnus ex miniſtris tradit in manus degradando vrceolos cum vino, aqua, ac bacile cum manutergio, ac calicem vacuum cũ patena. Tum Archidiaconus tollit de manu degradandi vrceolos cum vino, & aqua, ac bacile cum buccali, & manutergio. Pontifex vero calicem vacuum, & patenam tollit, dicens:

POteſtatem introeundi ſacrarium, tangendi pallas, vaſa, & alia indumenta ſacra, omneque Subdiaconatus miniſterium exercendi à te amouemus.

Deinde miniſtri exuunt degradandum cingulum, albam, & amictum.

DEGRADATIO AB Ordine Acolitatus.

Vnus ex miniſtris tradit in manus degradando vrceolum vacuum, quem Pontifex degradator tollit de manibus illius, dicens:

IMmunde, vinum, & aquam ad Euchariſtiam de cætero non miniſtres.

Tum vnus miniſtrorum tradit in manus degradando candelabrum cum cereo extincto, quod Pontifex degradator accipit de manibus illius, dicens:

DImitte perferẽdi viſibile lumen officiũ, quia præbere ſpirituale moribus neglexiſti, atq. vniuerſum Acolitatus officium hic depone.

DEGRADATIO AB Ordine Exorciſtatus.

Vnus ex miniſtris tradit degradan-

gradando in manus librum Exorciſmorum, quem Pontifex degradator tollit de manibus illius, dicens:

PRiuamus te poteſtate imponendi manũ ſuper energumenos, & dæmones de obſeſsis corporibus expellendi, omni tibi Exorciſtatus officio interdicto.

DEGRADATIO AB Ordine Lectoratus.

Vnus miniſtrorum tradit degradando in manus librũ Lectionum, quem Pontifex degradator tollit de manibus illius, dicens:

IN Eccleſia Dei non legas vlterius, aut cantes; nec panes, aut fructus nouos vllatenus benedicas, quia tuum officium non impleuiſti fideliter, & deuote.

DEGRADATIO AB Ordine Oſtiariatus.

Vnus ex miniſtris tradit degradando in manus claues Eccleſiæ, quas Pontifex degradator tollit de manibus illius, dicens:

QVia in clauibus erraſti, claues dimitte; & quia oſtia cordis tui male dæmonibus obſeraſti, amouemus à te officium Oſtiarij; vt non percutias cymbalum; nõ aperias Eccleſiam, non ſacrarium, nõ librum amplius prædicanti.

DEGRADATIO A prima Tonſura.

POntifex degradator extrahit degradando ſuperpelliceum dicens:

AVctoritate Dei omnipotẽtis Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, ac noſtra, tibi auferimus habitum clericalem, & nudamus te religionis ornatu, ac deponimus, degradamus, ſpoliamus, & exuimus te omni ordine, beneficio, & priuilegio clericali; & velut clericalis profeſsionis indignũ redigimus te in ſeruitutem, & ignominiam habitus ſæcularis, ac ſtatus.

Tum Pontifex degradator cum forficibus tondere incipit, & per barbitonſorem ibi-

dem præſentem totaliter tonderi facit caput degradandi, dicens:

TE velut ingratum filium à ſorte Domini, ad quam vocatus fueras, abijcimus, & coronam tui capitis, regale quidem ſignum Sacerdotij de tuo capite amouemus, propter tui regiminis prauitatẽ.

Tum miniſtri Pontificis exuunt degradatum veſte, & habitu clericali, & ipſum induunt habitum ſæcularem. Quo facto, ſi fuerit talis caſus, quod degradatus tradi debeat curiæ ſæculari, Pontifex degradator degradatum amplius non tangit, ſed in hunc modum contra ipſum pronũtiat. dicens:

PRonuntiamus, vt hunc exutum omni ordine, ac priuilegio clericali curia ſæcularis in ſuum forum recipiat degradatum.

Tum Pontifex degradator efficaciter, & ex corde, omni inſtantia, pro miſerrimo illo derelicto intercedit apud iudicẽ ſæcularem, vt citra mortis periculum, vel mutilationis contra degradatum ſententiã moderetur, dicens:

DOmine iudex, rogamus vos cũ omni affectu, quo poſſumus, vt amore Dei, pietatis, & miſericordiæ intuitu, & noſtrorum interuentu precaminũ miſerrimo huic nullum mortis, vel mutilationis periculum inferatis.

Quo facto, miniſtri curiæ ſæcularis degradatũ ſub ſua cuſtodia recipiunt, & diſcedunt.

ORDO EXCOMMVNIcandi, & abſoluendi.

NOtandum quod triplex eſt excommunicatio, videlicet, minor, maior, & anathema. Minor excommunicatio contrahitur per ſolam participationem cum excom. municato, & à tali poteſt ſimplex Sacerdos abſoluere abſq. iuratoria cautione; taliter autem excõmunicatus confiteatur proprio Sacerdoti, dicens:

COnfiteor Deo; & tibi N: quod ſum excommuni-

catus, quia participaui tali excōmunicato in oratione, vel, locutione, vel, bibendo, vel, comedendo cum eo.

Sacerdos vero abſoluēs eum, dicit huiuſmodi verba.

AVctoritate Dei omnipotentis, & mihi cōceſſa abſoluo te à vinculo huius excōmunicationis, quā cōfeſſus es, & à qualibet alia ſimili (ſi qua teneris) in quantum poſſum, & debeo; ac reſtituo te Eccleſiaſticis Sacramentis. In nomine Pa✠tris, & Fi✠lij, & Spiritus✠ ſancti. ℟. Amen.

Maior vero excōmunicatio, quam Pontifex per ſentētiam ſcriptam legendo promulgat, hoc modo profertur.

CVm ego N. talem primo, ſecundo, tertio, & quarto, ad malitiam conuincēdam legitime monuerim, vt tale quid faciat, vel, nō faciat, ipſe vero mandatum huiuſmodi contēpſerit adimplere, quia nihil videretur obediētia prodeſſe humilibus, ſi contemptus cōtumacibus non obeſſet. Idcirco auctoritate Dei omnipotētis Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, & beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, & omnium Sanctorum, exigente ipſius contumacia, ipſum excommunico in his ſcriptis, & tamdiu ipſum vitandum denūtio, donec adimpleuerit, quod mandatur; vt ſpiritus eius in die iudicij ſaluus fiat.

Circa abſolutionem vero ab hac maiori excommunicatione, ſiue à canone, ſiue ab homine prolata tria ſunt ſpecialiter attendenda. Primum eſt, vt excommunicatus iuret ante omnia parere mandatis Eccleſiæ, & ipſius abſoluentis, ſuper eo, propter quod excōmunicationis vinculo eſt ligatus; & ſi propter manifeſtam offenſam excōmunicatus ſit, quod ante omnia ſatisfaciat competenter.

Secundum eſt, vt reconcilietur, quod fieri debet hoc modo. Excommunicatus nāque (vbi ſic fieri ſolitum eſt) exutus vſque ad camiſiam ante fores Eccleſiæ coram Pontifice ipſum abſoluere volēte, qui indutus amictum, ſtolam, pluuiale violaceum, & mitram

ſimplicem ſedet ſuper faldiſtorium ante principalē portam Eccleſiæ ſibi paratum, genuflexus detecto capite humiliter abſolutionē petit. Pontifex vero primum accipit ab eo iuramentum de parendo mandatis Eccleſiæ: deinde accepta in dextera manu virga, dicit Pſalmum.

MIſerere mei Deus ſecundum magnam miſericordiam tuam.

Totus dicitur cum Gloria Patri, & Sicut erat.

Alius Pſalmus.

DEus miſereatur noſtri, & benedicat nobis: illuminet vultum ſuum ſuper nos, & miſereatur noſtri.

Vt cognoſcamus in terra viā tuam: in omnibus gentibus ſalutare tuum.

Cōfiteātur tibi populi Deus: cōfiteātur tibi populi omnes.

Lætentur, & exultent gentes quoniam iudicas populos in æquitate, & gentes in terra dirigis.

Confiteántur tibi populi Deus: confiteantur tibi populi omnes: terra dedit fructū ſuū.

Benedicat nos Deus, Deus noſter, benedicat nos Deus: & metuant eum omnes fines terræ.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui ſancto.

Sicut erat in principio, & nūc, & ſemper: & in ſæcula ſæculorum. Amen.

Et in quolibet verſu Pontifex cum virga leuiter inter ſpatulas verberat abſoluendum. Finitis Pſalmis, depoſita mitra, ſurgit Pontifex, & dicit:

Kyrie eleiſon.

Chriſte eleiſon.

Kyrie eleiſon.

Pater noſter.

℣. Et ne nos inducas.

℟. Sed libera.

℣. Saluum fac ſeruum tuum, vel ancillam tuam, Domine.

℟. Deus meus ſperātem in te.

℣. Nihil proficiat inimicus in eo, vel in ea.

℟. Et filius iniquitatis non nocebit ei.

℣. Eſto ei Domine turris fortitudinis.

℟. A facie inimici.

℣. Domine exaudi orationem meam.

℣. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiſcum.
℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

DEus, cui proprium eſt miſereri ſemper, & parcere, ſuſcipe deprecationẽ noſtrã, & hunc famulum tuum, vel famulam tuam, quem, vel quã excommunicationis catena conſtringit, miſeratio tuæ pietatis clementer abſoluat. Per Chriſtum Dominum noſtrũ. ℟. Amen.

Oremus.

PRæſta, quæſumus, Domine, huic famulo tuo, vel, huic famulæ tuæ, dignum pænitentiæ fructum, vt Eccleſiæ tuæ ſanctæ, à cuius integritate deuiauerat peccando, admiſſorum veniam conſequendo, reddatur innoxius, vel, innoxia. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. Amen.

Deinde ſedet Pontifex, & accepta mitra, dicit:

AVctoritate Dei omnipotentis, & beatorum Apoſtolorũ Petri, & Pauli, atq. Eccleſiæ ſuæ ſctæ, & ea, qua fungor, abſoluo te à vinculo talis excõicationis, qua ex tali cauſa ligatus, vel, ligata eras. In nomine Pa ✠ tris, & Fi ✠ lij, & Spiritus ✠ ſancti. ℟. Amen.

Deinde ſurgit Pontifex cum mitra, & apprehendens abſolutum per dexteram manum, introducit eum in Eccleſiam, dicens:

REduco te in gremiũm ſãctæ matris Eccleſiæ, & ad conſortium, & cõmunionem totius Chriſtianitatis, à quibus fueras per excommunicationis ſententiam eliminatus; & reſtituo te participationi Eccleſiaſticorũ Sacramentorum. In nomine Pa ✠ tris, & Fi ✠ lij & Spiritus ✠ ſancti. ℟. Amen.

Tertium eſt, quod abſoluto fieri debent iuſta, & rationabilia præcepta. Circa quod conſiderandũ eſt; vtrum ipſe fuerit ligatus à canone, vel ab homine. Si à canone, ſatisfacto ei, quem læſit, iniungendum eſt ſibi, ne vlterius contra illum canonem faciat. Quandoque tamen cogẽdus eſt de iure ſufficienter ſuper hoc cauere. Si vero excommunica-

tus auctoritate Apoſtolica habeat temporale impedimentum, quo minus ad ſedē Apoſtolicam accedere poſsit, & propterea ab Ordinario abſoluatur; tunc iniungendum eſt abſoluto, vt ſtatim impedimēto ceſſante, debeat ſe ſummo Pontifici præſentare, vel eius Legato, mandatum illius ſuper hoc impleturus, quod tamē in pueris, & mulieribus, & ſimilibus non ſeruatur, qui ſicut perpetuum habent impedimentum, perpetuo excuſantur. Si vero aliquis ligatus eſt ab homine, & tunc aut offenſa eius eſt manifeſta, tunc ſatisfacere debet, priuſquam abſoluatur; aut eſt dubia, & tunc ſi poſt abſolutionem apparuerit, ipſum iniuſte fuiſſe ligatum, nihil omnino præcipiendum eſt ei. Si vero apparuerit, ipſum iuſte fuiſſe ligatum, præcipiendū eſt ei, quod ſatisfaciat competenter.

Quando vero anathema, ideſt, ſolemnis excommunicatio pro grauioribus culpis fieri debet, Pontifex paratus amictu, ſtola, pluuiali violaceo, & mitra ſimplici, aſsiſtentibus ſibi duodecim Presbyteris ſuperpelliceis indutis, & tam ipſo, quam Presbyteris candelas ardentes in manibus tenentibus, ſedet ſuper faldiſtorium ante altare maius, aut alio loco publico, vbi magis ſibi placebit, & ibi pronuntiat, & profert anathema, hoc modo:

Quia N. diabolo ſuadente, Chriſtianam promiſsionem, quam in Baptiſmo profeſſus eſt, per apoſtaſiam poſtponens, Eccleſiam Dei deuaſtare, Eccleſiaſtica bona diripere, ac pauperes Chriſti violenter opprimere non veretur, idcirco ſolliciti, ne per negligētiam paſtoralem pereat, pro quo in tremendo iudicio, ante principem Paſtorum Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum rationem reddere compellamur, iuxta quod Dominus ipſe terribiliter comminatur dicens. Si non annuntiaueris iniquo iniquitatem ſuam ſanguinem eius de manu tua requiram. Monuimus eum canonice, primo, ſecundo,

tertio,

tertio, & etiam quarto ad eius malitiam conuincendam, ipſum ad emendationem, ſatisfactionem, & pænitentiam inuitãtes,& paterno affectu corripiẽtes. Ipſe vero, proh dolor, monita ſalutaria ſpernens Eccleſiæ Dei, quã læſit, ſuperbiæ ſpiritu inflatur, ſatisfacere dedignatur. Sane præceptis Dominicis, atq. Apoſtolicis informamur, quid de huiuſmodi præuaricatoribus agere nos oporteat. Ait enim Dñs. Si manus tua, vel pes tuus ſcandalizat te, abſcinde eum, & proijce abs te. Et Apoſtolus inquit: Auferte malum ex vobis. Et iterum: Si is, qui frater nominatur, eſt fornicator, aut auarus, aut idolis ſeruiens, aut maledicus, aut ebrioſus, aut rapax, cũ eiuſmodi nec cibũ ſumere. Et Ioannes præ cæteris dilectus Chriſti diſcipulus talẽ nefariũ hominẽ ſalutare prohibet, dicens: Nolite recipere eũ in domũ, nec AVE ei dixeritis. Qui enim dicit illi AVE, cõmunicat operibus eius malignis. Dominica itaque atque Apoſtolica præcepta, adimplentes, membrum putridũ, & inſanabile, quod medicinam nõ recipit, ferro excõicationis ab Eccleſiæ corpore abſcindamus, ne tam peſtifero morbo reliqua corporis membra, veluti veneno, inficiantur. Igitur quia monita noſtra, crebraſq. exhortationes contẽpſit, quia tertio ſecũdùm Dominicum præceptũm vocatus ad emendationem, & pænitentiam venire deſpexit, quia culpam ſuã nec cogitauit, nec confeſſus eſt, nec miſſa legatione, excuſationem aliquam prætendit, nec veniã poſtulauit, ſed diabolo cor eius indurante, in incępta malitia perſeuerat, iuxta quod Apoſtolus dicit: Secundum duritiam ſuam, & cor impænitens theſaurizat ſibi iram in die iræ: Idcirco eum cum vniuerſis complicibus, fautoribuſque ſuis iudicio Dei omnipotẽtis Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, & beati Petri principis Apoſtolorum, & omniũ Sanctorum, necnon & mediocritatis noſtræ auctoritate, & poteſtate ligandi, & ſoluendi in cælo, & in terra, nobis diui-

nitus

nitus collata à pretioſi corporis, & ſanguinis Domini perceptione, & à ſocietate omniũ Chriſtianorum ſeparamus, & à liminibus ſanctæ matris Eccleſiæ in cælo, & in terra excludimus, & excommunicatum, & anathematizatum eſſe decernimus; & damnatum cũ diabolo, & angelis eius, & omnibus reprobis in ignem æternum iudicamus; donec à diaboli laqueis reſipiſcat, & ad emendationem, & pænitentiã redeat, & Eccleſiæ Dei, quam læſit, ſatisfaciat, tradentes eum ſathanæ in interitum carnis; vt ſpiritus eius ſaluus fiat in die iudicij.

Et omnes reſpondent:

Fiat. Fiat. Fiat.

Quo facto, tam pontifex, quã Sacerdotes debent proijcere in terram candelas ardentes, quas in manibus tenebant.

Deinde epiſtola Presbyteris per parochias, & etiam vicinis Epiſcopis mittatur continens nomen excommunicati, & excommunicationis cauſam; ne quis per ignorantiam vlterius illi communicet, & vt excommunicationis occaſio omnibus auferatur.

Si vero anathematizatus pænitentia ductus veniam poſtulare voluerit, & emendationẽ promittere, Pontifex, qui eum excommunicauit, paratus, vt ſupra, ante ianuas Eccleſiæ venit, ſedẽs ibidem in faldiſtorio ſibi parato, & duodecim Preſbyteri ſuperpelliceis induti eũ hinc inde circumſtare debent. Adſint etiam illi, quibus iniuria, vel damnum eſt illatum, & ibidem ſecundum leges diuinas omne damnum commiſſum emendetur. Tum anathematizatus genuflectit coram Pontifice, quẽ interrogat Pontifex, ſi pænitentiam, prout canones præcipiunt, pro perpetratis ſceleribus ſuſcipere velit? Ille tunc genuflexus veniã poſtulat, culpam confitetur, pænitẽtiam implorat, & de futuris cautelam ſpondet. Tunc Pontifex ſedens cum mitra dicit cũ miniſtris ſeptem Pſalmos pænitentiales, (quos require ſupra ſub benedictione Abbatis) Pontifice quandoq. illũ leuiter inter ſpatulas ver-

berante. Finitis Pſalmis, Pontifex, depoſita mitra, ſurgit, & dicit:

Kyrie eleiſon.

Chriſte eleiſon.

Kyrie eleiſon.

Pater noſter.

℣. Et ne nos inducas in tentationem.

℟. Sed libera nos à malo.

℣. Saluum fac ſeruum tuum, vel ancillam tuam, Domine.

℟. Deus meus ſperãtem in te.

℣. Nihil proficiat inimicus in eo, vel in ea.

℟. Et filius iniquitatis non apponat nocere ei.

℣. Eſto ei Domine turris fortitudinis.

℟. A facie inimici.

℣. Dñe exaudi orationẽ meã.

℟. Et clamor meus ad te veniat.

℣. Dominus vobiſcum.

℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

Deus cui proprium eſt miſereri ſemper, & parcere, ſuſcipe deprecationem noſtram, & hunc famulum tuum, vel famulam tuam, quem, vel, quam excõmunicationis catena conſtringit, miſeratio tuæ pietatis abſoluat. Per Chriſtũ Dominũ noſtrum. ℟. Amen.

Oremus.

Præſta, quæſumus, Domine, huic famulo tuo, vel famulæ, dignum pœnitentiæ fructum, vt Eccleſiæ tuæ ſanctæ, à cuius integritate deuiauerat peccando, admiſſorum veniam conſequendo reddatur innoxius. Per Chriſtũ Dominum noſtrum. ℟. Amen.

Deinde ſedet Pontifex, & accepta mitra dicit:

Auctoritate Dei omnipotentis, & beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, atque Eccleſiæ ſuæ ſanctæ, & ea, qua fungor, abſoluo te à vinculo talis excommunicationis, qua ex tali cauſa ligatus eras. In nomine Pa ✠ tris, & Fi ✠ lij, & Spiritus ✠ ſancti.

Tum ſurgit cum mitra Pontifex, & apprehendens abſolutum per dexteram manum introducit eum in Eccleſiam vſque ante gradus maioris altaris, interim dicens:

Reduco te in gremium ſãctæ matris Eccleſiæ, & ad

conſortium, & communionē totius Chriſtianitatis, à quibus fueras per excommunicationis ſententiā eliminatus; & reſtituo te participationi Eccleſiaſticorum Sacramentorū. In nomine Pa ✠ tris, & Fi ✠ lij, & Spiritus ✠ ſancti.

Quo dicto, & cum ante gradus maioris altaris peruenerint, ille ibidem in inferiori gradu altaris genuflectit. Pontifex vero aſcēdit ad altare, vbi ſtās verſus ad introductum, depoſita mitra, abſolute dicit:

Oremus.

Maieſtatem tuam, quæſumus, Domine ſancte, pater omnipotens, æterne Deus, qui nō mortem peccatorum, ſed pænitentiam ſemper inquiris, reſpice flentem famulū tuum, attende proſtratum, eiuſque planctum in gaudium tua miſeratione cōuerte; ſcinde delictorum ſaccū, & indue eum lætitia ſalutari; vt poſt lōgam peregrinationis famem de ſanctis altaribus ſatietur, ingreſſuſque cubiculum Regis in ipſius aula benedicat nomē gloriæ tuæ ſemper. Per Chriſtum Dominum noſtrum.

℟. Amen.

Oremus.

Deus miſericors, Deus clemens, qui ſecūdum multitudinem miſerationum tuarum peccata pęnitentiū deles, & præteritorū criminū culpas venia tuæ miſerationis euacuas, reſpice propitius ſuper hūc famulū tuum, & remiſsionem ſibi omniū peccatorum ſuorum tota cordis deuotione poſcentē deprecatus exaudi: renoua in eo, pijſsime Pater, quidquid terrena fragilitate corruptū, ſeu diabolica fraude violatum eſt, & vnitati corporis Eccleſiæ membrorum perfecta remiſsione reſtitue. Miſerere, Domine, gemituum, miſerere lacrymarum eius, & non habentem fiduciam, niſi in miſericordia tua, ad tuæ Sacramentum reconciliationis admitte. Per Chriſtum Dominum noſtrum.

℟. Amen.

Deinde Pontifex producit ſignum crucis ſuper introductum, qui ſurgit, & diſcedit.

ORDO AD RECONCI-liandum apoſtatam, ſchiſmaticum, vel hæreticum.

Pontifex apoſtatam, ſchiſmaticum, vel hæreticum reconciliare volens, paratus amictu, ſtola, pluuiali albo, & mitra ſimplici ſedet ſuper faldiſtoriũ ante fores Eccleſiæ ſibi paratum, coram quo genufleċtit reconciliandus, quem interrogat Pontifex de fide, dicens:

Credis duodecim articulos fidei?

Ille reſpondet:

Credo.

Pontifex interrogat.

Credis in Deum Patrem omnipotentem creatorem cæli, & terræ?

Ille reſpondet:

Credo.

Pontifex interrogat.

Credis & in Ieſum Chriſtum filium eius vnicum Dominũ noſtrum?

Ille reſpondet:

Credo.

Pontifex interrogat:

Credis, quod conceptus eſt de Spiritu ſancto, natus ex Maria virgine?

Ille reſpondet:

Credo.

Pontifex interrogat:

Credis quod paſſus eſt ſub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus, & ſepultus?

Ille reſpondet:

Credo.

Pontifex interrogat.

Credis quod deſcendit ad inferos?

Ille reſpondet:

Credo.

Pontifex interrogat:

Credis quod tertia die reſurrexit à mortuis?

Ille reſpondet:

Credo.

Pontifex interrogat:

Credis, quod aſcendit ad cælos, & ſedet ad dexteram Dei Patris omnipotentis?

Ille reſpondet:

Credo.

Pontifex interrogat.

Credis quod venturus eſt iudicare viuos, & mortuos?

Ille

Ille reſpondet:

Credo.

Pontifex interrogat.

Credis in Spiritum ſanctum?

Ille reſpondet:

Credo.

Pontifex interrogat.

Credis ſanctam Eccleſiã Catholicam, Sãctorum communionem?

Ille reſpondet:

Credo.

Pontifex interrogat.

Credis remiſsionem omniũ peccatorum?

Ille reſpondet:

Credo.

Pontifex interrogat.

Credis carnis reſurrectionem, & vitam æternam?

Ille reſpondet:

Credo.

Deinde Pontifex ſurgit cum mitra, & ſuper illum genuflexum dicit abſolute, incipiens:

EXorcizo te, immunde ſpiritus, per Deum Patrem omnipotentem, & per Ieſum Chriſtum filium eius, & per Spiritum ſanctũ, vt recedas ab hoc famulo Dei, quem Deus, & Dominus noſter ab erroribus, & perceptionibus tuis liberare, & ad ſanctam matrem Eccleſiam Catholicam, atque Apoſtolicam reuocare dignatur. Ipſe tibi imperet maledicte, ac damnate, qui pro ſalute hominum paſſus, mortuus, & ſepultus eſt, te, atque omnes vires tuas ſuperauit, ac reſurgens cælos aſcendit, inde venturus iudicare viuos, & mortuos, & ſæculum per ignem.

Tunc ſignat illum cum pollice dexteræ manus in fronte ſigno crucis, dicens:

ACcipe ſignũ crucis Chriſti, atque Chriſtianitatis, quod prius acceptum non cuſtodiuiſti, ſed male deceptus abnegaſti.

Deinde ſurgit ille, & Pontifex, retenta mitra, ſiniſtra ſua illum apprehendit per manum dexteram, dicens:

INgredere in Eccleſiã Dei, à qua incaute oberraſti, ac euaſiſſe te laqueos mortis, agnoſce: horreſce idola: reſpue omnem prauitatem, ſiue ſuperſtitionem hæreticam, vel, gentilem, aut iudaicam. cole

Deum Patrem omnipotentẽ, & Ieſum Chriſtũ filium eius, & Spiritum ſanctum, vnum, viuum, & verum Deum, ſanctam, & indiuiduam Trinitatem.

Tum introducit illum in Eccleſiam per manum, vt eum apprehendit, vſque ad altare maius, coram quo in infimo gradu ille genuflectit. Pontifex vero aſcendit ad medium altaris, vbi depoſita mitra, ſtãs verſus ad illum, dicit abſolute:

OMnipotens ſempiterne Deus, hanc ouem tuam de faucibus lupi tua virtute ſubtractã paterna recipe pietate, & gregi tuo reforma pia benignitate; ne de familiæ tuæ damno inimicus exultet, ſed de conuerſione, & liberatione eius eccleſia tua, vt pia mater de filio reperto gratuletur. Per Chriſtum Dominum noſtrũ. ℟. Amen.

Oremus.

DEus, qui hominẽ ad imaginem tuam conditũ miſericorditer reparas, quẽ mirabiliter creaſti, reſpice propitius ſuper hunc famulũ tuum, vt quod huius ignorantiæ cæcitate hoſtili, & diabolica fraude ſurreptum eſt, indulgentia tuæ pietatis ignoſcat, & abſoluat, & altaribus ſacris, recepta veritatis tuæ communione, reddatur. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. Amen.

Deinde ſedet ibidem Pontifex ſuper faldiſtorio, & accepta mitra, interrogat illum iterum de fide Catholica, dicens:

Credis in Deum Patrem omnipotentem creatorem cæli & terræ?

Reſpondet ille:

Credo.

Interrogatio:

Credis & in Ieſum Chriſtum eius filium, vnicum Dominũ noſtrum natum, & paſſum?

℟. Credo.

Interrogatio.

Credis in Spiritum ſanctum, ſanctam Eccleſiam Catholicam, Sanctorum communionem, remiſsionem peccatorum, carnis reſurrectionem, & vitam æternam poſt mortem?

Reſpondet.

Credo.

Poſtea interrogat Pontifex.

Homo, abrenuntias ſathanæ, & angelis eius?

Reſpondet:

Abrenuntio.

Interrogatio.

Abrenuntias etiam omni ſectæ gentilitatis, vel hæreticæ prauitatis, ſiue Iudaicæ ſuperſtitionis?

Reſpondet:

Abrenuntio.

Interrogatio.

Vis eſſe, & viuere in vnitate ſanctæ fidei Catholicæ?

Reſpondet;

Volo.

Tunc depoſita mitra, ſurgit Pontifex, & reconciliatus accedit ad pedes eius, coram eo genuflectens. Pontifex vero imponit manum dexterã ſuper caput illius, dicens:

Oremus.

Domine Deus omnipotens, pater Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui dignatus es hunc famulum tuum ab errore gentilitatis, vel, mendacio hæreticæ prauitatis, ſiue, iudaicæ ſuperſtitionis clemẽter eruere, & ad Eccleſiam tuam ſanctam reuocare, tu, Domine, emitte in eum Spiritum ſanctum paraclitum de cælis. ℟. Amen.

Spiritum ſapientiæ, & intellectus. ℟. Amen.

Spiritum conſilij, & fortitudinis. ℟. Amen.

Spiritum ſcientiæ, & pietatis. ℟. Amen.

Adimple eum lumine ſplendoris tui, & in nomine eiuſdẽ Domini noſtri Ieſu Chriſti ſignetur ſigno cru✠cis in vitã æternam. ℟. Amen.

Poſt hæc ſi reconciliatus ſit is, qui præcipuus, & notabilis fautor ſchiſmatis extitit, genuflexus, vt ſupra, facit publice profeſsionem, & abiurationẽ. Pontifice cũ mitra in faldiſtorio ante altare ſedente, dicens:

Ego N. comperto diuiſionis laqueo, quo tenebar, diutina mecum deliberatione pertractans prona, & ſpontanea voluntate ad vnitatem ſedis Apoſtolicæ, diuina gratia duce, reuerſus ſum: ne vero non pura mente, ſeu ſimulata reuerſus exiſtimer, ſpondeo ſub ordinis mei caſu, & ana-

thema-

thematis obligatione, atque promitto tibi, tali, Epiſcopo, & per te ſancto Petro Apoſtolorum principi, atque ſanctiſſimo in Chriſto patri, & Domino noſtro, Domino N. Papæ N. & ſucceſſoribus ſuis, me numquam quorumlibet ſuaſionibus, vel quocumque alio modo, ad ſchiſma de quo, Redemptoris noſtri gratia liberante, ereptus ſum, reuerſurũ, ſed ſemper in vnitate Eccleſiæ Catholicæ, & in communione Romani Pontificis per omnia permanſurum, vnde iurans dico per Deum omnipotentem, & ſancta Dei Euangelia, me in vnitate, & communione præmiſsis inconcuſse manſurum. Et ſi (quod abſit) ab hac me vnitate aliqua occaſione, vel argumento diuerſo, periurij reatum incurrens æternæ obligatus pœnæ inueniar, & cum auctore ſchiſmatis habeam in futuro ſæculo portionem.

Deinde ſuper librum Euangeliorum, quem Pontifex ante ſe tenet apertum, pónit ambas manus extenſas, iunctis digitis, dicens:

Sic me Deus adiuuet, & hæc ſancta Dei Euangelia.

Tum producto per Pontificẽ ſigno crucis ſuper reconciliatum, ſurgit reconciliatus, & diſcedit.

Si vero reconciliatus fuerat hæreſiarcha, ſeu præcipuus auctor alicuius hæreſis, omiſſa promiſsione præcedente, facit ſequentem, genuflexus coram Pontifice cum mitra in faldiſtorio ante altare ſedente, dicens:

EGo N. cognoſcens veram Catholicam, & Apoſtolicam fidem, anathematizo hic publice omnem hæreſim, præcipue illam, de qua hactenus extiti infamatus, quæ aſtruere conatur hoc, vel illud. Conſentio autem ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, & Apoſtolicæ ſedi ore, & corde profiteor me credere ſic vel ſic, & eandem fidem tenere, quam ſancta Romana Eccleſia auctoritate Euangelica, & Apoſtolica tenendam tradit. Iurans hoc per ſanctam omouſion, ideſt, eiuſdem ſub-

ſtantiæ Trinitatem, per ſacroſancta Euangelia Chriſti, eos autem, qui contra fidem hanc venerint cum dogmatibus, & ſectatoribus ſuis æterno anathemate dignos eſſe pronuntio. Et ſi ego ipſe (quod abſit) aliquando contra hæc aliquid aſſentiri, aut prædicare præſumpſero, canonum ſeueritati ſubiaceam.

Et mox ambas manus extenſas, digitis non diſiunctis, ponit ſuper librum Euangeliorum, quem Pontifex ante ſe apertum tenet, dicens:

Sic me Deus adiuuet, & hæc ſancta Dei Euangelia.

Tum producto per Pōtificem ſigno crucis ſuper reconciliatum, ſurgit ipſe reconciliatus, & diſcedit.

DE ITINERATIONE Prælatorum.

PRælatus incipiens iter agere, antequam equum aſcendit, inchoat hanc Antiphonam:

In viam pacis.

Canticum Zachariæ.

BEnedictus Dominus Deus Iſrael, quia viſitauit, & fecit redemptionem plebis ſuæ:

Et erexit cornu ſalutis nobis: in domo Dauid pueri ſui.

Sicut locutus eſt per os Sanctorum, qui à ſæculo ſunt prophetarum eius:

Salutem ex inimicis noſtris, & de manu omnium, qui oderunt nos.

Ad faciēdam miſericordiam cum patribus noſtris: & memorari teſtamenti ſui ſancti.

Iuſiurandum, quod iurauit ad Abraham patrem noſtrum, daturum ſe nobis:

Vt ſine timore de manu inimicorum noſtrorum liberati, ſeruiamus illi.

In ſanctitate, & iuſtitia coram ipſo, omnibus diebus noſtris.

Et tu puer, propheta Altiſsimi vocaberis: præibis enim ante faciē Domini parare vias eius:

Ad dandam ſcientiam ſalutis plebi eius: in remiſsionē peccatorum eorum:

Per viſcera miſericordiæ Dei noſtri: in quibus viſitauit nos, oriens ex alto:

Illumi-

Digitized by Google

Illuminare his, qui in tenebris, & vmbra mortis ſedent: ad dirigendos pedes noſtros in viam pacis.
Gloria Patri, & Filio, & Spiritui ſancto.
Sicut erat in principio, & nũc, & ſemper, & in ſæcula ſæculorum. Amen.

Deinde dicit totam Antiphonam, & alia ſequentia.

IN viam pacis, & proſperitatis dirigat nos omnipotens, & miſericors Dominus, & Angelus Raphael comitetur nobiſcum in via, vt cum pace, & ſalute, & gaudio reuertamur ad propria.
Kyrie eleiſon.
Chriſte eleiſon.
Kyrie eleiſon.
Pater noſter.
℣. Et ne nos inducas in tentationem.
℟. Sed libera nos à malo.
℣. Saluos fac ſeruos tuos.
℟. Deus meus ſperantes in te.
℣. Mitte nobis Domine auxilium de ſancto.
℟. Et de Sion tuere nos.
℣. Eſto nobis Domine turris fortitudinis.
℟. A facie inimici.
℣. Nihil proficiat inimicus in nobis.
℟. Et filius iniquitatis non apponat nocere nobis.
℣. Benedictus Dominus die quotidie.
℟. Proſperum iter faciat nobis Deus ſalutarium noſtrorum.
℣. Vias tuas Domine demonſtra nobis.
℟. Et ſemitas tuas edoce nos.
℣. Vtinam dirigantur viæ noſtræ.
℟. Ad cuſtodiendas iuſtificationes tuas.
℣. Erunt praua in directa.
℟. Et aſpera in vias planas.
℣. Angelis ſuis Deus mandauit de te.
℟. Vt cuſtodiant te in omnibus vijs tuis.
℣. Domine exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiſcum.
℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

DEus, qui filios Iſrael per maris medium ſicco veſtigio ire feciſti, quique tribus Magis iter ad te, ſtella duce, pandiſti, tribue nobis, quæſumus, iter proſperum, tẽpuſq. tranquillũ: vt Angelo tuo ſancto comite ad eum, quo pergimus, locum, ac demum ad æternæ ſalutis portum peruenire feliciter valeamus.

DEus, qui Abraham puerũ tuum de Vr Chaldæorũ eductum per omnes ſuæ peregrinationis vias illæſum cuſtodiſti, quæſumus, vt nos famulos tuos cuſtodire digneris: eſto nobis, Domine, in procinctu ſuffragium, in via ſolatium, in æſtu vmbraculum, & in pluuia, & frigore tegumentum, in laſsitudine vehiculum, in aduerſitate præſidium, in lubrico baculus, in naufragio portus: vt, te duce, quo tendimus, proſpere perueniamus, & demum incolumes ad propria redeamus.

ADeſto, quæſumus, Domine, ſupplicationibus noſtris, & viam famulorum tuorum in ſalutis tuæ proſperitate diſpone: vt inter omnes viæ, & vitæ huius varietates tuo ſemper protegamur auxilio.

PRæſta, quæſumus omnipotens Deus, vt familia tua per viam ſalutis incedat, & beati Ioannis præcurſoris hortamenta ſectando ad eum, quem prædixit, ſecura perueniat, Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum filium tuũ, qui tecum viuit, & regnat in vnitate Spiritus ſancti Deus, per omnia ſæcula ſæculorum.

℞. Amen.

Tum dicit Pontifex:

℣. Procedamus cum pace.

℞. In nomine Domini.

Et diſcedunt.

ORDO AD RECIPIENDUM proceſsionaliter Prælatum, vel Legatum.

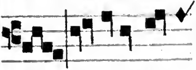
CVm Prælatus, vel Legatus ciuitatẽ aliquam, vel oppidum inſigne eſt ingreſſurus, proceſsio cleri ex more loci ordinata cum cru-

ce pro-

ce procedit illi obuiam extra portam vrbis, & cum Legatus, ſiue Prælatus aduenerit, Prælatus eius loci indutus amictu, ſtola, pluuiali, & mitra pretioſis, ſiue primam dignitatẽ habens indutus ſuperpelliceo, & pluuiali pretioſo offert veniẽti crucem oſculandam, quam Legatus, ſeu Prelatus ex equo, vel ſi maluerit, deſcendens in terrã ſuper tapetem ſtratum genuflexus deuote oſculatur. Tum, ſi intrans eſt Epiſcopus, vel maior, aut Presbyter, vel Epiſcopus Cardinalis, Cantores incipiunt, & proſequuntur Antiphonam:

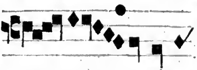
Sacerdos, & Pon ti-

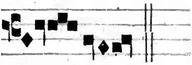
fex, & virtutum o-

pifex paſtor bone in

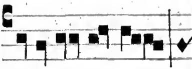

po pulo ſic pla-

cuiſti Domino.

Vel dicatur Reſponſorium.

Ecce Sacerdos magnus,

qui in diebus ſu is

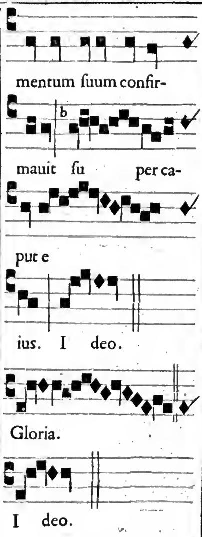
placuit De

o. I deo iure iu-

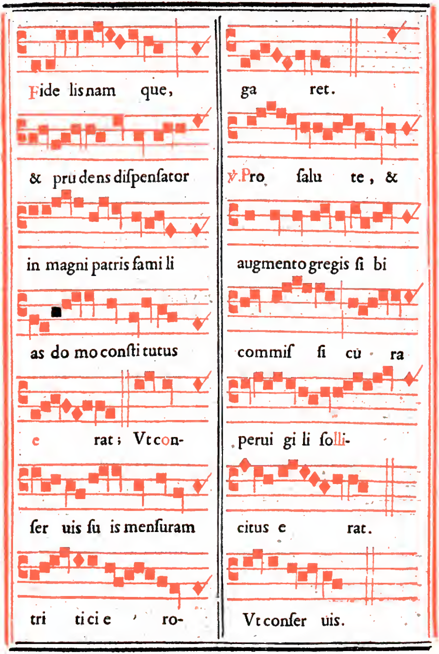
ran-

Si vero Legatus recipiendus ſit Diaconus Cardinalis, cantatur Reſponſorium.

Fide-

Fide lis nam que,
& pru dens diſpenſator
in magni patris fami li
as do mo conſti tutus
e rat; Vt con-
ſer uis ſu is menſuram
tri ti ci e ro-
ga ret.
℣. Pro ſalu te, &
augmento gregis ſi bi
commiſ ſi cu ra
perui gi li ſolli-
citus e rat.
Vt conſer uis.

Si autem duo, vel plures reciperentur Legati, etiamſi non eſſent Epiſcopi, vel Presbyteri Cardinales, cantatur Antiphona:

In porta autem vrbis conſueuerunt magiſtratus illius obuiare Legato, vel Prælato primo intranti, ac illum benigne ſuſcipere, & aſſociare, ac baldachinum ſuper eum deferre. Incepta Antiphona, proceſsio, quæ locum habere debet immediate ante crucem Prælati, niſi interſint canonici Cathedralis Eccleſiæ, ordine ſuo progreditur, & cantantur poſt dictas Antiphonas, ſeu Reſponſoria, alia Cantica, vel Hymni, prout magis placebit, vſque ad Eccleſiam maiorem, ſeu principalem loci. Si vero proceſsioni interſint canonici Eccleſiæ Cathedralis, illi ſoli poſsũt ire poſt crucem Legati immediate ante eum. Equitantes vero omnes equitare debent ante proceſsioné; togati vero debent Legatum, ſeu Prælatum ſequi. Cum Prælatus, ſeu Legatus deſcẽderit, & intrat portam maioris, ſeu principalis Eccleſiæ, Prælatus Eccleſiæ, ſeu maiorem dignitatem habens, indutus vt ſupra, detecto capite offert illi aſperſorium cum aqua bene-

dicta,

dicta, quod Prælatus, ſeu Legatus accipiẽs aſpergit primo ſeipſum, deinde alios. Tum idem Prælatus Eccleſiæ, ſeu primam dignitatem habens offert ei nauiculam, aliquo alio Sacerdote ſuperpelliceo induto thuribulum porrigente, & Legatus, ſeu Prælatus imponit incenſum, & ſtatim Prælatus Eccleſiæ, ſeu dignitatem habens incenſat ipſum Prælatum, ſeu Legatum ſtãtem cooperto capite, more cõſueto. Deinde procedunt ad altare maius Eccleſiæ; & ibi ſuper faldiſtorio ante infimum gradum altaris parato procumbit, & orat Prælatus, ſeu Legatus. Interim verò Prælatus Eccleſiæ, ſeu dignitatem maiorem habẽs ſtans in cornu Epiſtolæ altaris verſus ad orãtem detecto capite, dicit:

℣. Protector noſter aſpice Deus.

℟. Et reſpice in faciem Chriſti tui.

Cum omnibus ſequentibus, ſi receptus ſit Prælatus, aut Legatus, Epiſcopus, vel Preſbyter Cardinalis. Si vero ſit Diaconus Cardinalis, omiſſo, verſu præcedente, dicit ſequẽtes tantum:

℣. Saluum fac ſeruum tuum.

℟. Deus meus ſperãtem in te.

℣. Mitte ei Domine auxilium de ſancto.

℟. Et de Sion tuere eum.

℣. Nihil proficiat inimicus in eo.

℟. Et filius iniquitatis non apponat nocere ei.

℣. Domine exaudi orationem meam.

℟. Et clamor meus ad te veniat.

℣. Dominus vobiſcum.

℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

Omnipotens ſempiterne Deus, qui facis mirabilia magna ſolus, protende ſuper hunc famulum tuũ, & cunctas cõgregationes illi commiſſas Spiritum gratiæ ſalutaris, & vt in veritate tibi complaceat, perpetuum ei rorem tuæ benedictionis infunde. Per Christum Dominum noſtrum.

℟. Amen.

His dictis, cantores cãtant aliquam Antiphonam eis magis

placen-

placentem de Sancto Patrono Eccleſiæ cum verſiculo de eodem Sancto. Et cum dicitur verſiculus ſurgens Prælatus, vel Legatus aſcendit ad altare oſculaturque illud in medio, deinde procedit ad cornu Epiſtolæ, vbi ſtans ad ipſum altare verſus cantat Orationem de dicto Sancto; deinde ad medium altaris reuertitur, vbi ſtans dat benedictionē ſolemnem populo, dicens: **Sit nomen Domini benedictum &c.** Qua data, facit promulgari per vnum ex ſuis, ſiue ex beneficiatis Eccleſiæ indulgentias, quas ipſe intereſſentibus concedit; deinde Prælatus Eccleſiæ, & alij, dimiſsis paramētis, aſſociant illum vſque ad diuerſorium ſuum. Cum vero nouus Prælatus primo ad Eccleſiam ſuam veniens recipitur: loco orationis prædictæ. Omnipotens ſempiterne Deus; &c. dicitur ſequens oratio.

Oremus.

DEus omnium fidelium paſtor, & rector, famulū tuum N. quem Eccleſiæ tuæ præeſſe voluiſti, propitius reſpice, da ei, quæſumus, verbo, & exēplo, quibus præeſt, proficere, vt ad vitam vna cū grege ſibi credito perueniat ſempiternam. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℞. Amen.

ORDO AD VISITANDAS Parochias.

PONTIFEX viſitaturus diœceſim, & parochias ſuas, cum ad ciuitatem, ſeu oppida ſuæ diœceſis peruenerit, recipitur proceſsionaliter eo ordie, prout ſupra in receptione Prælati, ſeu Legati dictum eſt. Hoc ſolo dempto, quod loco orationis. Omnipotens ſempiterne Deus, qui facis mirabilia magna &c. ſeu Deus omnium &c. ipſo Prælato ante altare in faldiſtorio genua flectente, dicitur ſequens oratio.

Oremus.

DEus humilium viſitator, qui eos paterna dilectione conſolaris, prætende ſocietati noſtræ gratiam tuam; vt

per

per eos, in quibus habitas, tuũ in nobis ſentiamus aduentum Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. Amen.

Qua finita, Pontifex ſurgens aſcendit ad altare maius, oſculaturq. illud in medio, & ibidē populo ſolemniter benedicit.

Deinde, vel in medio Miſſæ verſus ad populũ ſedens proponit populo causas aduentus ſui, quia ſacri canones, & Eccleſiaſticus ordo hoc fieri præcipiunt propter multa.

Primo, ad abſoluendas animas defunctorum.

Secundo, vt ſciat, & videat qualiter Eccleſia ipſa ſpiritualiter, & temporaliter gubernetur; quomodo ſe habeat in ornamētis; qualiter ibi Eccleſiaſtica Sacramenta miniſtrantur; & diuina officia peraguntur; quale ſeruitium ibi impenditur; qualis ſit vita miniſtrorum, & populi, vt ex officio inquiſitionis ſuæ per eum, ſi qua in præmiſſis corrigenda fuerint, corrigantur, & emendentur:

Tertio, ad adulteria, fornicationes, ſacrilegia, diuinationes, & ſimilia publica in populo punienda, ad quod interdũ non ſufficiunt Eccleſiarũ Rectores; oſtendens diligenter populo, quam damnabilia, & deteſtanda ſunt crimina ipſa.

Quarto, propter caſus, qui de iure, vel conſuetudine ad Epiſcopũ dumtaxat pertinere noſcuntur, qui in conſtitutionibus ſynodalibus cōtinētur, in quibus nullus alius ſe intromittere poteſt, proteſtās plebi, quod ſi quis, vel, ſi qua in aliquo ipſorum caſuum, vel in quocumque alio conſilio eius indiguerit, paratus ſit benigne audire, & conſilium, & abſolutionem impendere; ac pænitentiã miſericorditer iniungere ſalutarem.

Quinto, ad exhibendũ Sacramentum Confirmationis, cuius ſolus Epiſcopus ordinarius miniſter eſt.

Deinde inducit diligenter populũ ad pænitentiam, & inſtruit in Eccleſiaſticis Sacramentis, & in articulis fidei, & qualiter debent declinare à malo, & facere bonum; fugere vitia, & ſectari virtutes; al-

teri non facere, quod ſibi fieri nolunt. His expletis, fit populi confeſsio, & abſolutio generalis, & indulgentia datur per Pontificem. Poſt hæc Pontifex, depoſita cappa, induitur amictu, ſtola, pluuiali violacei, vel nigri coloris, & mitra ſimplici, & ſtans cum mitra iuxta altare verſus ad populum incipit Antiphonam:

S i iniquitates.

Poſtea cum miniſtris, ſeu capellanis ſuis dicit Pſalmum.

Pſalmus.

De profundis clamaui ad te Domine: Domine exaudi vocem meam.

F iant aures tuæ intendentes, in vocem deprecationis meæ.

S i iniquitates obſeruaueris Domine: Domine quis ſuſtinebit?

Q uia apud te propitiatio eſt: & propter legem tuam ſuſtinui te Domine.

S uſtinuit anima mea in verbo eius: ſperauit anima mea in Domino.

A cuſtodia matutina vſque ad noctem: ſperet Iſrael in Domino.

Q uia apud Dominum miſericordia: & copioſa apud eum redemptio.

E t ipſe redimet Iſrael, ex omnibus iniquitatibus eius.

R equiem æternam dona eis Domine: & lux perpetua luceat eis.

Tum dicit totã Antiphonam:

S i iniquitates obſeruaueris Domine: Domine quis ſuſtinebit?

Quia dicta, depoſita mitra, dicit

K yrie eleiſon.

C hriſte eleiſon.

K yrie eleiſon:

P ater noſter.

Quod ſecrete completur. Et interim accepto aſperſorio, cum aqua benedicta, tertio aſpergit ante ſe, deinde impoſito incenſo in thuribulo, & illo benedicto, eodem modo incenſat. Quo facto, pronuntiat verſus:

E t ne nos inducas in tentationem.

℟. S ed libera nos à malo.

℣. I n memoria æterna erunt iuſti.

℟. A b auditione mala non timebunt.

℣. A porta inferi.
℟. E rue Domine animas eorum.
℣. R equiem æternam dona eis Domine.
℟. E t lux perpetua luceat eis.
℣. D omine exaudi orationem meam.
℟. E t clamor meus ad te veniat.
℣. D ominus vobiſcum.
℟. E t cum ſpiritu tuo.

Oremus.

Deus, qui inter Apoſtolicos Sacerdotes famulos tuos Pontificali feciſti dignitate vigere; præſta, quæſumus, vt eorum quoque perpetuo aggregentur conſortio. Per Chriſtum Dominum noſtrũ.
℟. A men.

Deinde aqua benedicta, thuriferario, duobus ceroferarijs, cruce, & clero præcedentibus, & cantãtibus Reſponſorium.

Qui Lazarum reſuſcitaſti à monumento fœtidum, Tu eis, Domine, dona requiem, & locum indulgentiæ.
℣. Qui venturus es iudicare viuos, & mortuos, & ſæculum per ignem. Tu eis Domine.

Pontifex cum mitra exit ad cœmeteriũ interim dicens cũ miniſtris ſuis Antiphonam.

S i iniquitates &c.

Pſalmus.

DE profundis clamaui ad te Domine: Domine exaudi vocem meam.
F iant aures tuæ intendentes, in vocem deprecationis meæ.
S i iniquitates obſeruaueris Domine: Domine quis ſuſtinebit?
Q uia apud te propitiatio eſt: & propter legem tuam ſuſtinui te Domine.
S uſtinuit anima mea in verbo eius: ſperauit anima mea in Domino.
A cuſtodia matutina vſque ad noctem: ſperet Iſrael in Domino.
Quia apud Dominum miſericordia: & copioſa apud eum redemptio.
Et ipſe redimet Iſrael, ex omnibus iniquitatibus eius.
Requiem æternam dona eis Domine, & lux perpetua luceat eis.

Et Antiphona repetitur:

Si iniquitates obſeruaueris

Digitized by Google

Domine, Domine quis ſuſtinebit?

Quibus omnibus dictis, cum fuerint in medio cœmeterij, ſubſiſtunt ſuo ordine, & chorus cantat Reſponſorium:

L ibera me Domine de morte æterna, in die illa tremenda. Q uādo cæli mouendi ſunt, & terra. Dum veneris iudicare ſæculum per ignem.

℣. T remens factus ſum ego, & timeo, dum diſcuſsio venerit, atque ventura ira. Quando cæli mouendi ſunt, & terra.

℣. D ies illa, dies iræ, calamitatis, & miſeriæ, dies magna, & amara valde. Dum veneris iudicare &c.

℣. R equiem æternām dona eis Domine: & lux perpetua luceat eis.

Tum repetitur Reſponſoriū:

L ibera me Domine, &c.

Vſque ad primum verſum. Interim dum Reſponſorium repetitur, offertur per digniorē Eccleſiæ nauicella, & per aliū ex miniſtris thuribulum Pontifici, qui imponit incenſum more conſueto. Reſponſorio repetito, chorus cantat:

K yrie eleiſon.
C hriſte eleiſon.
K yrie eleiſon.

Mox Pontifex, mitra depoſita, conuenienti voce dicit:

P ater noſter.

Deinde aſpergit, & incenſat, prout fecit in Eccleſia. Quo facto dicit verſus:

E t ne nos inducas in tentationem.

℟. S ed libera nos à malo.

℣. I n memoria æterna erunt iuſti.

℟. A b auditione mala non timebunt.

℣. A portá inferi.

℟. E rue Domine animas eorum.

℣. R equiem æternam, &c.

℟. E t lux perpetua luceat eis.

℣. D omine exaudi orationem meam.

℟. E t clamor meus ad te veniat.

℣. D ominus vobiſcum.

℟. E t cum ſpiritu tuo.

Oremus.

DEus, qui inter Apoſtolicos Sacerdotes famulos tuos Sacerdotali feciſti dignitate vigere, præſta, quæſumus,

vt eorum quoque perpetuo aggregentur conſortio.

DEus veniæ largitor, & humanæ ſalutis amator, quæſumus clementiam tuam, vt noſtræ congregationis fratres, propinquos, & benefactores, qui ex hoc ſæculo tranſierunt, beata Maria ſemper virgine intercedẽte, cum omnibus Sanctis tuis ad perpetuæ beatitudinis conſortium peruenire concedas.

DEus, cuius miſeratione animæ fidelium requieſcunt, famulis, & famulabus tuis omnibus hic, & vbique in Chriſto quieſcentibus da propitius veniam peccatorum; vt à cunctis reatibus abſoluti tecum ſine fine lætentur. Per Chriſtum Dominũ noſtrum.

℟. Amen.

℣. Requiem æternam dona eis Domine.

℟. Et lux perpetua luceat eis.

Tum duo cantores dicunt.

℣. Requieſcant in pace.

℟. Amen.

Et mox Põtifex, eleuata dextera, producit ſignum crucis ab omni parte ſuper cæmeteriũ.

Tum accepta mitra per Pontificem, reuertuntur omnes ad Eccleſiam ordine, quo venerunt, choro dicente congruenti voce ſine nota totum Pſalmũ. Miſerere mei Deus: ſecũdum magnam miſericordiam tuam. cum ℣. Requiem æternam dona eis Domine. Et lux perpetua luceat eis.

Quem etiam Pontifex ipſe dicit voce demiſſa cum miniſtris, ſeu capellanis ſuis: quibus dictis, & Pontifice ad chorum ante maius altare peruento, Pontifex depoſita mitra, ſtans ibidem in medio verſus ad altare dicit:

Kyrie eleiſon.

Chriſte eleiſon.

Kyrie eleiſon.

Pater noſter.

℣. Et ne nos inducas in tentationem.

℟. Sed libera nos à malo.

℣. A porta inferi.

℟. Erue Domine animas eorum.

℣. Domine exaudi orationem meam.

℟. Et clamor meus ad te veniat.

℣. Dominus vobiſcum.
℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

ABſolue, quæſumus, Domine, animas famulorũ, famularumque tuarũ ab omni vinculo delictorum, vt in reſurrectionis gloria inter Sanctos, & electos tuos reſuſcitati reſpirent. Per Chriſtum Dominum noſtrum.
℟. Amen.

His peractis, depoſitis ſtola, & pluuiali nigris, ſeu violaceis, & aſſumptis albis incipit viſitationem à Sãctiſsima Euchariſtia, ad Baptiſterium, inde ad ſancta Olea, ad ſacras Reliquias, tum ad altaria, & capellas, & ſacras Imagines, item ad ſacriſtiam, & cæmeterium ſe confert; poſt ad ædes canonicales, hoſpitalia, confraternitates, & alia loca pia. Poterit poſtea Pontifex confirmare pueros, præmiſſa monitione, & alijs ſeruatis, prout ſupra in principio de confirmandis dictum eſt.

Expedita itaque Confirmatione, & benedictis ornamentis (ſi quæ benedicẽda ſunt) depoſitiſque indumentis Eccleſiaſticis, confeſsiones, & deinde quærelas (ſi quæ ſunt) audit. Tum de conuerſatione Cleri, & populi, ac qualiter ſpiritualia, & temporalia in ipſa Eccleſia miniſtrantur, & de libris, ac ornamentis diligenter de plano inquirit.

Peracta demum viſitatione illius loci, & omnibus expeditis, cũ diſcedere voluerit Pontifex in ſuo habitu communi accedit ad Eccleſiam, & ſtans ante altare in cornu Epiſtolæ verſus ad illud, dicit Pſalmum De profundis: totum cum Requiem æternam. & Antiphona. Si iniquitates. deinde dicit.

Pater noſter.
℣. Et ne nos inducas in tentationem.
℟. Sed libera nos à malo.
℣. A portá inferi.
℟. Erue Domine animas eorum.
℣. Requieſcant in pace.
℟. Amen.
℣. Domine exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.

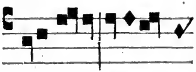
℣. Dominus vobiſcum.
℟. Et cum ſpiritu tuo.
Oremus.

DEus, cuius miſeratione animæ fidelium requieſcũt, famulis, & famulabus tuis omnibus hic, & vbiq. in Chriſto quieſcentibus da propitius veniam peccatorum, vt à cunctis reatibus abſoluti, tecum ſine fine lætentur. Per Chriſtum Dominum noſtrum.
℟. Amen.

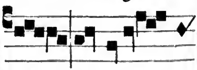
Poſt hæc diſcedit, quo voluerit.

ORDO AD RECIPIENdum proceſsionaliter Imperatorem.

QVando Imperator venit ad aliquam vrbem, vel oppidũ inſigne, clerus vrbis obuiam venit ei proceſſionaliter, vt dictum eſt ſuperius de receptione Prælati, vel Legati, tamen extra portam aliquantulũ magis remote, quã Prælato, & Legato fieri ſolet. Imperator ex equo, vel (quod magis conuenit) deſcendens in terra ſuper tapete ſtratum genuflexus oſculatur ibidem crucem, & ſub baldachino ducitur vſque ad Eccleſiam. Proceſſio præcedit immediate Imperatorem, & is, qui gladiũm Imperatori præfert, equitat immediate poſt Prælatũ proceſſionis. Si vero Legatus Apoſtolicus Imperatorem reciperet, aut cum eo vrbem intraret, vel alias ſecum iret, vel equitaret, ille, qui gladium Imperatori præfert, & alius crucem Legati portans ſimul ire debent. Crux Legati, quia debetur ei latria, erit à dexteris, & gladius Imperatoris à ſiniſtris. Interim dum procedunt ad Eccleſiam cantatur Antiphona.

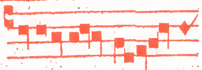

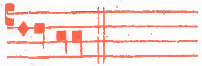
Ecce mitto Angelum

me um, qui præpara-

bit-

Et poſt Antiphonam prædi-ctam cantantur hymni vel alia cantica deuota, prout magis placebit. Cum Imperator deſcenderit, & intrat Eccleſiam, Prælatus Eccleſiæ, accepto aſperſorio, aſpergit eum, deinde alios in genere, & procedunt vſque ad altare maius, coram quo Imperator genuflectit ſuper faldiſtorio ibidem ſibi parato. Prælatus vero Eccleſiæ aſcendit ad cornu Epiſtolæ altaris, vbi ſtans verſus ad orantem, detecto capite, dicit:

℣. Deus iudicium tuum Regi da.

℟. Et iuſtitiam tuam filio Regis.

℣. Saluum fac N. Imperatorem noſtrum Domine.

℟. Deus meus ſperantẽ in te.

℣. Mitte ei Domine auxilium de ſancto.

℟. Et de Sion tuere eum.

℣. Nihil proficiat inimicus in eo.

℟. Et filius iniquitatis non apponat nocere ei.

℣. Fiat pax in virtute tua.

℟. Et abundantia in turribus tuis.

℣. Domine exaudi orationẽ meam.

℟. Et clamor meus ad te veniat.

℣. Dominus vobiſcum.

℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

DEus, in cuius manu ſunt corda Regum, inclina ad preces humilitatis noſtræ aures miſericordiæ tuæ, & Imperatori noſtro famulo tuo N. regimen tuæ ſapientiæ appone, vt hauſtis de tuo fonte cõſilijs, & tibi placeat, & ſuper omnia regna præcellat.

PRætende Dñe, quæſumus, famulo tuo N. Imperatori noſtro dexteram cæleſtis auxilij, vt te toto corde perquirat, & quæ digne poſtulat, aſſequi mereatur. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. Amen.

Dein-

Deinde ſi Prælatus ſit Epiſcopus, vel maior, ſtans ante altare benedicit ſolemniter populo dicens: **Sit nomen Domini benedictum, &c.**

Intellige, ſi nõn ſit præſens Legatus, quia benedicet Legatus, ſi ſit præſens ibi. Qua benedictione data, depoſitis ſacris veſtibus, aſſociat Imperatorem vſque ad eius hoſpitiũ. Si autem Prælatus ipſe non ſit Epiſcopus, vel maior, finitis orationibus prædictis, depoſitis veſtibus ſacris, aſſociat, vt ſupra.

ORDO AD RECIPIENDUM proceſsionaliter Regem.

QVando Rex ad aliquam vrbẽ, aut oppidũ inſigne venit, clerus proceſsionaliter obuiam vadit ei extra portam, vbi Rex ex equo vel (quod magis conuenit) deſcẽdens in terra ſuper tapete ſtratum genuflexus oſculatur crucem, quæ per Prælatum ſibi porrigitur. Deinde ſub baldachino ducitur vſque ad Eccleſiam ordine ſupradicto. Interim cantatur Reſponſorium.

uit

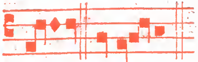
uit e ũ in cõſpe ƈu

Re gum,& nõ confun-

de tur. Et ex.

℣. G lo ri a. Et excelſum.

Deinde cantantur hymni, vel alia cantica magis placentia. Cum Rex Eccleſiam intrat, Prælatus, accepto aſperſorio, aſpergit eum, deinde alios in genere; & procedunt vſque ad altare maius, coram quo Rex genufle&it ſuper faldiſtorio ibidem parato, & orat. Prælatus vero aſcendit ad cornu Epiſtolæ altaris, vbi ſtans verſus ad orantem, dete&o capite dicit:

℣. D eus iudicium tuum Regi da.
℟. E t iuſtitiam tuã filio Regis.
℣. S aluum fac Regem noſtrũ Domine.
℟. Deus meus ſperantẽ in te.
℣. Mitte ei Domine auxilium de ſan&o.
℟. E t de Sion tuere eum.
℣. N ihil proficiat inimicus in eo.
℟. E t filius iniquitatis non apponat nocere ei.
℣. F iat pax in virtute tua.
℟. E t abundantia in turribus tuis.
℣. Domine exaudi orationẽ meam.
℟. E t clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiſcum.
℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

DEus, cui omnis poteſtas, & dignitas famulatur; da huic famulo tuo Regi noſtro N. proſperum ſuæ dignitatis effe&um, in qua te ſemper timeat, tibique iugiter placere contendat. Per Chriſtum Dominum noſtrum.
℟. Amen.

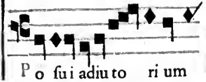
Deinde

Deinde Prælatus, ſi ſit Epiſcopus, vel maior, accedit ad medium altaris, & ibi populo ſolemniter benedicit. Tũ ſacris dimiſsis veſtibus, Regem vſq; ad hoſpitium comitatur.

ORDO AD RECIPIENDUM proceſsionaliter Principem magnæ potentiæ.

QVando Princeps magnæ potentiæ ad aliquam vrbẽ, aut inſigne oppidum venit, clerus proceſsionaliter ei obuiam venit extra portã. Vbi Princeps ex equo, vel, quod magis conuenit, deſcendens in terra ſuper tapete ſtratum genuflexus oſculatur crucem, quæ per Prælatum ſibi porrigitur.

Deinde ſub baldachino ducitur vſque ad Eccleſiam ordine ſupradicto. Interim cantatur Reſponſorium:

uum

Deinde cantantur hymni, vel alia cantica magis placentia. Cum Princeps Eccleſiam intrat, Prælatus, accepto aſperſorio, aſpergit eũ, deinde alios in genere, & procedunt vſque ad altare maius, coram quo Princeps genuflectit ſuper faldiſtorio ibidem ſibi parato, & orat. Prælatus vero aſcendit ad cornu Epiſtolæ altaris, vbi ſtans verſus ad orantem, detecto capite, dicit:

℣. Saluum fac Principem noſtrum Domine.

℟. Deus meus ſperantẽ in te.

℣. Mitte ei Domine auxilium de ſancto.

℟. Et de Sion tuere eum.

℣. Nihil proficiat inimicus in eo.

℟. Et filius iniquitatis non apponat nocere ei.

℣. Fiat pax in virtute tua.

℟. Et abundantia in turribus tuis.

℣. Domine exaudi orationem meam.

℟. Et clamor meus ad te veniat.

℣. Dominus vobiſcum.

℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

Deus, cui omnis poteſtas, & dignitas famulatur, da huic famulo tuo Principi noſtro N. proſperum ſuæ dignitatis effectum, in qua te ſemper timeat, ibique iugiter placere cõtendat. Per Chriſtum

Domi-

Dominum noſtrum.
℟ Amen.
Deinde Prælatus, ſi ſit Epiſcopus, vel maior, accedit ad medium altaris, & ibi populo ſolemniter benedicit. Tum ſacris dimiſsis veſtibus, Principem vſque ad hoſpitium comitatur.

ORDO AD RECIPIENdum proceſsionaliter Imperatricem, vel Reginam.

QVando Imperatrix, vel Regina ad aliquam vrbem, aut inſigne oppidum venit, clerus proceſsionaliter obuiam venit ei extra portam. Imperatrix, vel Regina ex equo, vel, (quod magis conuenit,) deſcendens in terra ſuper tapetē ſtratū genuflexa oſculatur crucem, quæ per Prælatum ſibi porrigitur. Deinde ſub baldachino ducitur vſque ad Eccleſiam ordine conſueto. Interim cantatur Reſponſorium:

Deinde cantantur hymni, vel alia cantica magis placentia. Cum Imperatrix, vel Regina Eccleſiam intrat, Prælatus, accepto aſperſorio, aſpergit eã, deinde alios in genere, & procedunt vſque ad altare maius, coram quo Imperatrix, vel Regina genufle‌ctit ſuper faldiſtorio ibidem ſibi parato, & orat. Prælatus vero aſcendit ad cornu Epiſtolæ altaris, vbi

Digitized by Google

ſtans verſus ad orantem, detecto capite, dicit:

℣. Saluam fac ancillam tuam Domine.

℟. Deus meus ſperantē in te.

℣. Mitte ei Domine auxilium de ſancto.

℟. Et de Sion tuere eam.

℣. Nihil proficiat inimicus in ea.

℟. Et filius iniquitatis non apponat nocere ei.

℣. Fiat pax in virtute tua.

℟. Et abundantia in turribus tuis.

℣. Domine exaudi orationem meam.

℟. Et clamor meus ad te veniat.

℣. Dominus vobiſcum.

℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

Deus, cuius prouidentia in ſui diſpoſitione non fallitur, ineffabilem clementiam tuam ſupplices exoramus, vt ſicut Eſther Reginā Iſraeliticæ plebis cauſa ſalutis ad Regis Aſſueri thalamum, regniq. ſui conſortium tranſire feciſti, ita hanc famulam tuam Chriſtianæ plebis ſalutis gratia ad gratiam tuam tranſire facias; vt tibi ſuper omnia iugiter placere deſideret, &, te inſpirante, quæ tibi placita ſunt, toto corde perficiat, & dextera tuæ potentiæ illam ſemper, hic, & vbique circumdet. Per Chriſtum Dominum noſtrum.

℟. Amen.

Deinde Prælatus, ſi ſit Epiſcopus, vel maior, accedit ad medium altaris, & ibi ſolemniter populo benedicit. Tum ſacris dimiſsis veſtibus, Imperatricem, vel Reginam vſque ad hoſpitium comitatur.

ORDO AD RECIPIENDUM proceſsionaliter Principiſſam magnæ potentiæ.

Principiſſa magnæ potentiæ recipitur proceſsionaliter eo modo, & ordine, prout ſupra de Imperatrice, vel Regina dictum eſt, hoc ſolo excepto, quod loco orationis, Deus cuius prouidentia, &c. dicitur hæc ſequens.

Quæſumus omnipotens Deus, vt hanc famulam tuam vbique ſapientia tua doceat, & confortet, atque eam Eccleſia tua fidelem ſemper agnoſcat. Per Chriſtum &c.

DE OFFICIO, QVOD poſt Miſſam ſolemnem pro defunctis agitur.

IN exequijs S.R.E. Cardinalis, ſeu Metropolitani, aut Epiſcopi proprij, ſeu Imperatoris, Regis, vel Ducis magni, aut Domini loci, finita Miſſa, ordinantur in loco, vbi abſolutiones fieri debebunt, in capite loci, in medio, vnum faldiſtorium pro illo, qui celebrauit, & in quatuor angulis quatuor ſcabella, videlicet, in quolibet angulo vnũ ſcabellũ. Subdiaconus accipit crucem proceſsionalem, vnus Acolitus accipit thuribulũ cũ igne, & nauiculam cum thure, & cochleari, alius Acolitus vas aquæ benedictæ cum aſperſorio, & duo alij Acoliti duo candelabra cum luminaribus ardẽtibus capiunt. Interim Prælatus, qui celebrauit, apud faldiſtoriũ prope altare deponit planetam, &, ſi placet, poterit deponere dalmaticam, & tunicellã, & accipit pluuiale nigrũ, & mitram ſimplicem, & quatuor alij Prælati (ſi adſint) accedent ad ſacriſtiam, vel aliũ locum cõuenientem, & propinquum, vbi quilibet eorum accipit ſuper rochetum, vel (ſi ſit regularis) ſupra ſuperpelliceũ, amictũ, ſtolam, pluuiale nigrũ, & mitram ſimplicem; ſi ea vti poſſunt, ſin minus biretum, & omnes ſic parati accedũt apud Prælatum celebrãtem paratũ, cum quo vadunt ad caſtrum doloris, ſeu feretrũ, aut ſepulturam, vel aliũ locum, in quo abſolutiones fieri conſueuerũt, hoc ordine. Præcedãt duo Acoliti vnus cũ thuribulo, & nauicula incenſi; alius cũ vaſe aquæ benedictæ, & aſperſorio; tum duo alij Acoliti cum duobus alijs candelabris, & candelis accenſis, in quorum medio erit Subdiaconus qui in Miſſa cãtauit epiſtolam paratus de-

ferens crucem; poſt eũ duo iuniores Prælati, deinde duo ſeniores, & quilibet eorũ penes ſe habebit vnũ capellanũ ſuperpelliceo indutũ, qui mitra ſibi ſeruiat, & vnũ ſcutiferum, qui cereum accenſum portet: Vltimo loco incedet Prælatus, qui Miſſam celebrauit, ad ſiniſtram habẽs Diaconũ paratũ, qui eum comitetur, & poſt eũ capellani ſuperpelliceis induti. Si vero non adſint quatuor Prælati, loco deficientiũ parãtur digniores canonici Eccleſiæ, vel alij in dignitate cõſtituti ſupra ſuperpelliceã pluuialibus nigris, & ordine ſupradicto procedunt ad locum abſolutionis, vbi cum fuerint, locantur hoc ordine. Thuriferarius cum Acolito deferente aquã benedictam ſubſiſtunt in capite loci parte dextera. Acoliti vero, ceroferarij, ac Subdiaconus cum cruce vadunt ad pedes loci; & Subdiaconus cum cruce collocabit ſe in medio eorum. Iunior Prælatus ſedebit in ſcabello in angulo caſtridoloris ad pedem dexterum; alius poſt eũ in angulo ad humerũ ſiniſtrum; tertius in angulo ad pedẽ ſiniſtrum; quartus, qui erit ſenior, in angulo ad humerũ dexterũ loci. Celebrans vero ſedebit in faldiſtorio in capite loci in medio, ita vt crucem directo reſpiciat. Omnibus ſic ordinatis, ſurget celebrans detecto capite, omnibus ſimiliter ſurgentibus, & incipiet in tono lectionis, abſolute Orationem.

NOn intres in iudicium cũ ſeruo tuo, Domine, quoniam nullus apud te iuſtificabitur homo, niſi per te omniũ peccatorũ ei tribuatur remiſſio: non ergo eum tua, quæſumus, iudicialis ſententia premat, quem tibi vera ſupplicatio fidei Chriſtianæ commendat, ſed gratia tua illi ſuccurrẽte, mereatur euadere iudiciũ vltionis, qui dum viueret, inſignitus eſt ſignaculo ſanctæ Trinitatis. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. **Amen.**

Qua finita, omnes ſedent coopertis capitibus, & Cantores incipiunt Reſponſorium:

Subuenite Sancti Dei, occurrite Angeli Domini ſuſcipien-

tes animam eius, Offerentes eam in conſpectu Altiſsimi.

℣. Suſcipiat te Chriſtus, qui vocauit te, & in ſinu Abrahæ Angeli deducant te, Offerentes eam &c.

℣. Requiem æternam.

Offerentes eam, &c.

Tunc duo Acoliti cum thuribulo, & nauicula, & aqua benedicta, & aſperſorio accedēt ad angulum dexterum capitis, vbi eſt dignior Prælatus, & ſe ad eius dexteram collocabūt. Incepto verſiculo Requiem æternam &c. Acolitus dabit nauiculam Diacono, & ipſe accedet cum thuribulo ante dictum digniorem Prælatum, qui miniſtrante Diacono nauiculam imponet thus in thuribulum; finito Reſponſorio, chorus cantat:

Kyrie eleiſon.

Chriſte eleiſon.

Kyrie eleiſon.

Et cum dicitur primum Kyrie eleiſon, ſurgunt omnes detectis capitibus, & vltimo Kyrie eleiſon dicto, prædictus dignior Prælatus dicit voce intelligibili.

Pater noſter.

Quod ſecrete complet, & interim accepto aſperſorio cū aqua benedicta de manu Diaconi, aſpergit ſepulturam, ſeu lectum mortuorum; circumcirca ambulans incipiens à ſua parte dextera tertio aſpergēs quamlibet lecti partem Diacono à ſiniſtris comitante, & fimbrias pluuialis ſubleuante, & dum trāſibit ante alios Prælatos, illos ſalutabit, & ſimiliter cruci reuerentiam faciet tranſiens ante illam ad pedes lecti. Poſtquam cum aſperſorio circumierit lectum, & ad locum ſuum redierit, ibidem ab eodē Diacono capiet thuribulum, & lectum ſimiliter circumcirca thurificabit tertio in qualibet parte thuribulum ducens, & cum redierit poſt thurificationem ad locum ſuum ante ſcabellum ſtās intelligibili voce dicet verſiculos.

℣. Et ne nos inducas in tentationem.

℟. Sed libera nos à malo.

℣. A porta inferi.

℟. Erue Domine animam eius.

℣. Re-

℣. Requieſcat in pace.
℟. Amen.
℣. Domine exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiſcum.
℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

Deus, cui omnia viuunt, & cui non pereunt moriendo corpora noſtra, ſed mutantur in melius, te ſupplices deprecamur, vt ſuſcipi iubeas animam famuli tui N. per manus ſanctorum Angelorum tuorum deducendam in ſinu amici tui Abrahæ Patriarchæ, reſuſcitandamque in nouiſsimo iudicij magni die; & quidquid vitiorum, diabolo fallēte, contraxit, tu pius, & miſericors abluas indulgendo. Per Chriſtum Dominum noſtrū.
℟. Amen.

Qua finita omnes ſedent cum mitra, & chorus cantat Reſponſorium.

Qui Lazarum reſuſcitaſti à monumento fœtidum, Tu eis, Domine, dona requiem, & locum indulgentiæ.
℣. Qui venturus es iudicare viuos, & mortuos, & ſæculum per ignem. Tu eis.
℣. Requiē æternam. Tu eis.

Tunc duo Acoliti cum thuribulo, & nauicula, & aqua benedicta, & aſperſorio accedēt ad ſecundū digniorē Prælatū ſedentē in angulo ad ſiniſtrū pedē, & ſe ad eius dexterā collocabūt. Incepto verſiculo Requiē æternā &c. Acolitus dabit nauiculam Diacono, & ipſe accedet cum thuribulo ante dictum ſecundum digniorē Prælatū, qui miniſtrante Diacono nauiculā, imponet thus in thuribulum; finito Reſponſorio, chorus cantat.

Kyrie eleiſon.
Chriſte eleiſon.
Kyrie eleiſon.

Et dum dicitur primum Kyrie eleiſon, ſurgunt omnes detectis capitibus, & vltimo Kyrie eleiſon dicto, prædictus ſecundus dignior Prælatus dicit voce intelligibili.

Pater noſter.

Quod ſecrete complet, & interim accepto aſperſorio cum aqua benedicta de manu Diaconi, aſpergit ſepulturam, ſeu

lectum, circum circa ambulãs incipiens à ſua parte dextera, tertio aſpergens quamlibet lecti partem Diacono à ſiniſtris comitante, & fimbrias pluuialis ſubleuante, & dum tranſibit ante alios Prælatos, illos ſalutabit, & ſimiliter cruci reuerẽtiam faciet, tranſiens ante illã ad pedes lecti. Poſtquam cum aſperſorio circumierit lectũ, & ad locum ſuum redierit ibidem ab eodem Diacono capiet thuribulum, & lectum ſimiliter circum circa thurificabit tertio in qualibet parte thuribulum ducens, & cum redierit poſt thurificationem ad locum ſuum, ante ſcabellum ſtans, intelligibili voce dicet verſiculos.

℣. Et ne nos inducas in tentationem.

℟. Sed libera nos à malo.

℣. A porta inferi.

℟. Erue Domine animã eius.

℣. Requieſcat in pace.

℟. Amen.

℣. Domine exaudi orationem meam.

℟. Et clamor meus ad te veniat.

℣. Dominus vobiſcum.

℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

FAc, quæſumus Domine, hanc cum ſeruo tuo N. defuncto miſericordiam, vt factorum ſuorum in pœnis nõ recipiat vicem, qui tuã in votis tenuit voluntatem; vt ſicut hic eum vera fides iunxit fidelium turmis, ita eum illic tua miſeratio ſociet choris Angelicis. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. Amen.

Qua finita, omnes ſimiliter ſedent cum mitra, & chorus cãtat Reſponſorium:

Domine quando veneris iudicare terram; vbi me abſcondã à vultu iræ tuæ? Quia peccaui nimis in vita mea.

℣. Commiſſa mea paueſco, & ante te erubeſco: dum veneris iudicare, noli me condemnare. Quia peccaui.

℣. Requiem æternam. Quia peccaui.

Tunc duo Acoliti cum thuribulo, & nauicula, & aqua benedicta, & aſperſorio accedẽt ad tertium digniorẽ Prælatũ ſedentem in angulo ad ſiniſtrũ

hume-

humerũ, & ſe ad eius dexterã collocabũt. Incepto verſiculo R equiem æternã &c. Acolitũs dabit nauiculã Diacono, & ipſe accedet cum thuribulo ante dictum tertium digniorem Prælatum qui miniſtrãte Diacono nauiculam imponet thus in thuribulum. Finito Reſponſorio, chorus cantat:

K yrie eleiſon.

C hriſte eleiſon.

K yrie eleiſon.

Et cum dicitur primum Kyrie eleiſon, ſurgunt omnes detectis capitibus, & vltimo Kyrie eleiſon dicto, prædictus tertius dignior Prælatus dicit voce intelligibili.

P ater noſter.

Quod ſecrete complet, & interim accepto aſperſorio cũ aqua benedicta de manu Diaconi aſpergit ſepulturam, ſeu lectum, circum circa ambulans incipiens à ſua parte dextera tertio aſpergens quamlibet lecti partem Diacono à ſiniſtris comitante, & fimbrias pluuialis ſubleuante, & dum tranſibit ante alios Prælatos illos ſalutabit, & ſimiliter cruci reuerentiam faciet, tranſiens ante illam ad pedes lecti. Poſtquam cum aſperſorio circumierit lectum, & ad locum ſuum redierit ibidem ab eodẽ Diacono capiet thuribulum, & lectum ſimiliter circum circa thurificabit tertio in qualibet parte thuribulum ducens, & cum redierit poſt thurificationem ad locum ſuum ante ſcabellum ſtãs intelligibili voce dicet verſiculos.

℣. E t ne nos inducas in tentationem.

℟. S ed libera nos à malo.

℣. A portá inferi.

℟. E rue Domine animam eius.

℣. R equieſcat in pace.

℟. A men.

℣. D omine exaudi orationem meam.

℟. E t clamor meus ad te veniat.

℣. D ominus vobiſcum.

℟. E t cum ſpiritu tuo.

O remus.

I Nclina, Domine, aurem tuam ad preces noſtras, quibus miſericordiam tuam ſupplices deprecamur, vt animã

famuli tui N. quam de hoc ſæculo migrare iuſsiſti, in pacis, ac lucis regione conſtituas, & Sanctorum tuorum iubeas eſſe conſortem. Per Chriſtum Dominũ noſtrũm. ℟. Amen.

Qua finita omnes ſimiliter ſedent cum mitra, & chorus cãtat Reſponſorium.

Ne recorderis peccata mea Domine. Dum veneris iudicare ſæculum per ignem.

℣. Dirige Domine Deus meus in conſpectu tuo viam meam. Dum veneris.

℣. Requiem æternam. Dum veneris.

Tunc duo Acoliti cũ thuribulo, & nauicula, & aqua benedicta, & aſperſorio accedent ad quartũ, & iuniorẽ Prælatũ ſedentem in angulo ad dexterũ pedẽ, & ſe ad eius dexterã collocabunt. Incepto verſiculo Requiem æternã &c. Acolitus dabit nauiculam Diacono, & ipſe accedet cũ thuribulo ante dictum digniorem Prælatũ, qui miniſtrante Diacono, nauiculam, imponet thus in thuribulum; finito Reſponſorio, chorus cantat.

Kyrie eleiſon.
Chriſte eleiſon.
Kyrie eleiſon.

Et cum dicitur primum Kyrie eleiſon. ſurgunt omnes detectis capitibus, & vltimo Kyrie eleiſon, dicto, prædictus quartus Prælatus dicit voce intelligibili.

Pater noſter.

Quod ſecrete complet, & interim accepto aſperſorio cũ aqua benedicta de manu Diaconi, aſpergit ſepulturam, ſeu lectum, circumcirca ambulãs, incipiens à ſua parte dextera, tertio aſpergẽs quamlibet lecti partem, Diacono à ſiniſtris comitante, & fimbrias pluuialis ſubleuante, & dum tranſibit ante alios Prælatos, illos ſalutabit, & ſimiliter cruci reuerentiam faciet trãſiens ante illam ad pedes lecti. Poſtquam cum aſperſorio circumierit lectum, & ad locum ſuum redierit, ibidem ab eodem Diacono capiet thuribulum, & lectum ſimiliter circumcirca thurificabit tertio in qualibet parte thuribulum ducens, & cum redierit poſt thurificationem ad lo-

Digitized by Google

cum ſuum, ante ſcabellum ſtans intelligibili voce dicet verſiculos.

Et ne nos inducas in tentationem.

℟. Sed libera nos à malo.

℣. A porta inferi.

℟. Erue Domine animam eius.

℣. Requieſcat in pace.

℟. Amen.

℣. Domine exaudi orationem meam.

℟. Et clamor meus ad te veniat.

℣. Dominus vobiſcum.

℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

Abſolue, quæſumus, Domine animam famuli tui ab omni vinculo delictorum, vt in reſurrectionis gloria inter Sanctos, & Electos tuos reſuſcitatus reſpiret. Per Chriſtum Dominum noſtrum.

℟. Amen.

Qua finita omnes ſimiliter ſedent cum mitra, & chorus cãtat Reſponſorium.

Libera me, Domine, de morte æterna in die illa tremenda. Quando cæli mouendi ſunt & terra. Dum veneris iudicare ſæculum per ignem.

℣. Tremens factus ſum ego, & timeo, dum diſcuſsio venerit, atque ventura ira. Quando cæli.

℣. Dies illa, dies iræ, calamitatis, & miſeriæ, dies magna, & amara valde. Dum veneris.

℣. Requiem æternam. Libera me Domine.

Tunc duo Acoliti cum thuribulo, & nauicula, & aqua benedicta, & aſperſorio accedent ad dexterum Prælati qui Miſſam celebrauit.

Incepto verſiculo Requiem æternam &c. Acolitus dabit nauiculam Diacono, & ipſe accedet cum thuribulo ante dictum Prælatum, qui miniſtrante Diacono nauiculam, imponet thus in thuribulũ; finito Reſpõſorio, chorus cãtat:

Kyrie eleiſon.

Chriſte eleiſon.

Kyrie eleiſon.

Et cum dicitur primum Kyrie eleiſon, ſurgunt omnes detectis capitibus, & vltimo Kyrie eleiſon dicto, prędictus Prælatus dicit voce intelligibili.

Pater

Pater noſter.

Quod ſecrete complet, & interim accepto aſperſorio cũ aqua benedicta de manu Diaconi, aſpergit ſepulturam, ſeu lectum; circumcirca ambulans, incipiens à ſua parte dextera, tertio aſpergens quamlibet lecti partem, Diacono à ſiniſtris comitante, & fimbrias pluuialis ſubleuante, & dum tranſibit ante alios Prælatos, illos ſalutabit, & ſimiliter cruci reuerentiam faciet tráſiens ante illam ad pedes lecti. Poſtquã cum aſperſorio circumierit lectum, & ad locum ſuum redierit, ibidem ab eodẽ Diacono capiet thuribulum, & lectum ſimiliter circum circa thurificabit tertio in qualibet parte thuribulum ducens, & cum redierit poſt thurificationem ad locum ſuum, ante faldiſtorium ſtás intelligibili voce dicet verſiculos:

Et ne nos inducas in tentationem.

℟. Sed libera nos à malo.

℣. A porta inferi.

℟. Erue Domine animam eius.

℣. Requieſcat in pace.

℟. Amen.

℣. Domine exaudi orationem meam.

℟. Et clamor meus ad te veniat.

℣. Dominus vobiſcum.

℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

ABſolue, quæſumus, Domine, animam famuli tui N. vt defunctus ſæculo tibi viuat, & quæ per fragilitatem carnis humana conuerſatione cõmiſit, tu venia miſericordiſsimæ pietatis abſterge. Per Chriſtum Dominum noſtrum.

℟. Amen.

Deinde dicit idem Pontifex:

℣. Requiem æternam dona eis Domine.

℟. Et lux perpetua luceat eis.

Tum duo ex cantoribus dicũt alta voce:

Requieſcat in pace.

℟. Amen.

Quo dicto Prælati ipſi, qui mitris vtuntur, illas recipiunt, & omnes eo ordine, quo venerunt, reuertuntur ad ſacriſtiã, vel alium locum idoneum, vbi deponunt ſacras veſtes, & ad

Digitized by Google

propria quiſque reuertitur.
Abſolutiones iſtas quatuor, ſeu quinque non ſemper in omnibus exequijs fieri conuenit, ſed tantum in primis exequijs, quæ fieri ſolent poſt obitum.
In exequijs vero anniuerſarijs non debent fieri huiuſmodi quatuor abſolutiones, ſed vna tantũ per Prælatum celebrantem, poſt Miſſam, vel ſi adeſſet caſtrũ doloris, vel alius locus, quo eundum eſſet ad abſoluendum. Celebrãs ſolus paratus, vt ſupra, præcedente cruce cum omnibus miniſtris ſuperius narratis, & ſequentibus cũ ſuis capellanis accedet ad caſtrum doloris, & ibidem diſpoſitis miniſtris, vt ſupra dictum eſt, ſtans ante ſuum faldiſtorium in capite lecti dicit Orationem. **Non intres in iudicium cum ſeruo tuo, &c.** In tono prædicto; qua finita ſedet, & chorus cantat Reſponſorium. **Libera me Domine; &c.** & **Kyrie eleiſon.** vt ſupra.
Prælatus vero imponit incenſum, ac aſpergit, & incenſat lectum ordine, quo ſupra dictũ eſt, & demum dicit vnam ex quinque præfatis orationibus, quam maluerit, & in fine dicto Reſponſorio **Requiem æternam &c.** ordine, quo venit, reuertitur ad ſacriſtiam, vel aliũ locum deputatum, & ibidem depoſitis paramentis, recedit ad propria. Quod ſimiliter ſeruari poterit etiam in primis exequijs, vbi commode quatuor Prælati, qui poſt Miſſam, vt ſupra dictum eſt, abſoluant haberi non poterunt.

DE SCRVTINIO SEROtino, quo antiqui vtebantur antequam Electus in Epiſcopum conſecraretur.

Scrutinij ſerotini ordo hic erat. Sabbato ante Dominicam ad conſecrandum Electum ſtatutam, hora veſpertina Metropolitanus reſidebat ſuper faldiſtoriũ in atrio Eccleſiæ, vel in alio ſolito, vel quo maluerat, loco pa-

ratum. Et ſuffraganei Epiſcopi duo ad minus ad hoc ſpecialiter conuocati à dexteris, & ſiniſtris eius ſuper faldiſtoria ſimiliter reſidebāt, parati ſupra rochetum, vel ſi eſſent regulares, ſupra ſuperpelliceū, amictu, alba, cingulo, ſtola, pluuiali, coloris tempori conuenientis, mitra, baculum paſtoralem in ſiniſtra, & libros Pontificales ante ſe tenentes.

Tunc Archipresbyter, vel Archidiaconus Eccleſiæ, ad quā in craſtino conſecrandus erat Electus, vel alius iuxta morem Eccleſiæ, paratus amictu, albá, cingulo, & pluuiali, vel caſula, ſi moris erat, deductus medius inter duos canonicos eiuſdem Eccleſiæ veniebat coram Metropolitano, & flexis à remoto genibus, à Metropolitano benedictionem petebat, dicēs in tono lectionis.

Iube domnè benedicere.

Reſpondebat Metropolitanus ſedens eodem tono, voce minori.

Nos regat; & ſaluet cæleſtis conditor aulæ.

Deinde idem Archipresbyter, vel Archidiaconus appropin abat ſe paululum, iterū genuflectens benedictionem ſimili modo petebat dicens:

Iube domne benedicere.

Et Metropolitanus reſpondebat:

Nos Dominus ſemper cuſtodiat, atque gubernet.

Tertio propinquius Metropolitano genuflexus coram illo tertiam benedictionem petebat, dicens:

Iube domne benedicere:

Reſpōdebat Metropolitanus:

Gaudia cælorum det nobis rector eorum.

Benedictione itaque completa, interrogabat eum Metropolitanus coram ſe genuflexum.

Fili mi, quid poſtulas?

Reſpōdebat Archidiaconus:

Vt Deus, & Dominus noſter concedat nobis paſtorem.

Interrogatio.

Eſt de veſtra Eccleſia, vel de alia?

Reſpondebat:

De noſtra.

Interrogatio:

Quid vobis cōplacuit in illo?

Reſpon-

Reſpondebat:

Modeſtia, humilitas, patientia, & ceteræ virtutes.

Interrogatio.

Habetis decretum?

Reſpondebat:

Habemus.

Metropolitanus dicebat:

Legatur.

Tunc proferebâtur, & legebatur decrētum, hoc modo:

REuerēdiſsimo in Chriſto patri Domino N. Metropolicæ ſedis dignitate conſpicuo. Capitulum N. Eccleſiæ totius deuotionis famulatum. Credimus nō latere veſtram celſitudinem, quod noſtra Eccleſia ſuo ſit viduata paſtore. Qua ſiquidem ſolatio proprij deſtituta rectoris, ne grex Dominicus perfidorum luporū morſibus pateret, & ne improbi fieret præda raptoris, communi voto; atque conſenſu elegimus nobis in Pontificem N. Presbyterum noſtræ Eccleſiæ, vel N. Eccleſiæ, ſi non ſit de ipſa. Virum vtique prudentem, hoſpitalem, moribus ornatum, caſtum, ſobrium, & manſuetum, Deo, & hominibus per omnia placentem, quem ad celſitudinis veſtræ dignitatem deducere curauimus vnanimiter poſtulātes, & obſecrantes à veſtra reuerendiſsima paternitate nobis illum Pontificem ordinari; quatenus, auctore Domino, nobis velut idoneus paſtor præeſſe valeat, & prodeſſe, noſque ſub eius ſacro regimine Domino ſemper militare cōdigne poſsimus. Vt autē omnium noſtrum vota in hanc electionem conuenire noſcatis, huic canonico decreto propriis manibus roborando nos ſubſcripſimus.

Et quilibet ſcribēs dicebat ſic:

Ego N. ſcripſi, & ſubſcripſi. & ſic de alijs. Lecto decreto, proſequebatur Metropolitanus, & dicebat:

Videte, ne aliquam promiſsionem vobis fecerit, quia ſimoniacum, & contra canones eſt.

Reſpondebat.

Abſit.

Et Metropolitanus dicebat:

Ducatur.

Tunc Archidiaconus, vel Archipresbyter, exhibito dicto

decreto ipſi Metropolitano, reuertebatur cũ canonicis ſicut venerant ad veſtiarium, & ibi deponebant veſtes. Accẽſis autẽ cereis, Electus adhuc ieiunus pluuiali albi coloris, ſupra ſuperpelliceũ paratus ducebatur proceſsionaliter corã Metropolitano, præcedẽtibus eum canonicis Eccleſiæ, ad quam erat Electus, Archidiacono, & Archipresbytero Eccleſiæ Metropolitanæ hinc, & inde ipſum deducentibus, qui ſtans conuenienter remotus à Metropolitano, flexis genibus, petebat intelligibili voce benedictionem, dicens:

Iube domne benedicere.

Metropolitanus ſedens, in eodem tono voce minori dicebat:

Lux de luce Patris ſancto vos lumine luſtret.

Deinde ſurgens, & procedens paululum, iterum genua flectebat, dicens:

Iube domne benedicere.

Metropolitanus reſpõdebat:

Protegat, & ſaluet nos Chriſtus, conditor orbis.

Rurſum ſurgens adhuc paululum appropinquans, & genuflectens, dicebat tertio:

Iube domne benedicere:

Metropolitanus reſpõdebat:

Sedibus à ſuperis veniat benedictio nobis. ℟. Amen.

Tunc interrogabat eum corã ſe genuflexũ Metropolitanus:

Fili mi, quid poſtulas?

Reſpondebat Electus:

Reuerendiſsime pater, confratres mei elegerũt me (licet indignum) ſibi eſſe paſtorem.

Interrogatio.

Quo honóre fungeris?

Reſpondebat:

Presbyteratus, vel talis.

Interrogatio.

Quot annos habes in Presbyteratu?

Reſpondebat:

Decem. vel tot.

Si vero forſan ipſa die, vel infra breue tempus fuerat ab eo in Presbyterum ordinatus, reſpondebat:

Tu ſcis Domine

Interrogatio.

Habuiſti coniugium?

Reſpondebat:

Minime.

Si forte habuerat, & per ipſum

Conſecratorem eiùs electio examinata, & confirmata fuerat, tunc reſpondebat:

Tu ſcis Dominè.

Interrogatio.

Diſpoſuiſti domui tuæ?

℟. Diſpoſui.

Interrogatio.

Qui libri leguntur in Eccleſia tua?

℟. Pentateuchus, Prophetæ, Euangelium, Epiſtolæ Pauli, Apocalypſis, & reliqui.

Interrogatio.

Noſti Canones?

℟. Doce me Domine.

Vide cum ordinationes feceris, certis temporibus facias, ieiunio primi, quarti, ſeptimi, & decimi menſis. Bigamos, ſiue ſpurios, aut curiales, aut de ſeruili conditione ad ſacros Ordines nō promoueas. A ſimoniaca vero hæreſi te omnino cuſtodias. Dabitur tamen tibi edictum de ſcrinio noſtrò, qualiter debeas conuerſari. Vide autem, ne aliquā promiſsionem propterea feceris, quia ſimoniacum, & cōtra canones eſt.

℟. Abſit.

Metropolitanus dicebat:

Tu videris. Quia ergo omniū in te vota conueniūt, hodie abſtinebis, & cras, Deo annuente, conſecraberis.

℟. Præcepiſti Domine.

Sed ſi expediebat, Metropolitanus diſpenſabat cum illo, vt comederet, & deputabat ei aliquem diſcretum de ſua Eccleſia confeſſorem, cui conſecrandus peccata ſua confitebatur, & mox conſecrando ad terram proſtrato, Metropolitanus ſedens cum mitra incipiebat, ſchola proſequente, Antiphonam:

Cōfirma hoc De us, quod

o peratus es in nobis,

à templo ſancto tu o,

quod eſt in Ieruſalem.

E v o v a e.

Pſalmus.

EXurgat Deus, & diſsipentur inimici eius: & fugiant qui oderunt eum à facie eius. Totus dicebatur cum Gloria Patri, &c. Deinde repetebatur Antiphona. Qua dicta, Metropolitanus, depoſita mitra, ſurgebat, & ſtans verſus ad conſecrãdum proſtratum dicebat:

℣. Saluum fac ſeruum tuum Domine.

℟. Deus meus ſperantem in te.

℣. Eſto ei Domine turris fortitudinis.

℟. A facie inimici.

℣. Nihil proficiat inimicus in eo.

℟. Et filius iniquitatis non apponat nocere ei.

℣. Domine exaudi orationem meam.

℟. Et clamor meus ad te veniat.

℣. Dominus vobiſcum.

℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

OMnipotens ſempiterne Deus, miſerere huic famulo tuo N. & dirige eum ſecundum tuam clementiam in viam ſalutis æternæ, vt, te donante, tibi placita cupiat, & tota virtute perficiat.

ACtiones noſtras, quæſumus Domine, aſpirando præueni, & adiuuando proſequere, vt cuncta noſtra oratio, & operatio à te sẽper incipiat, & per te cæpta finiatur. Per Chriſtum Dominum noſtrũ. ℟. Amen.

Deinde Metropolitanus detecto capite crucem ante ſe habens benedicebat populo, dicens:

Sit nomen Domini, &c.

Qua data, ſinguli ad propria reuertebantur.

Die Dominica, qua conſecratio fieri debebat, parabãtur Eccleſia, & capellæ, credentia, pa-

Digitized by Google

ramenta, & omnia alia ſupra in principio conſecrationis Electi poſita. Deinde veniebant Metropolitanus, Electus, & Epiſcopi aſsiſtentes ad Eccleſiam, & in capellis ſuis ſe induebant, vt ſupra, quibus paratis, & Metropolitano in faldiſtorio ante altare ſedente, adducebatur Electus medius inter aſsiſtentes Epiſcopos, & facta reuerentia Metropolitano, ſenior aſsiſtentium Epiſcoporũ ſtans, depoſita mitra, dicebat:

Reuerendiſsime Pater, poſtulat ſancta mater Eccleſia Catholica, vt hunc præſentem Presbyterũ ad onus Epiſcopatus ſubleuetis.

Metropolitanus dicebat:

Scitis illum eſſe dignum?

Reſpondebat Epiſcopus:

Quantum humana fragilitas noſſe ſinit, & ſcimus, & credimus illum dignum eſſe.

Metropolitanus reſpōdebat:

Deo gratias.

Tunc omnibus ſedentibus, vt ſupra dictum eſt, Metropolitanus intelligibili voce, & aſsiſtentes Epiſcopi ſubmiſſa voce faciebant examinationem ſupraſcriptam, videlicet: Antiqua ſanctorum, &c. & omnia alia ſuo ordine, prout ſupra ſunt ordinata, vſque ad finem examinis. Quo completo, & manu Metropolitani per Electum oſculata, idem Electus ante Metropolitanum genuflexus ante ſe habēs ſchedulā ſcriptam iurabat, & præſtabat fidelitatis debitæ ſolitum iuramentum Metropolitano in hunc modum.

Ego N. Eccleſiæ N. vocatus Epiſcopus, promitto in cōſpectu omnipotētis Dei, atque totius Eccleſiæ, quod ab hac hora in antea fidelis, & obediens ero perpetuo more prædeceſſorũ meorum beato N. ſanctæq. Eccleſiæ N. nominādo Eccleſiā Metropolitanā, & vobis domino meo N. Dei gratia eiuſdem Eccleſiæ Archiepiſcopo, veſtriſq. ſucceſſoribus canonice intrantibus, prout eſt à ſanctis Patribus inſtitutum, & Eccleſiaſtica, ac Romanorum Pontificum cōmendat auctoritas. Non ero in conſilio, aut conſenſu, vel in facto, vt vitam perdatis, aut

membrum, aut capiamini mala captione. Conſilium, quod mihi per vos, aut per litteras, vel per nuntium credituri eſtis, ad damnum veſtrũ, me ſciente, nulli pandam. Vocatus ad ſynodum veniam, niſi præpeditus fuero canonica præpeditione. Vos quoque, & nuntios veſtros, ac Eccleſiæ N. nominando Eccleſiam Metropolitanam, quos certos eſſe cógnouero, in eundo, ſtãdo, & redeundo, honorifice tractabo, & in ſuis neceſſitatibus adiuuabo; poſſeſsiones vero ad menſam mei Epiſcopatus pertinentes nõ vendam, neque donabo, neque de nouo infeudabo, vel aliquo modo contra ius, vel conſuetudinem Eccleſiæ meæ alienabo; vobis, vel veſtris ſucceſſoribus inconſultis.

Deinde librum Euangeliorũ, quem Metropolitanus coram eo apertum ſuper genibus tenebat, Electus ambabus manibus ſupra ſcripturam tangebat, dicens:

Sic me Deus adiuuet, & hæc ſancta Dei Euangelia.

Quo facto, ſigillum ſuum literæ iuramenti huiuſmodi pro maiori illius robore appendebat, ſeu appendi faciebat, & eã Metropolitano tradebat.

Tũc depoſita mitra, ſurgebat Metropolitanus; & faciebat Confeſsionem, & procedebatur in omnibus, & per omnia, prout ſupra ordinatũ eſt vſq. **A d multos annos.** incluſiue. Quo per Conſecratum dicto, Metropolitanus tradebat cõſecrato edictum ſcriptum huiuſmodi tenoris:

Dilecto nobis fratri, & coepiſcopo N. ſalutem in Domino ſempiternam. Quoniam, vt credimus, diuino te nutu vocante, capitulum N. Eccleſiæ vnanimiter elegerũt rectorem, & ad nos vſque perducentes petierunt Epiſcopum conſecrari. Et ideo auxiliante Domino, teſtimonium illis reddentibus eſt conſcientia tua, ob vtilitatem ipſius Eccleſiæ, per manus noſtræ impoſitionem te Epiſcopum conſecrauimus. Amodo frater chariſsime, ſcias te maximum pondus ſuſcepiſſe labo-

ris,

ris, quod eſt ſarcina regiminis animarum, & commodis ſeruire multorum, omniumque fieri minimum, atque miniſtrum, & pro credito tibi talento in die examinis, & iudicij rationem redditurũ. Nam ſi Saluator noſter dicit: Nõn veni miniſtrari,ſed miniſtrare; & animam ſuam poſuit pro ouibus ſuis,quanto magis nos inutiles ſerui ſummi patris familias debemus maximo cũ ſudore incumbere, oues Dominicas à ſummo nobis paſtore cõſignatas ad ouile Dominicum, ſuffragante diuina gratia, abſque morbo,vel macula perducere? Exhortamur ergo dilectionem tuam, vt fidem,quam in exordio tuæ cõſecrationis breuiter, lucideque digeſsimus, illibatam, & inuiolabiliter cuſtodias; quia fides omnium virtutum fundamentum eſt. Scimus quod ab infantia ſacris es litteris eruditus, & canonicis inſtitutis edoctus; attamen breuiter ad te nobis dirigendus eſt ſermo. Ordinationes ergo cum feceris ſecundum canones,atque Apoſtolicam Eccleſiam aptis temporibus fac, ideſt, menſis primi, quarti, ſeptimi, & decimi. Vide, vt manus cito nemini imponas, neque communices peccatis alienis; bigamos, vel curiales, aut ſeruum cuiuslibet ad ſacrum Ordinem nequaquam promoueas, nec neophitum, ne ſecundum Apoſtoli ſententiam in ſuperbiam elatus, in iudiciũ incidat diaboli: ſed eos in ſacroſancta Eccleſia ordinare ſtude, qui ætatem habeãt maturitatis, & apud Deum,& homines fideliter vixerint, & deinceps viuere ſtudeant.Et hoc cauendum eſt tibi, & quaſi venenum peſtiferum reijciendũ, ne auaritia ſurripiat cor tuum; vt per quodlibet munus acceptum manus impoſitionẽ alicui tribuas, & in ſimoniacam hæreſim, quam Saluator noſter omnimode deteſtatur, in præceps ruas. Memento quia gratis accepiſti, gratis & da: ſecundum enim Vatis eloquium, qui proijcit auaritiam, & excutit manus ſuas ab omni munere, iſte in excelſis habitabit,

bitabit munimenta ſaxorum ſublimitas eius, panis ei datus eſt, aquæ eius fideles ſunt, Regem in decore videbunt oculi eius. Temetipſum mitem, caſtumque cuſtodias. In habitaculum tuum aut raro, aut numquam mulieri ſit ingreſſus. Omnes puellas, & virgines Chriſti aut æquanimiter ignora, aut æquanimiter dilige, nec de præterita caſtitate cõfidas, quia neque Samſone fortior, nec Dauid ſanctior, nec Salomone poteris eſſe ſapientior. Quando autem ob animarum lucrum viſitationis cauſa in collegium, vel infra ſæpta ingreſſus fueris ancillarum Dei, non ſolus introeas ſed tales tecum adhibe ſocios de quorum contubernio non diffameris: quia oportet Epiſcopum irreprehenſibilem eſſe, & teſtimonium habere bonum ad omnes; vt ne quis ex eo ſcandalum ſumat; ſcandalizanti enim vnum de puſillis ſcimus quanta animaduerſio à Domino comparetur. Prædicationi inſta; verbum Dei plebi tibi commiſſæ affluẽter, & melliflue, ac diſtinctè, in quãtum rore cæleſti perfuſus fueris, prædicare nõ deſinas. Scripturas diuinas ſæpius legeiimmo (ſi poteſt fieri) lectio ſancta in manibus tuis maximeque in pectore tuo ſemper inhereat, ipſam vero lectionem oratio interrumpat; ad inſtar namq. ſpeculi anima tua in ipsã ſedulo reſpiciat; vt vel quæ incorrecta ſunt corrigat, vel, quæ pulchra ſunt, amplius exornet. Diſce quod ſapienter doceas, amplectens eum, qui ſecundum doctrinam eſt, fidelem ſermonem, vt poſsis exhortari in doctrina ſana, & eos qui cõtradicunt arguere. Permane in his, quæ didiciſti, & credita ſunt tibi eloquia diuinæ diſpẽſationis. Paratus ſemper eſto: ad ſatisfactionẽ. Nec confundant opera tua ſermonem tuum, ne cum in Eccleſia tua loqueris, tacitus quilibet reſpondeat: Cur ergo ipſe non facis, quod iubes? Recognoſce magiſter, qui turgidũ ventrem ferre videris, quomodo mihi de ieiunijs prædicas? Furta, atque periuria poſ-

ſunt

ſunt etiam deteſtari latrones, & auaritiam cupidi. Vita igitur tua irreprehenſibilis fiat, in ipſa filij tui regulam ſumăt, in ipſa quidquid in ipſis minus correctum fuerit, corrigant, ex ipſa videant, quod diligant, cernant, quod imitari feſtinēt; vt ad exemplum tuum omnes fideli ſtudio viuere compellantur. Sit erga ſubiectos tuos ſollicitudo laudabilis. Exhibeatur cum manſuetudine diſciplina, cū diſcretione correctio. Irā benignitas mitiget, benignitatem zelus exacuat, ita & alterum ex altero condiatur; vt nec immoderata vltio vltra quā oportet, affligat, neque iterū frangat rectorem remiſsio diſciplinæ. Itaque boni te dulcem, praui aſperum ſentiant correptorem; in qua videlicet correptione hūc eſſe ordinem noueris obſeruandum, vt perſonas diligas, & vitia perſequaris; ne ſi aliter agere fortaſſe volueris, tranſeat in crudelitatem correctio, & perdas per irremiſſam iram, quos emendare per diſcretionē debueras. Sic enim vulnera cōuenit te abſcindere, vt non facias vlcerari, quod ſanum eſſe videtur; neque ſi plus, quam res exegerit, ferrum inciſionis impreſſeris, noceas, cui prodeſſe feſtinas. Nec dicimus, vt in te delinqentibus non te oſtendas vltorem, & vitia nutriri permittas, ſed hortamur, vt in iudicio ſemper miſericordia miſceatur, vt poſſis cum Propheta fiducialiter dicere: Miſericordiam, & iudicium cantabo tibi Domine. Sit in te paſtoris pietas, amabiliſque dulcedo, & ſecundum canonicas regulas ſeuera diſtrictio, videlicet, vt innocenter viuentes leniter foueas, & inquietos, perfidoſque feriendo à prauitate conpeſcas. Nullius faciem in iudicio aſpicias, vt nec diuitem potentia ſua apud te extollere poſsit, nec pauperem propter paupertatem, humilitatemque ipſius, exaſperatio tua de re, quam ſuggerat, humiliorem reddat. Subſtātiam Eccleſiæ, quam ad diſpenſandum ſuſcipis, fideliter, ac diſcrete erogare ne diſsimules.

mules. Scias te alienum eſſe diſpenſatorem, vt in te Dominicum impleatur eloquium dicens: Fidelis ſeruus, & prudens, quem conſtituit Dominus ſuper familiam ſuã, vt det illis eſcam in tempore. Hoſpitalitatem ſectare. Miſericordem, prout vires ſuppetent, pauperibus te exhibe; quia, qui obturat aurem ad clamorem eorum, vt non exaudiat, ipſe clamabit, & non exaudietur. Viduæ, orphani, pupillique te benigniſſimum paſtorem, ac tutorem ſe habere gaudeant. Oppreſsis defenſio tua ſubueniat. Illis autem, qui opprimunt, vigor tuus efficaciter contradicat. Et ita cuncta, Deo adiuuante, præmunias, vt lupus ſæuiens, ſequacesve illius adhuc in carne vitam agentes huc, illucque debacchantes, & animas innocentium laniare cupientes in ouile Dominicum ingrediendi ad perdendas animas locum non habeant. Nullus te fauor extollat, nulla aduerſitas atterat, ideſt, vt nec in proſperis cor tuum eleuetur, nec in aduerſis in aliquo deijciatur; ſed omnia, & in omnibus caute, & cum diſcretione agere te volumus, vt abſque reprehenſione ab omnibus viuere comproberis. Sancta Trinitas fraternitatem tuam ſua protectione incolumen cuſtodiat, vt dum tali moderamine in Deo noſtro onus, quod ſuſcepiſti, peregeris, in die æternæ retributionis, eo dicente, audire merearis: Euge ſerue bone, & fidelis, quia ſuper pauca fuiſti fidelis, ſupra multa te conſtituam, intra in gaudium Domini tui. Quod ipſe tibi præſtare dignetur: qui cum Patre, & Spiritu ſancto viuit, & regnat Deus in ſæcula ſæculorum.
Amen.

Quo tradito ibunt omnes, quilibet ad locum ſuum ad ſe exuendum.

DE BARBA tondenda.

Vando primo clericis barbæ tondentur, dici debet, Pontifice ſedente cum mitra, Antiphona:

Sicut ros Hermon, qui deſcendit in montem Sion: ſic deſcendat ſuper te Dei benedictio.

Pſalmus.

Ecce quam bonum,& quã iucundum: habitare fratres in vnum.

Sicut vnguentum in capite: quod deſcendit in barbam, barbam Aaron.

Quod deſcendit in oram veſtimenti eius: ſicut ros Hermon, qui deſcendit in montem Sion.

Quoniam illic mandauit Dominus benedictionem: & vitã vſque in ſæculum.

Gloria Patri,& Filio: & Spiritui ſancto.

Sicut erat in principio, & nũc, & ſemper: & in ſæcula ſæculorum. Amen.

Repetitur tota Antiphona:

Sicut ros Hermon,&c.

Qua finita, Pontifex, depoſita mitra, ſurgit, & ſtans verſus ad illum dicit:

Oremus.

Deus, cuius prouidentia omnis creatura incremẽtis adulta congaudet, preces noſtras ſuper hunc famulum tuum iuuenilis ætatis decore lætantem, & primis auſpicijs attondendum exaudi, vt in omnibus protectionis tuę munitus auxilio, æuoque largiore prouectus, cæleſtem bene✠dictionem accipiat, & præſentis vitæ præſidijs gaudeat, & futuræ; Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum filium tuum, qui tecum viuit, & regnat in vnitate Spiritus ſancti Deus, per omnia ſæcula ſæculorum.

℟. Amen.

DE OFFICIO Pſalmiſtatus.

Pſalmiſta, ideſt Cantor, poteſt ſola iuſſione Presbyteri officium ſuſcipere can-

re cantandi, dicente ſibi Preſbytero.

Vide, vt, quod ore cantas, corde credas, & quod corde credis, operibus comprobes.

Et ſi Epiſcopus clericum ordinans hæc faciat, benefacit.

Si officium Pſalmiſtatus collatum olim fuerit degradando, poſt degradationem à prima tonſura, ſi velit Pontifex, dicit:

Quod ore cantaſti, corde nõ credidiſti, nec opere impleuiſti; ideo cantandi officiũ in Eccleſia Dei à te amouemus.

PONTIFICALIS ROMANI FINIS.

ROMAE,
Typis Vaticanis. M. DC. XLV.
EX AVCTORITATE SVPERIORVM.

VA1 1529141
Digitized by Google

Index Sextæ Partis.

De publicatione Festorum Mobilium in Epiphania Domini. - - - - pag. 457.
De expulsione publicè pœnitentium ab Ecclesia, in Feria IV. Cinerum. - - - - pag. 460
De reconciliatione pœnitentium, quæ fit in quinta Feria Cœnæ Domini. - - - - pag. 466.
De Officio in Feria quinta Cœnæ Domini, cum benedicitur Oleum Cathecumenorum, et Infirmorum, et conficitur Chrisma - - - - pag. 482.
Ordo ad Synodum - - - - pag. 505.
Forma Juramenti Synodalis - - - - pag. 512.
Ordo Suspensionis, reconciliationis, depositionis, dispensationis, degradationis, et restitutionis Sacrorum Ordinum - - - - pag. 527.
Degradationis forma - - - - pag. 534.
Degradatio ab Ordine Pontificali - - - - pag. 537.
Degradatio ab Ordine Presbyteratus - - - - pag. 538.
Degradatio ab Ordine Diaconatus - - - - pag. 539.
Degradatio ab Ordine Subdiaconatus - - - - pag. 539.
Degradatio ab Ordine Acolitatus - - - - pag. 540.
Degradatio ab Ordine Exorcistatus - - - - pag. 540.
Degradatio ab Ordine Lectoratus - - - - pag. 541.
Degradatio ab Ordine Ostiariatus - - - - pag. 541.
Degradatio a prima Tonsura - - - - pag. 541.
Ordo excommunicandi, et absolvendi - - - - pag. 542.
Ordo ad reconciliandum Apostatam, Schismaticum, vel Hæreticum - - - - pag. 551.
De itineratione Prælatorum - - - - pag. 556.
Ordo ad recipiendum processionaliter Prælatum, vel Legatum - - - - pag. 558.
Ordo ad visitandas Parochias - - - - pag. 564.
Ordo ad recipiendum processionaliter Imperatorem - - - - pag. 571.
Ordo ad recipiendum processionaliter Regem - - - - pag. 573.
Ordo ad recipiendum processionaliter Principem magnæ Potentiæ - - - - pag. 575.
Ordo ad recipiendum processionaliter Imperatricem, vel Reginam - - - - pag. 577.
Ordo ad recipiendum processionaliter Principissam magnæ Potentiæ - - - - pag. 579.
De Officio, quod post Missam Solemnem pro Defunctis agitur - - - - pag. 580.
De Scrutinio Serotino, quo antiqui utebantur, antequam Electus in Episcopum consecraretur - - - - pag. 589.
De barba tondenda - - - - pag. 601.
De Officio Psalmistatus - - - - pag. 602.

Digitized by Google

Digitized by Google